

**MORA
KOMMUN**

Hållbarhetsbarometer rapport 2021

Mora

Innehållsförteckning

1 Inledning	6
1.1 Läsanvisning.....	7
2 Hållbarhetsbarometern 2021 - en sammanfattning	7
2.1 Sammanfattande översikt med hjälp av färger	8
2.2 Sammanfattande översikt - kommunens strategiska mål.....	11
3 Tillväxt och utveckling	15
3.1 Digitalisera för hållbar utveckling.....	15
3.1.1 Tillgång till bredband om minst 100 Mbit/sek, andel %.....	15
3.1.2 Tillgång till kommunala e-tjänster, antal interna och externa.....	16
3.1.3 Användning av kommunala e-tjänster, antal interna och externa.....	17
3.2 Främja hållbart företagande.....	18
3.2.1 Företagsklimat enl. ÖJ (Insikt) - Totalt, NKI	18
3.2.2 Nystartade företag kommun, antal/1000 invånare 16-64 år.....	19
3.2.3 Nettoinpendling till kommun, andel %	20
3.2.4 Bruttoregionalprodukt (BRP) (kr/inv).....	21
3.3 Stödja vägen till arbete.....	22
3.3.1 Invånare 25-64 år med eftergymnasial utbildning, andel %.....	22
3.3.2 Elever på SFI klarar minst två kurser, andel %.....	23
3.3.3 Förvärvsarbetande invånare 20-64 år, andel%.....	24
3.3.4 Lämnat etableringsuppdraget och börjar arbeta/studera, andel %.....	25
3.3.5 Förvärvsarbetande skyddsbehövande och anhöriga (flyktingar) 20-64 år, vistelsetid 4-6 år, andel (%).....	26
3.3.6 Långtidsarbetslöshet 25-64 år i kommunen, andel % av befolkning	27
3.3.7 Invånare 17-24 år som varken studerar eller arbetar, andel %.....	28
3.3.8 Långvarigt ekonomiskt bistånd, andel %.....	29
4 Livslångt lärande	30
4.1 Utveckla lärande för hållbar utveckling och hållbara livsstilar.....	30
4.1.1 Hushållsavfall som samlats in för materialåtervinning, inkl biologisk behandling, andel %.....	30
4.1.2 Genomsnittlig körsträcka med bil, mil/inv.....	31

4.1.3	Andel som cyklar minst en gång per vecka till och från arbete/skola/aktiviteter under den varmare delen av året, april - september, (%) 18-84 år	32
4.1.4	Andel som cyklar minst en gång per vecka till och från arbete/skola/aktiviteter under den kallare delen av året, oktober - mars, (%) 18-84 år	32
4.2	Ge barn och unga goda förutsättningar genom skolåren	33
4.2.1	Elever i åk 5: Jag är nöjd med min skola som helhet, positiva svar, andel %	33
4.2.2	Jag känner mig trygg i skolan, elever årskurs 9, positiva svar, andel %	34
4.2.3	Elever i åk 9 som är behöriga till yrkesprogram, hemkommun, andel %	35
4.2.4	Gymnasieelever med examen inom 4 år, andel %	36
4.2.5	Ungdomar som är etablerade på arbetsmarknaden eller studerar 2 år efter avslutad gymnasieutbildning, andel %	37
5	Livskvalitet för alla	38
5.1	Ge alla barn en bra start i livet	38
5.1.1	Barn 1-5 år inskrivna i förskola, andel (%)	38
5.1.2	Invånare 0-19 år i ekonomiskt utsatta hushåll, andel %	39
5.2	Bidra till hälsofrämjande och hållbara miljöer och samhällen för alla	40
5.2.1	Valdeltagande i senaste kommunvalet, %	40
5.2.2	Valdistrikt med lägst valdeltagande, andel %	41
5.2.3	Andel unga som upplever att de har möjligheter att föra fram åsikter till dem som bestämmer i kommunen	42
5.2.4	Invånare med bra självskattat hälsotillstånd, andel %	43
5.2.5	Ohälsotal, totalt	44
5.2.6	Nöjd med borgarindex bemötande och tillgänglighet	45
5.2.7	Återstående medellivslängd vid födseln, kvinnor, kommun, år	46
5.2.8	Återstående medellivslängd vid födseln, män, kommun, år	47
5.2.9	Invånare 16-84 år med avsaknad av tillit till andra, andel %	48
5.2.10	Nöjd Region-Index - Trygghet	49
5.2.11	Anmälda våldsbrott i kommunen, antal/100 000 inv.	50
5.2.12	Befolkning i kollektivtrafikhärläge, andel (%)	51
5.2.13	Fallskador bland personer 65+, 3-årsm, antal/100 000 inv.	52
5.2.14	Demografisk försörjningskvot	53
5.2.15	Ginikoefficient, index	54

5.2.16 Kvinnors mediannettoinkomst som andel av mäns, andel %	55
5.2.17 Föräldrapenningdagar som tas ut av män, andel av antal dagar %	56
5.2.18 Tillfälliga föräldrapenningdagar (VAB) som tas ut av män, andel av antal dagar (%)	57
6 Vår hållbara kommun	58
6.1 Aktivt arbete för fossilfritt och energieffektivt samhälle	58
6.1.1 Slut användning av energi, totalt inom den geografiska kommunen, MWh/inv	58
6.1.2 Utsläpp av växthusgaser, ton/år och inv.	59
6.1.3 Fjärrvärmeproduktion förnybar, andel %	61
6.1.4 Elavbrott, minuter/kund	62
6.1.5 Andel fossilberoende fordon, andel % geografiska området.....	63
6.1.6 Energianvändning i kommunala byggnader, kWh/kvm	64
6.1.7 Koldioxidutsläpp kommunala byggnader, ton.....	65
6.1.8 Andel fossilberoende kommunala fordon, andel %	66
6.1.9 Koldioxidutsläpp kommunala resor, ton.....	67
6.1.10 Solcellsanläggningar totalt, installerad effekt (MW).....	68
6.1.11 Solcellsanläggningar totalt, antal.....	69
6.2 Naturens resurser och ekosystem är hållbart använda.....	70
6.2.1 Skyddad natur, andel %	70
6.2.2 Grundvattenförekomster god status, andel %.....	71
6.2.3 Vattentäkter med vattenskyddsområde, andel (%).....	72
6.2.4 Insamlat hushållsavfall, kg/person	73
6.2.5 Åkermark (areal i hektar).....	74
6.2.6 Ekologiskt odlad åkermark, andel %.....	75
6.2.7 Betesmark (areal i hektar)	76
6.2.8 Ekologiska livsmedel i kommunens verksamhet, andel %	77
6.3 Kommunkoncernens ekonomi	78
6.3.1 Resultat före extraordinära poster kommunkoncern, kr/inv	78
6.3.2 Soliditet kommunkoncern, %	78
6.3.3 Skattesats till kommun, %.....	79
6.3.4 Nettoinvesteringar exkl. finansiella investeringar kommun, kr/inv.....	79

Bilagor

Bilaga 1: Agenda 2030, Mora

Bilaga 2: Jämlika och jämställda Mora

Bilaga 3: BRP+ -- ett system för att beskriva livskvalitet nu och i framtiden

1 Inledning

Välkommen till Hållbarhetsbarometern. Den är kommunens verktyg för att följa upp att vi stärker en hållbar utveckling i Mora och arbetet med en successiv måluppfyllelse i enlighet med strategi Hållbara Mora och Strategisk plan 2019-2022.

Mora kommun arbetar för att uppnå en socialt, ekonomiskt och miljömässigt hållbar kommun och på så sätt bidra till de 17 globala målen i FN:s Agenda 2030.

Globala målen brukar kallas mänsklighetens färdplan mot en hållbar utveckling. De omfattar alla tre dimensioner av hållbar utveckling och om de nås till 2030 kommer de att bidra till stabilitet och välmående för varenda människa men även en välmående natur och planet.

De 17 globala målen är odelbara och hänger samman på olika sätt, vilket innebär att inget av målen kan nås på bekostnad av ett annat. Genom att hitta rätt balans kan synergier frigöras som för flera mål närmare varandra, framsteg på det ena målet kan påverka framsteg på andra mål.

Den globala coronapandemin har på kort tid förändrat världen och fler inser hur viktigt det är att samhället blir hållbart och att vi arbetar tillsammans. De globala målen i Agenda 2030 är ett viktigt verktyg i återstarten och arbetet för en hållbar återhämtning. I **bilaga 1** finns Moras nyckeltal grupperade under agendans 17 mål.

Grunden för ett hållbart samhälle är en rättvis fördelning av resurser och såväl ekonomiskt, socialt och politiskt inflytande i samhället. Principen om att ingen ska lämnas utanför är central i Agenda 2030 vilket är en viktig utgångspunkt i Mora, där vi ska arbeta för likvärdiga livsvillkor och förutsättningar för hälsa för alla. Kommunens Omvärldsanalys 2022 har fokus på "Jämlika och jämställda Mora". Med anledning av detta studeras och öronmärks ett antal nyckeltal i denna hållbarhetsrapport. Läs mer i **bilaga 2**.

I **bilaga 3** presenteras kort BRP+ - ett system och ett bredare mått för att beskriva livskvalitet nu och i framtiden.

1.1 Läsanvisning

Hållbarhetsbarometern ger med hjälp av nyckeltal en aktuell beskrivning av hållbar utveckling i Mora kommun. Ambitionen med barometern är att vara ett stöd i verksamhetsutveckling genom att identifiera områden där kommunen har störst utmaningar och ge vägledning för framtida prioriteringar. Dokumentet är omfattande, så se i innehållsförteckningen och läs de delar som intresserar dig.

Nyckeltalen i denna Hållbarhetsrapport är i huvudsak hämtade ur Kolada, Kommun-och regiondatabasen, och deras nyckeltalssamling för uppföljning av Agenda 2030.

Uppföljningen bygger på befintliga data. Tillgången till data släpar ofta efter något år vilket innebär att de siffror som presenteras inte alltid är dagsfärska. Det är dock sällan de exakta nivåerna av något som är intressant utan mer övergripande trender och tendenser.

Jämförelser och utblick görs för länet, Dalarna, och riket, Sverige. Uppgifter för länet och Sverige bygger på ett ovägt medelvärde som beskriver genomsnittet för Sveriges kommuner.

Där det är relevant har indikatorn brutits ned, kommenteras och analyseras utifrån kön, ålder etc.

De flesta mått har färgsatts - grön, gul, röd. Mått som hämtats i Kolada har fått sin färg utifrån Moras placering i förhållande till andra kommuner. Grön färg = de 25% bästa. Röd färg= 25% sämsta. Gul färg= 50% mittersta. Ett grönt resultat behöver inte innebära att det går att slå sig till ro. Resultaten kanske är bättre än andra men det är fortfarande möjligt att det behövs en resultatförbättring. Övriga mått har fått sin färg genom intern bedömning.

Var uppmärksam på att skalorna i diagrammen varierar och att de inte alltid utgår från noll.

I dokumentet används formuleringen "Önskade lägen". Dessa finns i strategi Hållbara Mora och är antagna av kommunfullmäktige juni 2018.

2 Hållbarhetsbarometern 2021 - en sammanfattning

Kommunens verksamheter spänner över många verksamhetsområden och mycket görs redan för att bidra till invånarnas livskvalitet och en hållbar utveckling. För att ytterligare stärka och driva på arbetet ges i denna rapport en samlad bild av hållbarhetsutmaningar där kommunens fyra målområden och de 10 strategiska målen är utgångspunkt. Genom att följa indikatorer över tid kan vi få en uppfattning om utvecklingen och de hållbarhetsutmaningar vi gemensamt ska lösa.

2020 var ett speciellt år med tanke på den pandemi som drabbat Sverige och världen. I årets uppföljning kan vi utläsa att den har påverkat utfallet av vissa nyckeltal, exempelvis antal personer i långtidsarbetslöshet, insamlat hushållsavfall samt körsträcka med bil, då främst det arbetsrelaterade resandet minskat.

2.1 Sammanfattande översikt med hjälp av färger

Årets Hållbarhetsbarometer innehåller **66** st nyckeltal, varav de flesta är färgsatta utifrån placering i Kolada och några genom egen bedömning.

GRÖNA 21 – GULA 30 – RÖDA 7 – Ej bedömda 8

Indikator
 Tillgång till bredband om minst 100 Mbit/sek, andel %
 Tillgång till kommunala e-tjänster, antal interna och externa
 Användning av kommunala e-tjänster, antal interna och externa
 Företagsklimat enl. ÖJ (Insikt) - Totalt, NKI
 Nystartade företag kommun, antal/1000 invånare 16-64 år
 Nettoinpendling till kommun, andel %
 Bruttoregionalprodukt (BRP) (kr/inv)
 Invånare 25-64 år med eftergymnasial utbildning, andel %
 Elever på SFI klarar minst två kurser, andel %
 Förvärsarbetande invånare 20-64 år, andel%
 Lämnat etableringsuppdraget och börjar arbeta/studera, andel %
 Förvärsarbetande skyddsbehövande och anhöriga (flyktingar) 20-64 år, vistelsetid 4-6 år, andel (%)
 Långtidsarbetslöshet 25-64 år i kommunen, andel % av befolkning
 Invånare 17-24 år som varken studerar eller arbetar, andel %
 Långvarigt ekonomiskt bistånd, andel %
 Hushållsavfall som samlats in för materialåtervinning, inkl biologisk behandling, andel %
 Genomsnittlig körsträcka med bil, mil/inv
 Andel som cyklar minst en gång per vecka till och från arbete/skola/aktiviteter under den varmare delen av året, april - september, (%) 18-84 år
 Andel som cyklar minst en gång per vecka till och från arbete/skola/aktiviteter under den kallare delen av året, oktober - mars, (%) 18-84 år
 Elever i åk 5: Jag är nöjd med min skola som helhet, positiva svar, andel %

Indikator
 Jag känner mig trygg i skolan, elever årskurs 9, positiva svar, andel %
 Elever i åk 9 som är behöriga till yrkesprogram, hemkommun, andel %
 Gymnasieelever med examen inom 4 år, andel %
 Ungdomar som är etablerade på arbetsmarknaden eller studerar 2 år efter avslutad gymnasieutbildning, andel %
 Barn 1-5 år inskrivna i förskola, andel (%)
 Invånare 0-19 år i ekonomiskt utsatta hushåll, andel %
 Valdeltagande i senaste kommunvalet, %
 Valdistrikt med lägst valdeltagande, andel %
 Andel unga som upplever att de har möjligheter att föra fram åsikter till dem som bestämmer i kommunen.
 Invånare med bra självskattat hälsotillstånd, andel %
 Ohälsotal, totalt
 Nöjd medborgarindex bemötande och tillgänglighet
 Återstående medellivslängd vid födseln, kvinnor, kommun, år
 Återstående medellivslängd vid födseln, män, kommun, år
 Invånare 16-84 år med avsaknad av tillit till andra, andel %
 Nöjd Region-Index - Trygghet
 Anmälda våldsbrott i kommunen, antal/100 000 inv.
 Befolkning i kollektivtrafiknära läge, andel (%)
 Fallskador bland personer 65+, 3-årsm, antal/100 000 inv.
 Demografisk försörjningskvot
 Ginikoefficient, index
 Kvinnors mediannettoinkomst som andel av mäns, andel %
 Föräldrapenningdagar som tas ut av män, andel av antal dagar %
 Tillfälliga föräldrapenningdagar (VAB) som tas ut av män, andel av antal dagar (%)

Indikator
 Slutanvändning av energi, totalt inom den geografiska kommunen, MWh/inv
 Utsläpp av växthusgaser, ton/år och inv.
 Fjärrvärmeproduktion förnybar, andel %
 Elavbrott, minuter/kund
 Andel fossiloberoende fordon, andel % geografiska området
 Energianvändning i kommunala byggnader, kWh/kvm
 Koldioxidutsläpp kommunala byggnader, ton
 Andel fossiloberoende kommunala fordon, andel %
 Koldioxidutsläpp kommunala resor, ton
 Solcellsanläggningar totalt, installerad effekt (MW)
 Solcellsanläggningar totalt, antal
 Skyddad natur, andel %
 Grundvattenförekomster god status, andel %
 Vattentäkter med vattenskyddsområde, andel (%)
 Insamlat hushållsavfall, kg/person
 Åkermark (areal i hektar)
 Ekologiskt odlad åkermark, andel %
 Betesmark (areal i hektar)
 Ekologiska livsmedel i kommunens verksamhet, andel %.
 Resultat före extraordinära poster kommunkoncern, kr/inv
 Soliditet kommunkoncern, %
 Skattesats till kommun, %
 Nettoinvesteringar exkl. finansiella investeringar kommun, kr/inv

2.2 Sammanfattande översikt - kommunens strategiska mål

Följande sammanfattning grundar sig på en bedömning av nyckeltalen till de strategiska målen.

Stärk det tvärssektoriella arbetet för Hållbara Mora

Ensam är inte stark och kommunens ambition är att stärka det handlingsinriktade och tvärssektoriella arbetet för hållbara Mora. Att utveckla samverkan är en utmaning och samtidigt en nyckel för att nå kommunens gemensamma mål. Samverkan sker såväl internt som externt, och i många former och sammanhang; exempelvis framtagande av ett kultur- och idrottspolitiskt program, och, inte minst, genom serviceförvaltningen vars huvuduppgift är att samordna flera tvärssektoriella områden.

Kommunens satsning på Hållbara idéer är en satsning med många syften, bland annat att stärka det tvärssektoriella arbetet och nya effektiva arbetssätt. Hållbarhetsmedlen syftar också till innovation och är till för medarbetare och verksamheter med idéer för att utveckla Mora i riktning mot stärkt hållbarhet. Under 2020 har åtta nya projekt beviljats, många av dem sker i samverkan mellan flera förvaltningar. Under året gjordes planering för såväl interna som externa kommunikationsinsatser, bland annat presentation för kommunstyrelsen, filmer och upplägg för Instagramtakeover.

Digitalisera för hållbar utveckling

Tillgång till bredband håller på att bli en förutsättning för att kunna ta del av grundläggande samhällsservice och för att fullt ut vara delaktig i samhället. Flera faktorer, bredbandsutbyggnad och goda möjligheter för hushållen att ansluta sig, skapar förväntningar och krav på att kommunen utvecklar fler e-tjänster. Medborgarnas möjligheter och förmåga att delta i det digitala samhället är en utmaning som kommunen tagit antagit genom satsningen på Hållbara idéer-projektet Digital kompetens och digital delaktighet för alla.

Främja hållbart företagande

Ett starkt näringsliv med framgångsrika företag är en förutsättning för kommunens utveckling. Företagen skapar arbetstillfällen och tillväxt. Utvecklingen av kommunens upphandling av varor och tjänster med krav på miljömässig, social och ekonomisk hållbarhet pågår, det är såväl en utmaning som en möjlighet att bidra till hållbart företagande.

Många av dem som arbetar i Mora pendlar in från andra kommuner och Mora har under många år haft vad man kallar ett positivt pendlingsnetto. I Mora kan skönjas en vilja att starta företag, en bidragande orsak kan vara den framgångsrika satsningen på UF, Ung Företagsamhet. Förståelse, tillit och dialog mellan myndigheter, beslutsfattare och näringsliv främjar näringslivsklimatet. Regelbundna enkätundersökningar ger en god bild av kommunens möjligheter och utmaningar. Glädjande är att företagare skattar bygglovshantering och livsmedelskontroll högt.

Stödja vägen till arbete

Moras befolkning får allt högre utbildning. I dag har 35 procent läst vidare efter gymnasiet i tre år eller mer. Det är en ökning med 13 procent sedan år 2000.

Förvärvsarbete bidrar till såväl individens och hushållets försörjning, som till kommunens skattebas samt bidrar till ekonomisk tillväxt i ett samhällsperspektiv. Andelen förvärvsarbete i Mora har genom åren varit hög. På den lokala arbetsmarknaden har det

skett en viss återhämtning sedan pandemins utbrott, andelen arbetslösa är i juli 2021 är lägre än samma månad året innan, även bland unga. Långtidsarbetslösheten som varit på nedåtgående, pekar däremot på en kraftig ökning, vilket kan komma att påverka hushållens behov av försörjningsstöd.

En utmaning, för att på sikt säkra kompetensförsörjningen, är att ta tillvara potentialen hos alla på arbetsmarknaden, även de som idag står långt ifrån. Här finns utrikes födda, vars etablering på arbetsmarknaden har betydelse både ur ett samhälleligt och individuellt perspektiv.

Utveckla lärande för hållbar utveckling och hållbara livsstilar

Mora kommun har som målsättning att fler ska ta cykeln i Mora, vilket främjar både miljö och folkhälsa. En färsk mätning visar att 40 procent av Moras medborgare använder cykeln som färdmedel minst en gång i veckan under perioden april till september och betydligt färre, 15 procent, under den kalla årstiden. Att skapa förutsättningar för ökat cyklande och god kollektivtrafik kan på sikt minska invånarnas resor med bil, det är utmaningar som kräver långsiktig planering. Statistiken för körsträckor med bil visar en tydlig trend sedan år 2017 med minskat resande och har minskat med 13 procent fram till och med 2020. Liksom i övriga landet har coronapandemin påverkat resandet under året. Återvinning, att cirkulera näringsämnen, för att sluta kretsloppet är en åtgärd för att spara naturresurser som många Morabor anammat. Tyvärr kan vi se att andelen hushållsavfall som samlas in för materialåtervinning verkar ha en minskande trend.

Ge barn och unga goda förutsättningar genom skolåren

Elevernas upplevelse av trygghet på skolan är betydelsefullt för hur man lyckas nå utbildningsmålen. Andelen som upplever trygghet på skolan är fortsatt hög, men har minskat. Mer positivt är en fortsatt hög andel elever, 85 procent, med behörighet till gymnasiet. Att ha en gymnasieutbildning är grunden för jobb, i Mora tar 66 procent av Moras elever examen inom fyra år. Läsåret 2020/2021 präglades i hög utsträckning av pandemin och dess konsekvenser och kan i ett kortare perspektiv vara svåra att överblicka, men pandemins negativa påverkan på barns och ungas skolgång kommer att vara en utmaning.

Ge alla barn en bra start i livet

En fungerande förskola som bidrar till lärande och utveckling gynnar barns hälsoutveckling. De flesta barn i Mora är inskrivna i förskolan, vilket, enligt forskningen, lägger viktig grund för framtida samhällsutveckling. Ett viktigt arbete är att säkra kompetensförsörjning till förskolan.

Barnkonventionen fastställer att alla barn är lika värda och har samma rättigheter, vilket innebär ett tydligt åtagande för att minska barns ekonomiska utsatthet. Det är positivt att andelen barn i ekonomiskt utsatta hushåll i Mora är låg och arbetet för att värna detta är även fortsättningsvis viktigt.

Bidra till hälsofrämjande och hållbara miljöer och samhällen för alla

Området innehåller ett stort antal nyckeltal, varav några behandlas här.

För att vara en attraktiv region där människor vill bo och dit människor vill flytta är faktorer som möjlighet till delaktighet och deltagande i samhället, likvärdiga förutsättningar och alla individers möjligheter till utveckling avgörande. Kvinnor och män har aldrig varit så

jämställda som nu, men i och med föräldraskapet sker en förändring. Det faktum att män i Mora endast tar ut 30 procent av föräldrapenningdagarna är tydligt ett exempel på att det är långt kvar till mer jämställda villkor.

I takt med en åldrande befolkning ökar den demografiska försörjningskvoten, allt färre personer ska försörja allt fler, så också i Mora. En hög andel barn och unga samt äldre i befolkningen är inget problem i sig utan en del av villkoren för framtida anpassningar

Medellivslängden, som bland kvinnor och män i Mora är hög i en nationell jämförelse, speglar folkhälsan i alla livets åldrar. Fallskador bland äldre är en folkhälsoutmaning med allvarliga konsekvenser, där Mora ligger högt i jämförelse med övriga.

Aktivt arbete för fossilfritt och energieffektivt samhälle

I augusti 2021 presenterade FN:s klimatpanel, IPCC, sin sjätte delrapport. I denna sammanvägs 14 000 publicerade forskningsrapporter om klimatet. Den slår fast, än mer tydligt, att klimatförändringen är mänskligt skapad och att de extrema och mer vanliga väderhändelser vi ser, beror på den ökande halten av växthusgaser i atmosfären. IPCC konstaterar också att alla delar av planeten påverkas av klimatförändringarna. Det är helt tydligt att det krävs högre tempo i klimatarbetet och större krav på klimatanpassning. För Moras del blir till exempel översvämningar, ras och skred och värmeböljor viktiga risker att ta hänsyn till.

Vår uppföljning visar bland annat att omställning till en fossiloberoende fordonsflotta går alldeles för långsamt såväl geografiskt som internt i kommunen för att målen ska kunna nås. Det är därför av stor vikt att planera för ett transportsnålt samhälle. I kommunens byggnader kan vi dock glädjas över en drygt 80-procentig minskning av koldioxidutsläppen sedan 1998. Utmaningen blir att vid om- och nybyggnationer fortsatt hålla nere energianvändning och koldioxidutsläpp.

Elproduktionen i Mora består till nästan lika delar av vattenkraft (54%) och vindkraft (46%) och producerar på årsbasis cirka en tredjedel mer än vad som används inom kommunen.

Naturens resurser och ekosystem är hållbart använda

Hållbara ekosystem och biologisk mångfald är grunden för vårt liv på jorden. För att nå ekologiskt hållbar utveckling är det grundläggande att skydda den biologiska mångfalden med en rik variation av växter, djur och fungerande ekosystem. Det ger även en god livsmiljö för människorna.

I Mora finns en hög andel av skyddad natur och nära till friluftsliv i såväl skog som på vatten.

Arealen jordbruksmark i Dalarna minskar långsamt men stadigt enligt Jordbruksverkets statistik. På lång sikt kommer nuvarande trend oundvikligen medföra att odlingslandskapets ekosystemtjänster inte kan vidmakthållas. Exploatering av åkermark för bebyggelse och vägar fortsätter. För Moras har dock arealen åkermark varit ganska stabil sedan 1990-talet.

Det första steget i avfallstrappan är att minimera mängden avfall. Det handlar om att skapa så lite avfall som möjligt, vilket kräver minskad konsumtion och mer resurssnål produktion. För Moras del kan vi se en ökning av insamlat hushållsavfall under 2020. Detta kan vara en följd av pandemin med fler besökare på återvinningscentralerna. Matsvinn är ett viktigt fokusområde inom avfallsplanering och därför har ett projekt startats som fokuserar på att minska matsvinnet i kommunernas skolkök. Mora ligger i topp i länet när det gäller att få ner matsvinnet i kommunens skolor.

Området Saxnäs i centrala Mora har efter markprover utförda år 2009 visat på miljögifter från tidigare industriverksamhet från 1800-talet till slutet på 1970-talet. Mellan åren 2018-2021 pågår ett saneringsarbete i området via bidrag från Naturvårdsverket. Arbetet har främst inneburit en hel del schaktning, där förorenad jord, betong och andra massor som inte kan förstöras skickats på deponi. En mindre del av de nya jordmassorna har hämtats från Kristinebergskullen, där Trafikverket sänkt marken för att göra plats för en ny genomfartsled. Projektet har oundvikligen lett till att boende har upplevt bristande tillgänglighet, störande buller samt fysisk påverkan på vissa bostäder.

3 Tillväxt och utveckling

3.1 Digitalisera för hållbar utveckling

3.1.1 Tillgång till bredband om minst 100 Mbit/sek, andel %

Kommentar

◆ Tillgång till bredband håller på att bli en förutsättning för att kunna ta del av grundläggande samhällsservice och att fullt ut vara delaktig i samhället. Digitaliseringen kommer också att kunna bidra med en omfattande effektivisering av det offentliga och till en förbättrad samhällsservice och livskvalitet för medborgarna. Men för att alla människor ska kunna ta del av samhällsservice på ett jämlikt sätt, för att framgångsrika företag ska kunna utvecklas i alla delar av landet och för att det offentliga ska kunna effektivisera servicen till invånarna måste alla ha säker och snabb tillgång till internet. År 2020 bör 95 procent av alla hushåll och företag ha tillgång till bredband om minst 100 Mbit/s. År 2025 bör hela Sverige ha tillgång till snabbt bredband.

Källa: *Sverige helt uppkopplat 2025 - en bredbandsstrategi*. Regeringskansliet

För att skapa ett större digitalt innanförskap krävs insatser som eliminerar hinder, exempelvis bristande tillgång till internet, till hårdvara och kunskap.

Källa: *En studie om digitalt utanförskap*. Svenska Stadsnätsföreningen.

MORA

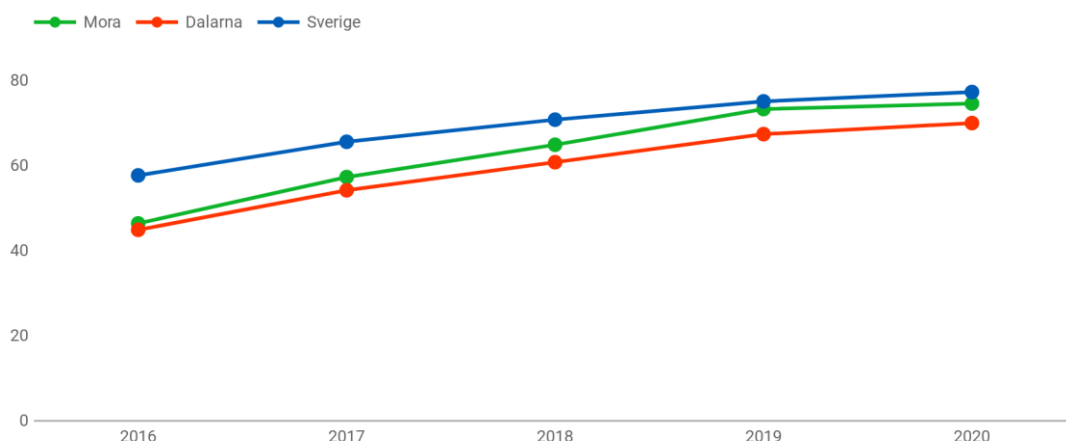
Bredbandsutbyggnaden fortsätter och 2020 hade drygt 74 procent av alla Morahushåll tillgång till bredband med 100 Mbit/s. Det är en ökning, om än i lägre takt, jämfört med föregående år.

Andelen i Mora är under riksnivån (77,1 procent) dock högre än i Dalarna (69,8 procent).

Mora kommun antog år 2015 en bredbandsstrategi där ett av målen var att leva upp till den då gällande nationella bredbandsstrategin, som bland annat hade som mål att 90 procent av alla hushåll och företag bör ha tillgång till bredband med minst 100Mbit/s år 2020. Denna målsättning uppnåddes redan år 2018.

Vad gäller bredbandsutbyggnad är definitionen något oklar, enligt tekniska förvaltningen. De hävdar när man i Kolada pratar om "tillgång till" menar man hur många procent som har en anslutning som kan leverera minst 100 mbit/s. Det blandas ofta ihop med möjligheten att beställa en anslutning. I många kommuner mäter man "tillgång till" som möjligheten att beställa en anslutning för att stadsnätet finns i området. Detta benämns ofta "home past" och det är så Post-och Telestyrelsen mäter. Tekniska förvaltningen anger båda siffrorna i kommunens årsredovisning.

"Tillgång till" har kommunen svårt att påverka eftersom kommunen inte kan tvinga någon att ansluta sig till stadsnätet. Det är därför stadsnäten hellre pratar om "home past" för det speglar vilka som egentligen skulle kunna ansluta sig till stadsnätet.

Beskrivning

Tillgång till bredband om minst 100 Mbit/s, andel (%) (Kolada N07900).

Andel av områdets hushåll som har tillgång till bredband om minst 100 megabit per sekund. PTS (Post- och telestyrelsen) begär in underlag om täckning för accesstekniker av berörda parter, underlaget matchas sedan med Fastighetsregistret. Det insamlade underlaget ihop med ett antal antaganden utgör grunden för kartläggningen. För tillgång till riktigt höga hastigheter, 100 Mbit/s under gynnsamma omständigheter och minst 50 Mbit/s i bråd timme, fordras idag trådbundna accesstekniker i form av fiber- eller kabel-tv-nät. Avser situationen 1 oktober. T.o.m. 2014 avsågs befolkning istället för hushåll. Källa: Post- och telestyrelsen, PTS Bredbandskartläggning.

3.1.2 Tillgång till kommunala e-tjänster, antal interna och externa

Kommentar

Elektroniska tjänster eller e-tjänster är ett ganska spretigt begrepp. Det finns en mängd olika förklaringar kring vad begreppet e-tjänster innebär. I en SOU från 2004 "E-tjänster för alla" så görs denna definition:

"Med e-tjänster menas tjänster som tagits fram och levereras med elektronisk kommunikation."

Källa: <https://www.regeringen.se/49bb3f/contentassets/6598c4b8a158426faa4b8db9205f7704/sou-200456-e-tjanster-for-alla>

Andra definitioner som är populära att använda är att e-tjänster är självbetjäning av ärenden som medborgaren eller medarbetaren själv kan hantera via en dator eller mobiltelefon, oavsett tid på dygnet.

Oavsett definition så ökar behovet av e-tjänster i offentlig sektor enligt en enkätundersökning som SKR, myndigheten för Digital förvaltning och Regeringskansliets infrastrukturdepartement genomförde 2019.

Källa: *Behovet av e-tjänster i offentlig sektor ökar*. SKR

MORA

Hösten 2019 inrättades ett e-tjänstekontor i Mora med uppdrag att utveckla e-tjänster i en central e-tjänsteplattform. Utveckling av e-tjänster startade tidigt under 2021.

E-tjänstekontoret ingår även i en större dalasamverkan där samtliga 15 dalakommuner har samma centrala plattform så vi kan dra nytta av varandras kompetens och utvecklingsarbete. Detta har bland annat resulterat i en dalagemensam tjänst för skolskjuts.

—●— Mora interna (antal) —●— Mora externa (antal)

Beskrivning

Kommunala e-tjänster som tas fram via e-tjänstekontoret.

Nyckeltalet omfattar inte e-tjänster via appar och e-tjänster som ligger utanför e-tjänsteplattformen, direkt via verksamhetssystemen.

År 2020 är start för en central e-tjänsteplattform och därmed utgångs/nollpunkt för statistik. År 2021 lanseras de första e-tjänsterna via plattformen.

3.1.3 Användning av kommunala e-tjänster, antal interna och externa

Kommentar

Elektroniska tjänster eller e-tjänster är ett ganska spretigt begrepp. Det finns en mängd olika förklaringar kring vad begreppet e-tjänster innebär. I en SOU från 2004 "E-tjänster för alla" så görs denna definition:

"Med e-tjänster menas tjänster som tagits fram och levereras med elektronisk kommunikation."

Källa: <https://www.regeringen.se/49bb3f/contentassets/6598c4b8a158426faa4b8db9205f7704/sou-200456-e-tjanster-for-alla>

Andra definitioner som är populära att använda är att e-tjänster är självbetjäning av ärenden som medborgaren eller medarbetaren själv kan hantera via en dator eller mobiltelefon, oavsett tid på dygnet.

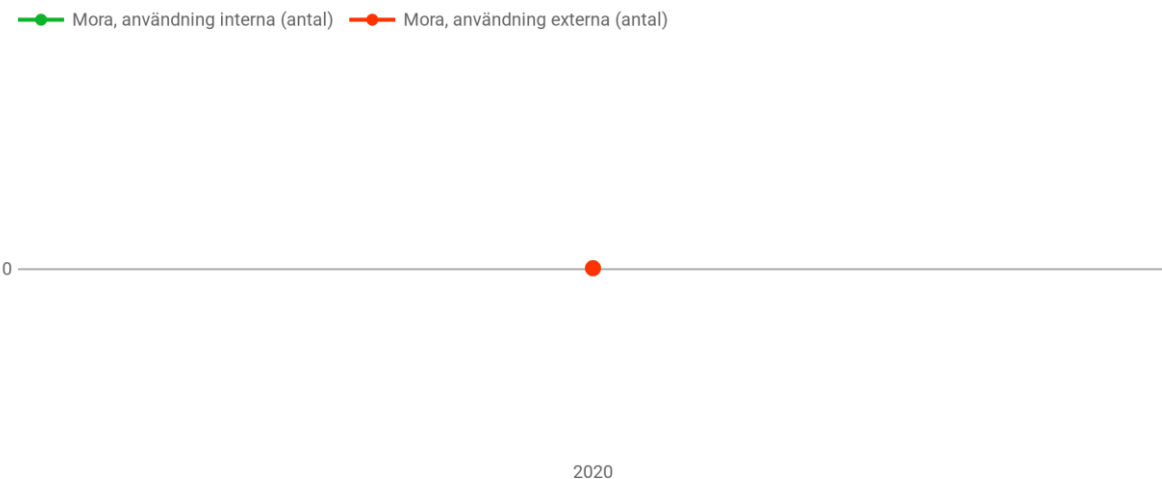
Oavsett definition så ökar behovet av e-tjänster i offentlig sektor enligt en enkätundersökning som SKR, myndigheten för Digital förvaltning och Regeringskansliets infrastrukturdepartement genomförde 2019.

Källa: *Behovet av e-tjänster i offentlig sektor ökar.* SKR

MORA

Hösten 2019 inrättades ett e-tjänstekontor i Mora med uppdrag att utveckla e-tjänster i en central e-tjänsteplattform. Utveckling av e-tjänster startade tidigt under 2021.

E-tjänstekontoret ingår även i en större dalasamverkan där samtliga 15 dalakommuner har samma centrala plattform så vi kan dra nytta av varandras kompetens och utvecklingsarbete. Detta har bland annat resulterat i en dalagemensam tjänst för skolskjuts.

Beskrivning

Användning av kommunala e-tjänster som tagits fram via e-tjänstekontoret.

Nyckeltalet omfattar inte användning av e-tjänster via appar och e-tjänster som ligger utanför e-tjänsteplattformen, direkt via verksamhetssystemen.

År 2020 är start för en central e-tjänsteplattform och därmed utgångs/nollpunkt för statistik. År 2021 lanseras de första e-tjänsterna via plattformen.

3.2 Främja hållbart företagande

3.2.1 Företagsklimat enl. ÖJ (Insikt) - Totalt, NKI

Kommentar

- Om myndighetsutövningen upplevs som rättvis och effektiv av företagarna samtidigt som det finns en ömsesidig respekt för varandras roller kommer ett förtroende att etableras mellan företagare och tjänstemän, vilket kan bidra till ett gott företagsklimat.

Källa: *Agenda 2030. Nyckeltal för kommuner och regioner. Vägledning september 2020*. Rådet för kommunala analyser, RKA.

MORA

Mora kommun deltar i Sveriges kommuner och regioners (SKR) kvalitetsmätning av kommunernas myndighetsutövning. Alla företag som haft ett ärende inom dessa områden får en enkät. I Mora skickas enkäter även till privatpersoner och föreningar. Mätningen sker inom områdena brandskydd, bygglov, miljö- och hälsoskydd, livsmedelskontroll samt serveringstillstånd gällande alkohol. Enkäten bygger på frågor om tillgänglighet, information, bemötande, kompetens, rättssäkerhet och effektivitet.

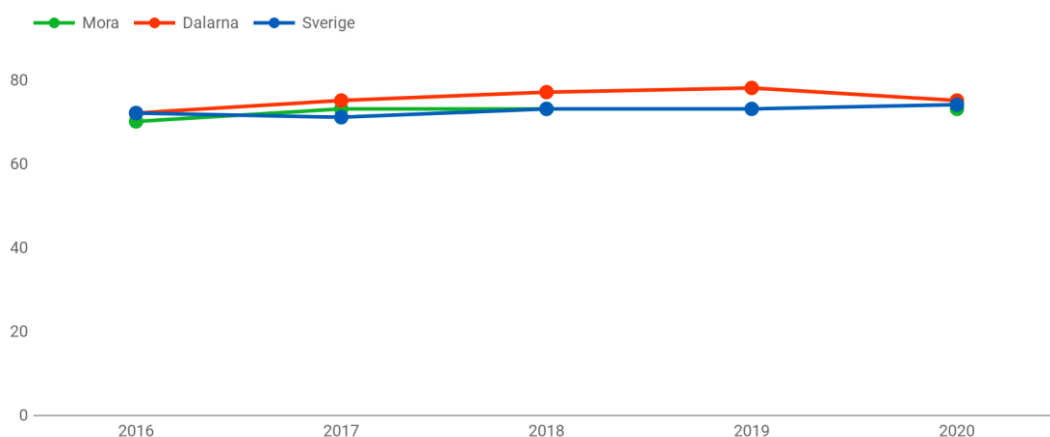
Sammanfattande NöjdKundIndex, NKI, för samtliga myndighetsområden slutade på 73, vilket är samma siffra som vid tidigare mätning.

Både bygglov och livsmedelskontroll har ökat sina NKI. Bygglov har ökat från 56 till 63 bland företagen och från 57 till 67 när man lägger till övriga. Livsmedelskontrollen ökade från 74 till 76 gällande företagen och från 75 till 77 när även övriga räknas in. Båda områdena har haft ett intensivt år med högt tryck på byggande och extra tillsyn på restauranger och caféer med anledning av pandemin.

Efter flera år av ökning har dock miljötillsynen sjunkit från 78 till 68. En möjlig förklaring kan vara att man haft färre personliga möten på plats hos företagen. Den tillsynen har fått stå tillbaka och bedömts kunna göras med skriftlig kommunikation i stället för besök på grund av pandemin. Fler personliga möten verkar ge högre betyg.

Områdena brandskydd och serveringstillstånd har precis som i övriga landet haft färre ärenden under 2020 på grund av pandemin och får därför ingen bedömning.

Mest nöjd är företagen med tjänstepersonernas attityd och det bemötande man får. Här är NKI 78 respektive 77. Även tjänstepersonernas förmåga att hålla överenskomna tidsramar och deras kompetens får bra betyg, 77 respektive 74. Minst nöjd var man med informationen på kommunens webbplats med ett NKI på 61.

Beskrivning

Företagsklimat enl. ÖJ (Insikt) - Totalt, NKI (Kolada U07451)

Detta är ett utvecklingsnyckeltal, se frågor och svar på kolada.se för mer information. Nöjd Kund Index, Företagsklimat - Totalt: Kommunrankning, enkätundersökningen Insikt, företagarnas helhetsbedömning av servicen i myndighetsutövningen (skala 0-100). Tillkommande kommuner (som gör undersökningen i efterhand) eller kompletteringar av resultat kan förekomma, vilket kan skapa avvikelser från tidigare offentliggjorda resultat. Källa: SKR.

3.2.2 Nystartade företag kommun, antal/1000 invånare 16-64 år

Kommentar

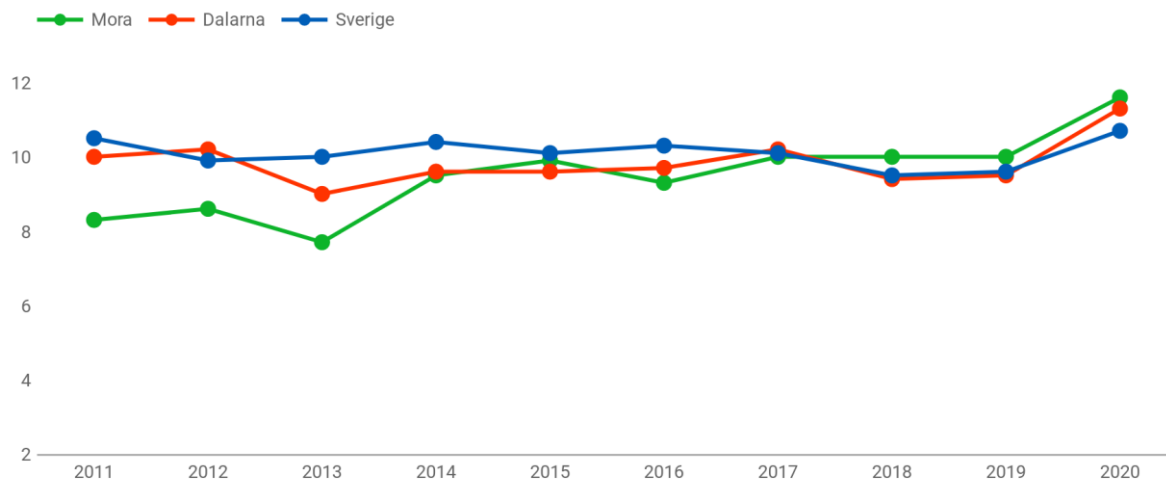
- ◆ Etableringsfrekvensen för nystartade företag visar antalet nystartade företag i förhållande till befolkningen. Antalet nystartade företag år 2019 uppgick till 66 892 företag jämfört med 66 750 företag år 2018. Nyföretagandet minskade med 3 procent i bygg och anläggning, med 2 procent i handel och service av motorfordon och var oförändrat inom juridisk och ekonomisk konsultverksamhet. Fördelat efter juridisk form startades 44 procent av de nya företagen 2019 som aktiebolag. År 2018 uppgick andelen aktiebolag till 45 procent. Andelen nya företag ledda av kvinnor 2019 ökade med 1 procentenhet jämfört med 2018 och utgjorde 33 procent av de nystartade företagen. Fördelat efter bransch och kön leddes 75 procent av företagen i branschgruppen andra serviceföretag och personliga tjänster av kvinnor. Inom bygg och anläggning samt transport och magasinering leddes drygt 90 procent av företagen av män. Bland de nystartade företagen 2019 leddes 68 procent av enskilda näringsidkare och 29 procent av aktiebolag. Motsvarande andelar bland män var 46 procent och 51 procent. Antalet nya företag ledda av personer med utländsk härkomst minskade med 1 procentenhet och utgjorde 28 procent av de nystartade företagen. De högsta andelarna nya företag ledda av personer av utländsk härkomst återfanns inom branscherna hotell och restaurang samt transport och magasinering med 61 procent respektive 56 procent.
- Källa: *Nystartade företag i Sverige 2019*. Tillväxtanalys.

MORA

Mora har tidigare legat lågt. Det som hänt sedan 2017 är att andelen nystartade företag har ökat i Mora och är fler än i Riket och Dalarna. Det tyder på ett behov och en vilja att starta företag. Nyföretagarcentrum i norra Dalarna etablerades 2019 och den rådgivning de erbjuder kan ha haft en positiv inverkan på utvecklingen.

Statistiken säger inte vilka grupper som startar företag, en möjlig förklaring kan vara satsningen på UF, Ung Företagsamhet, där gymnasieelever får kunskap om hur starta och driva företag.

Kommande statistik kommer att visa om och hur pandemin påverkat utvecklingen.

Beskrivning

Nystartade företag, antal/1 000 inv, (Kolada N00999)

Antal nystartade företag delat med tusen invånare 16-64 år. Ett nystartat företag definieras enligt Eurostat rekommendation som ett helt nystartat företag frånräknat olika former av ombildningar av existerade företag. Enskilda näringsidkare vilka inte registrerat firmanamn hos Bolagsverket ingår. Data bygger på bearbetningar av SCB:s företagsregister. Källa: Tillväxtanalys

3.2.3 Nettoinpendling till kommun, andel %

Kommentar

- Allt fler människor är idag mer benägna att pendla längre sträckor för såväl arbetets som boendets skull. Förbättrade pendlingsmöjligheter leder till en rad viktiga konsekvenser: Att människor får fler alternativ i sina val av boende och arbete, att efterfrågan och utbud av arbetskraft lättare kan mötas, att sårbarheten vid strukturomvandling på lokal nivå minskar samt att utbytet av idéer, kunskap och erfarenheter ökar mellan aktörer på arbetsmarknaden.

Källa: *På spåret - en studie om pendling och regionförstoring*. Sveriges kommuner och landsting. 2003.

MORA

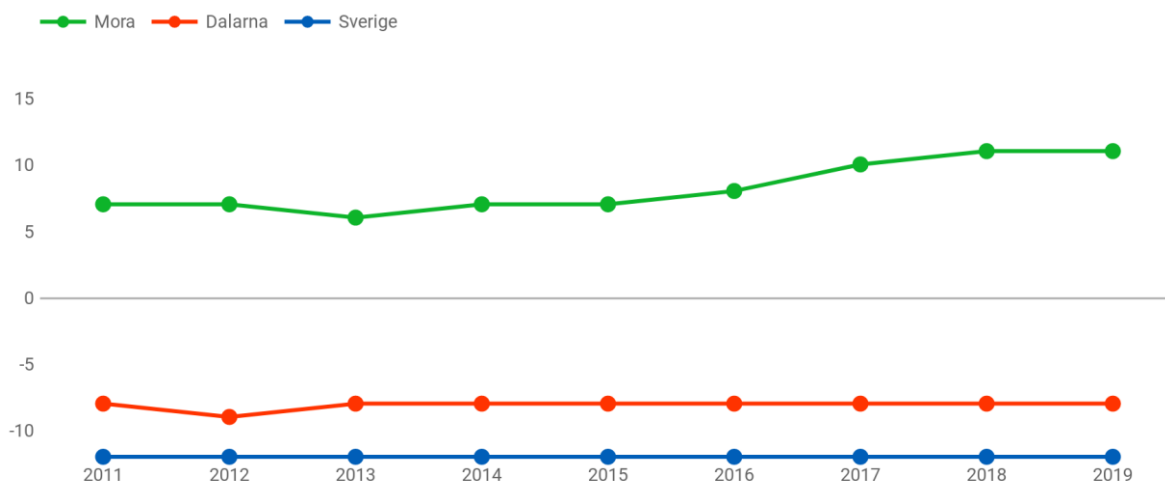
Många som arbetar i Mora bor i andra kommuner och pendlar in. Det finns även ett stort antal kommuninvånare som pendlar ut till närliggande kommuner.

Mora har ett positivt pendlingsnetto det vill säga det är fler som pendlar till sin arbetsplats i Mora jämfört med dem som bor i Mora och pendlar till andra kommuner. Det tyder på ett stort utbud av arbetstillfällen i kommunen.

Statistik visar att 2019 var antalet inpendlare till Mora cirka 2820 personer och antalet utpendlare 1700 personer.

Inpendlingen till Mora kommer framförallt från våra grannkommuner; Orsa är den största inpendlingsorten, därefter Älvdalen och Rättvik.

Orsa är det vanligaste slutmålet för pendlare boende i Mora. Andra vanliga utpendlingsorter är Älvdalen, Falun och Rättvik.

Beskrivning

Nettoinpendling till kommun, andel (%) (Kolada N00924).

Antal inpendlare (personer som förvärsarbetar i kommunen och bor i en annan kommun) minus antal utpendlare till kommunen dividerat med antal förvärsarbetare som bor i kommunen (nattbefolkning). Multiplieras med 100 för redovisning i procent. Ett negativt värde indikerar att flera pendlar ut än in i kommunen. Källa: SCB.

3.2.4 Bruttoregionalprodukt (BRP) (kr/inv)

Kommentar

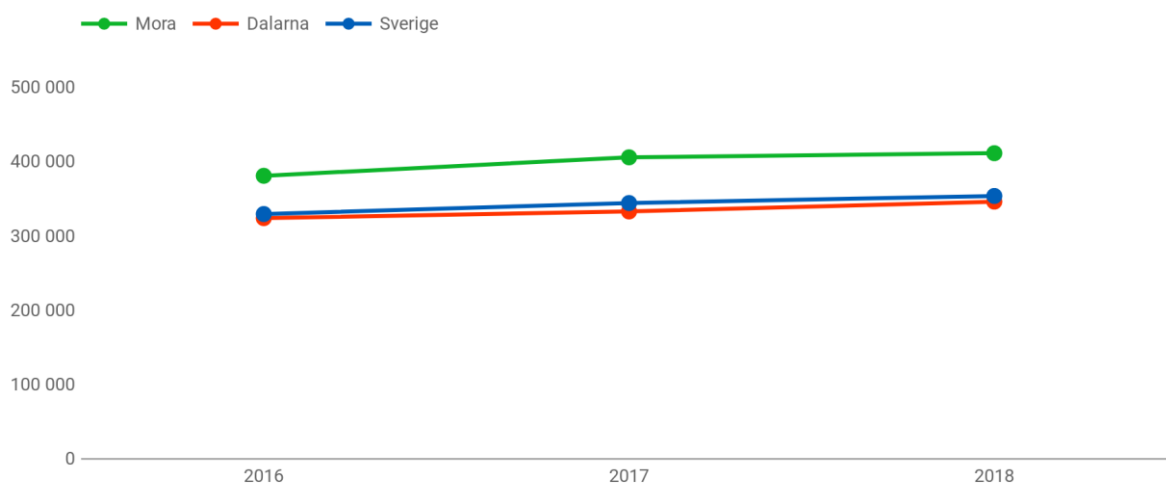
- Bruttoregionalprodukten, BRP, är den regionala motsvarigheten till BNP mätt från produktionssidan, det vill säga värdet av all produktion av varor och tjänster i en region. Alla regioners BRP summerar upp till BNP.

Skillnader i BRP per invånare kommer att spegla flera faktorer. En är åldersfördelningen i kommunen, eftersom det i huvudsak är personer mellan 20 och 64 år som bidrar i den del av den produktiva verksamheten som kan mätas i nationalräkenskaperna. Andra faktorer som påverkar är sysselsättningsgraden – andel av de i arbetsför ålder som har en anställning eller bedriver näringsverksamhet – och hur stort produktionsvärde varje sysselsatt åstadkommer.

Källa: *Agenda 2030. Nyckeltal för kommuner och regioner. Vägledning september 2020*. Rådet för kommunala analyser, RKA.

MORA

Mora har en positiv trend och ett högt BRP, högre än både Dalarna och Sverige. Här finns ett stort antal exporterande företag med många anställda som påverkar Moras siffror positivt. Även det stora antalet besöksnäringföretag bidrar till det gynnsamma läget.

Beskrivning

Bruttoregionalprodukt (BRP), kr/inv, Kolada (N03700)

BRP dividerat med antal invånare i det geografiska området. Bruttoregionalprodukt (BRP) är den regionala motsvarigheten till bruttonationalprodukt (BNP) mätt från produktsidan: värden av all produktion av varor och tjänster i en region. Nyckeltalet visar den ekonomiska utvecklingen inom det geografiska området. 2020 gjorde SCB en översyn av BRP vilket resulterade i en revidering av historisk data vilket innebär att även den data som finns i Kolada blivit reviderad historiskt. Revideringen påverkar främst nivåerna och i mindre grad utveckling över tid. De äldre tidsserierna samt mer information finns på SCB:s hemsida. Senaste års uppgifter är preliminära till nästa års publicering. Källa: SCB

3.3 Stödja vägen till arbete

3.3.1 Invånare 25-64 år med eftergymnasial utbildning, andel %

Kommentar

◆ Hälsa, livsvillkor, levnadsvanor och andra förhållanden som påverkar hälsan förbättras gradvis med stigande utbildningsnivå.

Källa: Folkhälsomyndigheten

Sveriges befolkning får allt högre utbildning. Sedan år 2000 har antalet högutbildade ökat stadigt, samtidigt som antalet lågutbildade har sjunkit. I dag har 28 procent läst vidare efter gymnasiet i tre år eller mer. Det är en ökning från 16 procent år 2000.

50 procent bland kvinnorna har läst vidare efter gymnasiet, jämfört med 38 procent bland männen.

Yngre har oftare en högre utbildning.

Högutbildade personer bor oftare i storstadsområden eller i kommuner i närheten av universitet och högskolor. Det beror till stor del på att det finns många jobb som kräver hög utbildning där.

Andelen som läst vidare efter gymnasiet är ungefär lika hög bland personer som är födda i ett annat land, 41 procent, som hos personer som är födda i Sverige, 45 procent. Bland högutbildade finns det ingen skillnad alls mellan grupperna. Däremot skiljer det sig bland de lågutbildade. Där är andelen 18 procent bland utrikes födda och 9 procent bland inrikes födda. Människor flyttar till Sverige av olika skäl, vilket visar sig i olika invandrargrupperns utbildningsnivå. Personer som har sökt skydd från krig, förtryck och förföljelse har generellt sett lägre utbildningsnivå än de som flyttat till Sverige av andra skäl.

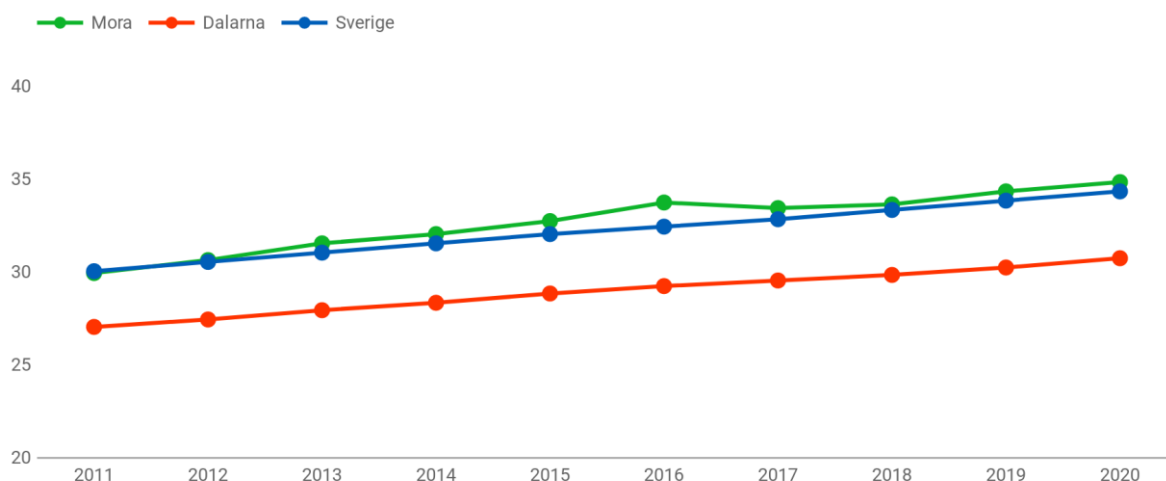
Källa: *Utbildningsnivån i Sverige*, SCB.

MORA

Generellt en positiv trend i Mora där andelen 20-64-åringar i Mora med eftergymnasial utbildning ökar lite varje år. År 2020 är andelen 34,8 procent, vilket är i nivå med Sverige, 34,3 procent, och avsevärt högre än i Dalarna, 30,7 procent,

Andelen kvinnor i Mora med eftergymnasial utbildning är 44,6 procent, vilket är högre än i såväl Sverige - 42 procent - som Dalarna, 38,7 procent.

Andelen män i Mora med eftergymnasial utbildning är 25,3 procent, att jämföra med män i Sverige - 27,1 procent - och Dalarna, 23,1 procent.

Beskrivning

Invånare 25-64 år med eftergymnasial utbildning, andel (%) (Kolada N01982).

Invånare med eftergymnasial utbildning 25-64 år, andel (%). Eftergymnasial avser: eftergymnasial utbildning kortare än 3 år, längre än 3 år samt forskarutbildning. Källa: SCB.

3.3.2 Elever på SFI klarar minst två kurser, andel %

Kommentar

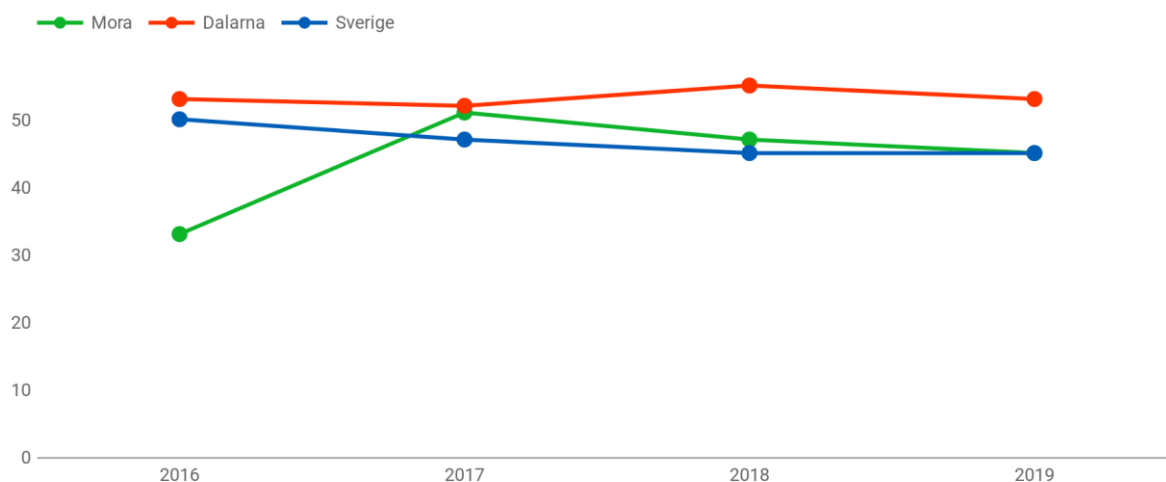
- ◆ Vuxenutbildningens målgrupp är heterogen och eleverna är individer med olika behov och förutsättningar. En del av de individer med kort tidigare utbildning kommer att vara studieovana individer som saknar grundläggande utbildning, varav några även är illitterata. För många elever, särskilt de med kort tidigare utbildning, tar det lång tid att uppnå godkänt betyg.

Källa: *En sfi och vuxenutbildning av högre kvalitet*. Sveriges regering

MORA

2019 klarade 45 procent av eleverna minst två kurser från påbörjad studieväg två år tidigare. Här finns skillnader mellan kvinnor och män - kvinnor 49 procent, män 41 procent.

En liten minskning har skett sedan 2018, då andelen var 47 procent. Målgruppen är heterogen och eleverna har skilda förutsättningar vilket påverkar möjlighet att tillgodogöra sig utbildning och kunskap. Minskning från tidigare år kan förklaras med att Mora kommun har tagit emot en större andel kvotflyktingar jämfört med tidigare år.

Beskrivning

Elever på SFI som klarat minst två kurser på studievägen av nybörjare två år tidigare, andel (%) (Kolada N18409).

Andel elever på SFI som klarat minst två kurser från påbörjad studieväg av nybörjare två år tidigare. Alla elever som har klarat kurserna ingår, oavsett avbrott. Även elever som klarar fler kurser och de som klarat hela SFI ingår. Källa: SCB

3.3.3 Förvärvsarbetande invånare 20-64 år, andel%

Kommentar

- En väl fungerande arbetsmarknad är en arbetsmarknad som präglas av hög sysselsättning och låg arbetslöshet och där hela arbetskraftens potential tas tillvara.

Källa: *Strategi Hållbara Mora*. 2018.

Förvärvsarbete bidrar till den egna och hushållets ekonomiska försörjning, bidrar till kommunerna och regionernas skattebaser och bidrar till ekonomisk tillväxt i ett samhällsperspektiv.

Källa: *Agenda 2030. Nyckeltal för kommuner och regioner. Vägledning, september 2020*. Rådet för kommunala analyser.

MORA

2019

Andelen förvärvsarbetande i Mora år 2019 är hög och ökar kontinuerligt bland såväl kvinnor som män. Jämförelser visar att andelen förvärvsarbetande i Mora - 83,4 procent - är högre än i riket - 80,4 procent - och Dalarna - 81,6 procent.

2021 - kompletterande uppgifter - arbetslöshet

Pandemins utveckling påverkar arbetsmarknaden och motiverar en färskare uppgift om det aktuella läget på Moras arbetsmarknad. Följande uppgifter gäller arbetslöshet och har hämtats från Arbetsförmedlingens statistikdatabas.

Arbetslösa, totalt

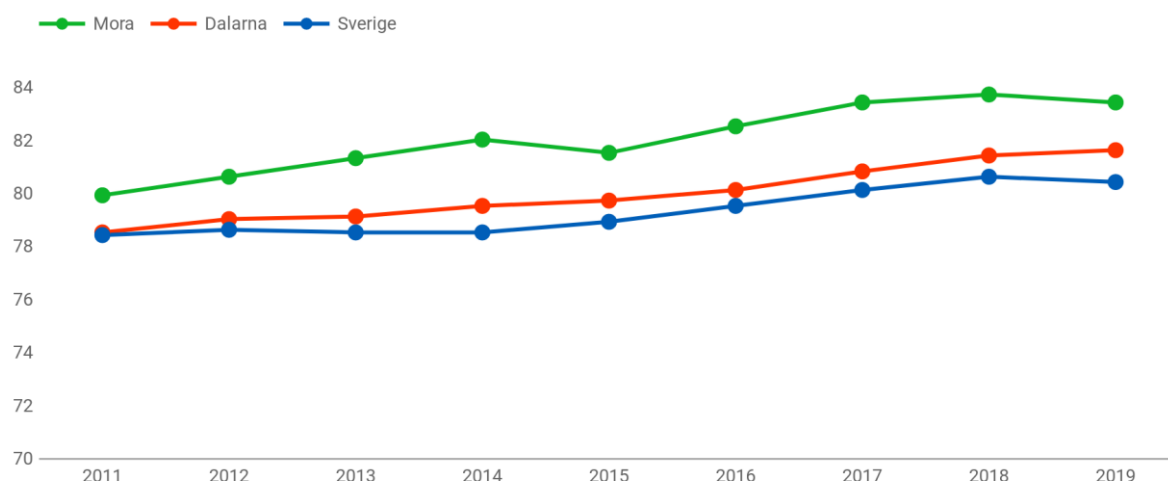
I juli månad var andelen arbetslösa i Mora 4,90 procent. Föregående år, 2020, var andelen 6 procent.

Dalarna 2021: 6,7 procent. 2020: 7,8 procent.

Arbetslösa, ungdomar 18-24 år

I juli månad var andelen arbetslösa ungdomar i Mora 8,10 procent. Föregående år, 2020, var andelen 9,5 procent.

Dalarna 2021: 9,2 procent. 2020: 11,4 procent.

Beskrivning

Förvärvsarbetande invånare 20-64 år, andel (%) (Kolada N00914).

Antal förvärvsarbetande i åldern 20-64 år dividerat med antal invånare i åldern 20-64 år den 31/12. Med förvärvsarbetande avses personer med löneinkomst av anställning under november månad, och personer med inkomst av aktiv näringsverksamhet. Källa: SCB:s registerbaserade arbetsmarknadsstatistik (RAMS)

3.3.4 Lämnat etableringsuppdraget och börjar arbeta/studera, andel %

Kommentar

- ◆ När nyanlända får uppehållstillstånd i Sverige ska de snabbt komma i sysselsättning. För detta finns etableringsprogrammet för nyanlända som sköts av Arbetsförmedlingen. Syftet med programmet är att påskynda nyanländas etablering på arbetsmarknaden.

Källa: Arbetsförmedlingen

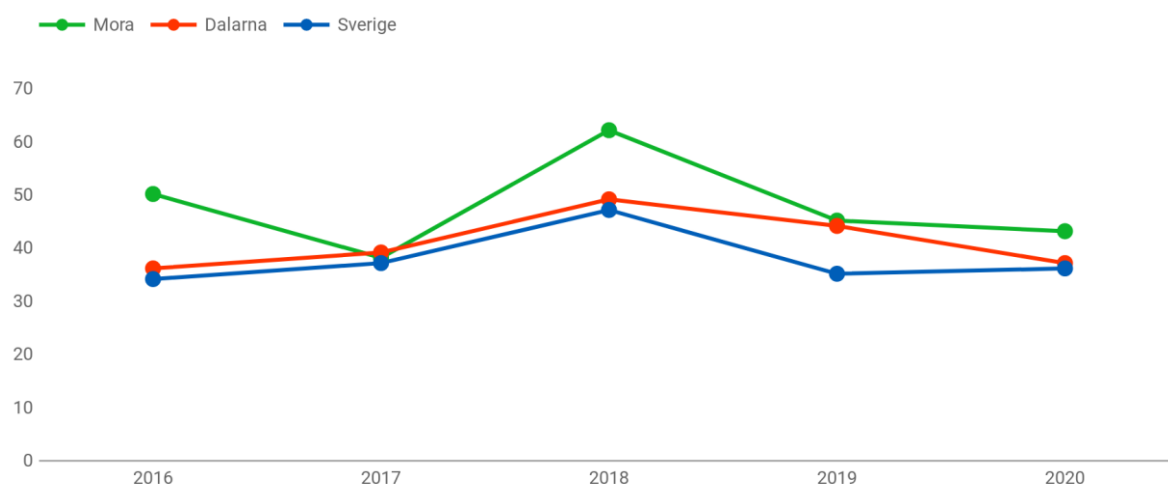
MORA

Andelen som lämnat etableringsuppdraget och börjat arbeta eller studera har minskat under de senaste två åren och andelen år 2020 är 43 procent, att jämföra med år 2018 då andelen var 62 procent. Denna minskning kan förklaras med att Mora kommun under perioden har tagit emot en större andel kvotflyktingar jämfört med tidigare år. Kvotflyktingar står ofta långt ifrån arbetsmarknaden på grund av olika typer av hinder och har en längre väg till arbete.

Denna minskning gäller främst kvinnor i Mora där andelen år 2020 är 38 procent att jämföra med år 2018, 61 procent och år 2019, 45 procent.

Andelen män i Mora som lämnat etableringsuppdraget och börjat arbeta eller studera har i stället ökat från 44 procent år 2019 till 57 procent år 2020.

Statistik för Dalarna och Sverige visar på mindre skillnader mellan kvinnor och män.

Beskrivning

Lämnat etableringsuppdraget och börjat arbeta eller studera (status efter 90 dagar), andel (%) (Kolada N00973).

Andel i procent som lämnat etableringsuppdraget och börjat arbeta eller studera. Etableringsuppdraget omfattar nyanlända flyktingar i arbetsför ålder (20-64 år) samt nyanlända i åldern 18-19 år utan föräldrar i Sverige. Uppdraget omfattar aktiviteter under högst 24 månader där Svenska för invandrare (sfi), samhällsorientering och arbetsförberedande aktiviteter utgör olika delar. Arbetsförmedlingen är ansvariga för etableringsuppdraget. Status efter 90 dagar bland de som lämnat etableringsuppdraget. I arbete omfattas arbete utan stöd, nystartsjobb, extratjänster och arbete med stöd. I studier räknas de som studerar på den utbildning som berättigar studiemedel. En viss underteckning kan förekomma på studier p.g.a. eftersläpning i registrering hos Arbetsförmedlingen. Kommuntillhörighet ges utifrån folkbokföringsstatus, i december månad. Källa: SCB.

3.3.5 Förvärsarbetande skyddsbehövande och anhöriga (flyktingar) 20-64 år, vistelsetid 4-6 år, andel (%)

Kommentar

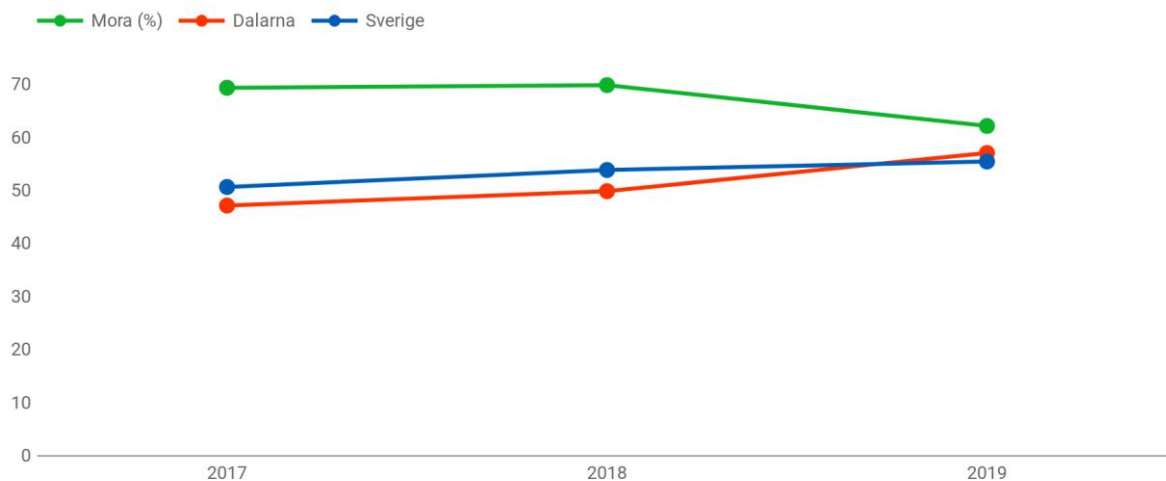
- Med skyddsbehövande och deras anhöriga avses personer som sökt asyl och fått uppehållstillstånd, deras anhöriga samt kvotflyktingar. Personerna har bott i Sverige 4-6 år.
Det finns en stor skillnad mellan kommuner i hur grad skyddsbehövande och deras anhöriga kommer i arbete.

MORA

Utrikes föddas etablering på arbetsmarknaden är en viktig del av integrationen, och har betydelse både ur ett samhällsperspektiv och ur ett individuellt perspektiv.

I Mora är andelen som förvärsarbetar efter fyra till sex år 62,0 procent år 2019, i Dalarna 56,9 procent och Sverige 55,3 procent.

Andelen som förvärsarbetar varierar mellan åren.

Beskrivning

Förvärsarbetande skyddsbehövande och anhöriga (flyktingar) 20-64 år, vistelsetid 4-6 år, andel (%) (Kolada N02994)

Antal förvärsarbetande skyddsbehövande och anhöriga (flyktingar) 20-64 år i november månad dividerat med antal skyddsbehövande och anhöriga (flyktingar) 20-64 år. Med skyddsbehövande och deras anhöriga avses personer som sökt asyl och fått uppehållstillstånd, deras anhöriga samt kvotflyktingar. Personerna har bott i Sverige 4-6 år. Kvalitetssäkrad data om målgruppen finns från 90-talet och framåt.

Källa: STATIV från SCB.

3.3.6 Långtidsarbetslöshet 25-64 år i kommunen, andel % av befolkning

Kommentar

- Begreppet långtidsarbetslöshet avser en person som under en sammanhängande period varit arbetslös i 27 veckor (6 månader) eller mer.

De hälsorisker som förknippas med arbetslöshet ökar ju längre arbetslösheten pågår. Därtill tycks yngre personer drabbas värre av lång tid i arbetslöshet jämfört med de som funnits på arbetsmarknaden i många år. Yngre långtidsarbetslösa drabbas oftare av förlorat självförtroende, ökad passivitet, oro för sin ekonomi, ångest och depression. Många av våra levnadsvanor utvecklas när vi är yngre vuxna och långtidsarbetslöshet har en negativ påverkan på hur de formas och befästs. Långtidsarbetslöshet försämrar dessutom i sig individens möjlighet att få ett arbete.

Källa: *Covid-19-pandemin och folkhälsopolitikens målområden i Dalarna. Region Dalarna. 2021.*

En väl fungerande arbetsmarknad är en arbetsmarknad som präglas av hög sysselsättning och låg arbetslöshet och där hela arbetskraftens potential tas tillvara.

Källa: *Strategi Hållbara Mora. 2018*

MORA

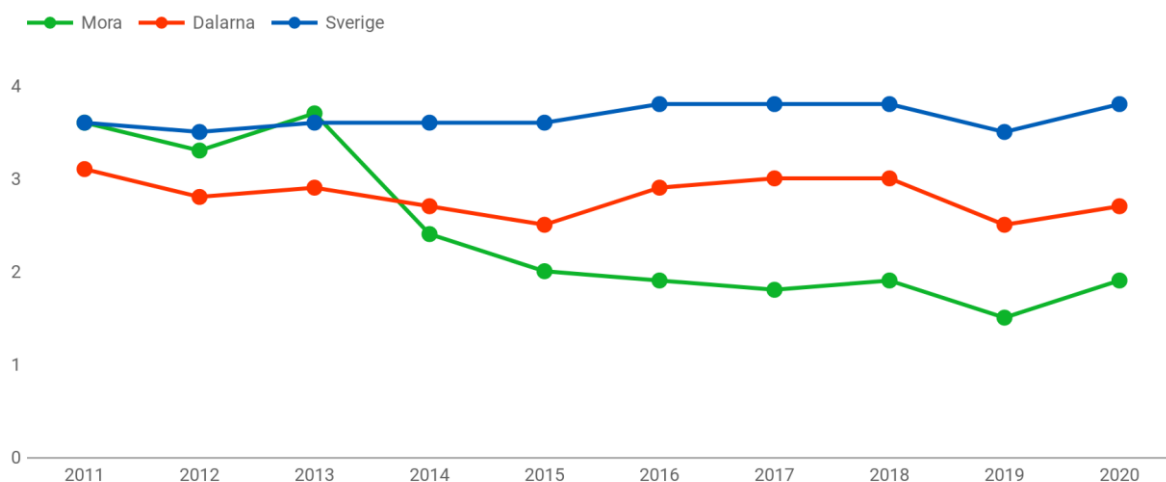
2020, mars månad

Andelen långtidsarbetslösa i Mora år 2020 är 1,9 procent, vilket är lägre än i Dalarna - 2,7 procent - och i Sverige - 3,8 procent.

I Mora är andelen långtidsarbetslösa lägre bland kvinnor - 1,8 procent - än bland män - 2 procent.

2021, juli månad

Pandemin påverkar lokal arbetsmarknad och aktuella siffror från Arbetsförmedlingens statistikdatabas visar på en ökning på 6 procent.

Beskrivning

Långtidsarbetslöshet 25-64 år i kommunen, andel (%) av befolkning (Kolada N00955).

Antal personer 25-64 år i kommunen som varit öppet arbetslösa eller i program med aktivitetsstöd i minst sex månader, dividerat med antal invånare 25-64 år i kommunen den 31/12 år T-1. Arbetslösheten avser statistik från mars månad år T. Källa: Arbetsförmedlingen och SCB

3.3.7 Invånare 17-24 år som varken studerar eller arbetar, andel %

Kommentar

◆ Unga som varken arbetar eller studerar är en särskilt utsatt grupp då de riskerar att få det svårt att ta sig in på arbetsmarknaden genom att de går miste om kunskaper och erfarenheter som krävs för att få ett arbete i framtiden. Arbetslöshet ökar risken för negativa hälsoutfall, och sambandet mellan arbetslöshet och nedsatt psykisk hälsa är särskilt tydligt. Unga som varken arbetar eller studerar är en heterogen grupp, med en särskilt hög andel unga utrikes födda kvinnor och även en överrepresentation av unga med funktionsnedsättning. Andelen unga som varken arbetar eller studerar är högre i gruppen personer födda i övriga Europa och utanför Europa, jämfört med gruppen unga födda i Sverige.

Källa: Folkhälsomyndigheten

Kommuner har ett stort inflytande över utfallet genom ansvaret för grund- och gymnasieutbildningen samt det kommunala aktivitetsansvaret till och med nitton års ålder.

Källa: *Agenda 2030. Nyckeltal för kommuner och regioner. Vägledning, september 2020.* Rådet för kommunala analyser.

MORA

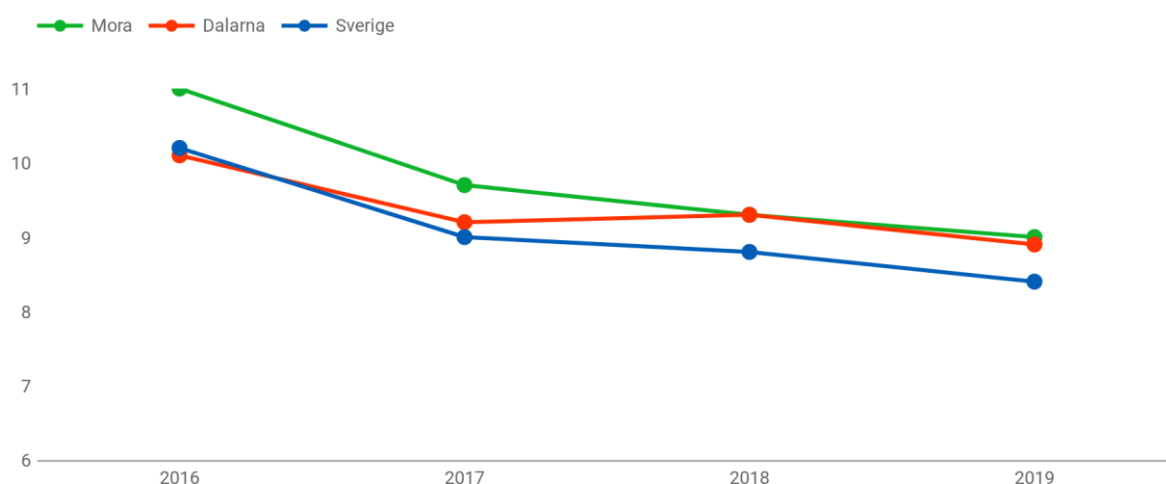
Andelen unga som varken studerar eller arbetar fortsätter att sjunka och var år 2019 9,0 procent.

Under en rad år har trenden varit att det är fler män än kvinnor som varken arbetar eller studerar. År 2019 bröts denna trend i såväl Mora, som i Sverige och Dalarna, då det var fler kvinnor än män som varken studerar eller arbetar.

Mora 2019: kvinnor 10,5 procent, män 7,9 procent

Dalarna 2019: kvinnor 9,1 procent, män 8,7 procent.

Sverige 2019: kvinnor 8,6 procent, män 8,3 procent.

Beskrivning

Invånare 17-24 år som varken arbetar eller studerar, andel (%) (Kolada N02906).

Antal invånare 17-24 år som varken studerar eller arbetar dividerat med totalt antal invånare 17-24 år, multiplicerat med 100. Avser de som är bedömda som ej förvärvsarbetande under november enligt SCB:s registerbaserade arbetsmarknadsstatistik (RAMS) aktuellt år och inte är inskriven på någon form av studie under hösten aktuellt år. Till och med år 2014 exkluderades också de som arbetspendlat till Norge och Danmark. Källa: SCB

3.3.8 Långvarigt ekonomiskt bistånd, andel %

Kommentar

● Ekonomiskt bistånd består av två delar; försörjningsstöd och stöd till livsföringen i övrigt.

Alla kan någon gång i livet behöva tillfälligt ekonomiskt stöd men gruppen med ett långvarigt ekonomiskt bistånd (bistånd 10 - 12 månader under året) har problem att ta sig in på - eller stanna kvar på - arbetsmarknaden. Här har försörjningsstöd ofta blivit det enda möjliga försörjningsalternativet under långa perioder, vilket gör detta till en särskilt utsatt grupp. Ett långvarigt biståndsmottagande innebär både försämrad livskvalitet för individen och ökade kostnader för kommunen.

Källa: *Agenda 2030. Nyckeltal för kommuner och regioner. Vägledning, september 2020.* Rådet för kommunala analyser.

Barnens perspektiv är centralt. Ett sätt att beskriva de skilda ekonomiska villkoren som barn växer upp under är att titta på barn som växer upp i hushåll med långvarigt ekonomiskt bistånd. Att växa upp i ekonomisk utsatthet får inte enbart materiella konsekvenser utan påverkar barns möjligheter inom en rad områden, inte minst socialt där bristen på pengar kan leda till utanförskap.

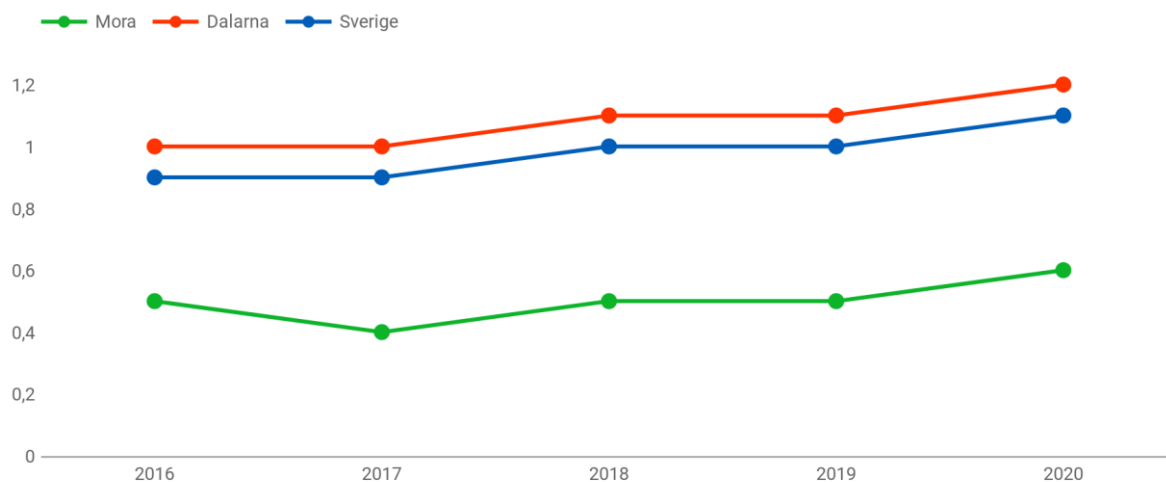
Källa: *Samling för social hållbarhet, delrapport 1, Ge alla barn en bra start i livet.* Region Dalarna

MORA

I Mora är andelen vuxna biståndsmottagare relativt låg, 0,6 procentenheter, jämfört med Sverige, 1,1 procent, och länet, 1,2 procent. Utvecklingen är stabil över tid, möjligen kan en liten ökning skönjas.

Från 2017 syns en skillnad i statistiken mellan kvinnor och män i Mora, där fler män erhåller långvarigt ekonomiskt bistånd.

Med stöd i ytterligare ett nyckeltal, "Barn i befolkningen som ingår i familjer med långvarigt ekonomiskt bistånd", (se Kolada U31809) ser vi att andelen berörda barn i Mora år 2019 är 0,5 procentenheter. Utvecklingen är stabil över tid och på en mycket lägre nivå än i Sverige (2,0 procent) och Dalarna (2,6 procent).

Beskrivning

Vuxna biståndsmottagare med långvarigt ekonomiskt bistånd, andel (%) av befolkningen (Kolada N31816).

Vuxna biståndsmottagare med långvarigt ekonomiskt bistånd under året dividerat med antalet vuxna invånare (18 år och äldre). Långvarigt bistånd avser 10-12 månader under året. Källa: Socialstyrelsens register över ekonomiskt bistånd samt Registret över totalbefolkningen

4 Livslångt lärande

4.1 Utveckla lärande för hållbar utveckling och hållbara livsstilar

4.1.1 Hushållsavfall som samlats in för materialåtervinning, inkl biologisk behandling, andel %

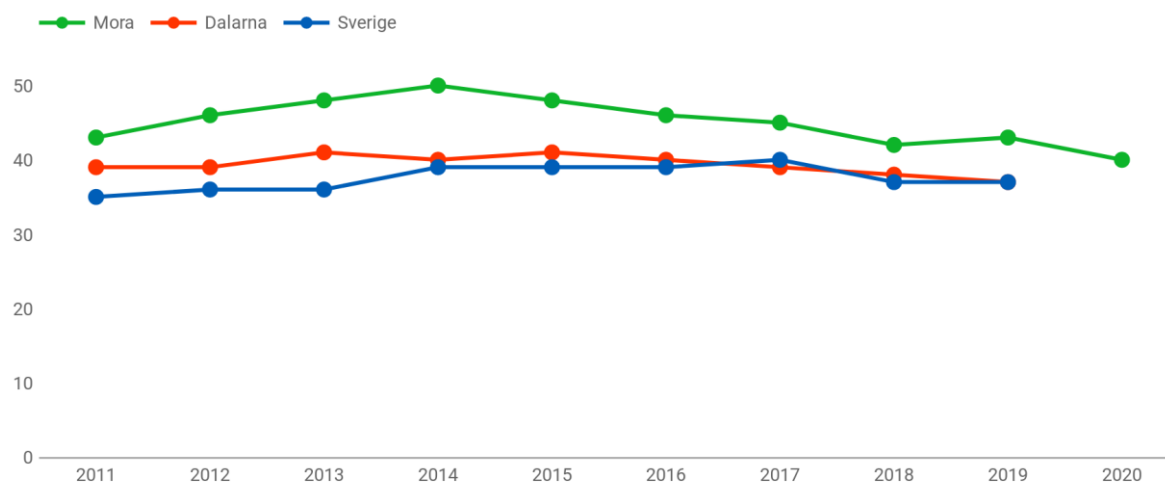
Kommentar

- Hushållsavfall som samlats in för materialåtervinning, inkl. biologisk behandling, andel (%) Det huvudsakliga syftet med biologisk återvinning är att cirkulera näringsämnen i samhället för att på så sätt sluta kretsloppet. Avfallstrappan nämner att allt avfall i så hög grad som möjligt ska återanvändas och återvinnas för att spara naturresurser. Tidningar och förpackningar kan till exempel användas som råvara vid produktion av nytt papper och nya förpackningar. Ofta räknas också användning av brännbart avfall för energiutvinning i fjärrvärmeverk och elproducerande kombikraftverk som materialåtervinning. Målet för indikatorn "Hushållsavfall som samlats in för materialåtervinning", som även finns med i SCB:s indikatorlista för Agenda 2030, är därmed så höga värden som möjligt.

Källa: *Agenda 2030. Nyckeltal för kommuner och regioner. Vägledning september 2020*. Rådet för kommunala analyser, RKA.

MORA

Moras avfallsplan "Kommunal plan för avfallsförebyggande och hållbar avfallshantering 2018-2022" innehåller mål och åtgärder med fokus på att minska avfallsmängder och öka resursutnyttjande. Målet, enligt avfallsplanen, är att år 2022 ska andelen hushållsavfall insamlat för materialåtervinning vara 51 procent. Värdet för 2020 kommer från Nodava och det nationella systemet AvfallWEB eftersom Kolada inte har någon tillgänglig statistik ännu. Nyckeltalet har stadigt legat över Dalarna och Sverige men nu verkar trenden tyvärr gå åt "fel" håll i Mora med en minskande andel insamlat för materialåtervinning.

Beskrivning

Hushållsavfall som samlats in för materialåtervinning, inkl. biologisk behandling, andel (%) (Kolada U07414). Detta är ett utvecklingsnyckeltal, se frågor och svar på kolada.se för mer information. Antal kilogram hushållsavfall som samlats in för materialåtervinning inklusive biologisk behandling dividerat med totalt antal kilogram insamlat hushållsavfall. Multiplieras med 100 för redovisning i procent. I procenttalet ingår också den s.k. rejekten, dvs. den mängd som samlats in för materialåtervinning men som ej kunnat materialåtervinnas. I hushållsavfall ingår mat- och restavfall (inklusive så kallat jämförligt avfall från bland annat affärer, kontor, industrier och restauranger), grovavfall inklusive trädgårdsavfall, farligt avfall samt den del av hushållsavfallet som omfattas av producentansvar (förpackningar, tidningar, elavfall, batterier etc.) även om det inte faller under kommunalt renhållningsansvar. Källa: Avfall Sverige

4.1.2 Genomsnittlig körsträcka med bil, mil/inv

Kommentar

- Coronapandemin hade en stor påverkan på transportsystemet under 2020, framför allt vad gäller resandet. Transporternas utsläpp av växthusgaser var de lägsta på många decennier, liksom antalet omkomna i vägtrafikolyckor. Coronapandemin kom att påverka vår tillgänglighet, våra arbets- och semesterresor, våra internetvanor och mycket annat under 2020. Trafikarbetet minskade för flera trafikslag, allra mest för inrikes flyg, men även i väg- och bantrafiken. Pandemin har också påskyndat utvecklingen mot en tillgänglighet med minskat transportbehov, genom ökat arbete hemifrån och möten över internet istället för tjänsteresor.

Källa: *Uppföljning av de transportpolitiska målen 2021*, Trafal

Totala körsträckorna minskade under 2020

Under 2020 körde samtliga personbilar, lastbilar, bussar och motorcyklar tillsammans 7 793 miljoner mil. Av dessa mil stod personbilarna för 81 procent.

Personbilars genomsnittliga körsträcka rekordlåg

En personbil kördes under 2020 i genomsnitt 1 100 mil (mot 1 171 mil 2019). Denna genomsnittliga körsträcka är den kortaste sedan mätningarna började 1999. Sedan toppnoteringen 2008 har den genomsnittliga körsträckan sjunkit med 217 mil, motsvarande -17 procent.

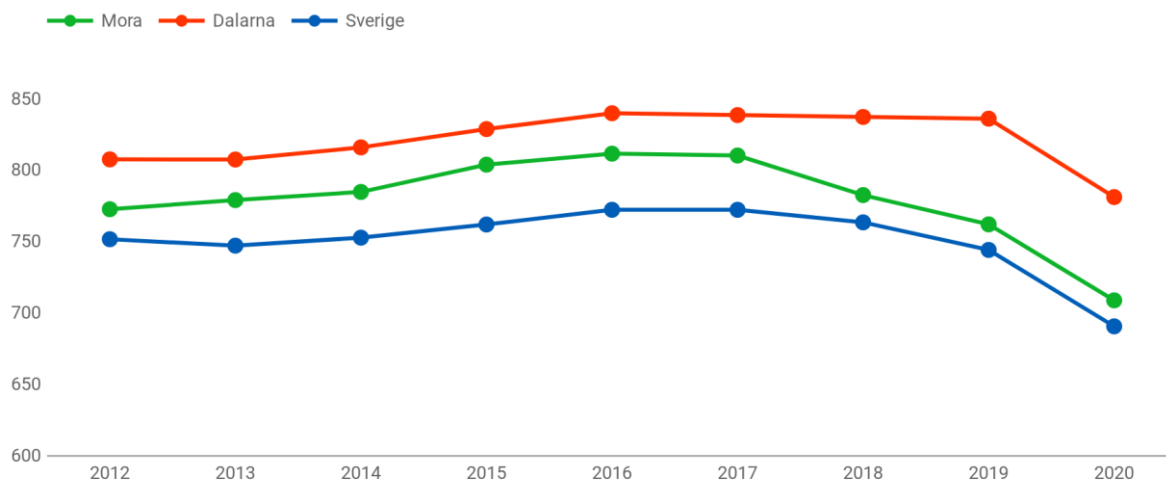
Källa: *Körsträckor 2020*, Trafal

Hur många mil invånarna i den egna kommunen eller regionen reser med bil varierar över landet. Faktorer som påverkar körsträckan är hur väl utbyggd kollektivtrafiken är, hur pendlingsmönster ser ut men även av resvanor mm. För att nå klimatlagens (2017:720) mål har Trafikverket tagit fram ett klimatscenario som säger att vi måste minska biltrafiken i kilometer med 10 - 20 procent per capita.

Källa: *Agenda 2030 - Nyckeltal för kommuner och regioner, Vägledning september 2020*, RKA

MORA

Efter en uppgång under några år kan vi nu under tre år se en minskning av antal mil per invånare och värdet för år 2020 är lägre än något tidigare värde (sedan 2008). Liksom i landet i övrigt kan vi se en minskning under 2020.

Beskrivning

Genomsnittlig körsträcka med bil, mil/inv (Kolada, U07917).

Detta är ett utvecklingsnyckeltal, se frågor och svar på kolada.se för mer information. Total körsträcka i mil och år med personbilar registrerade i det geografiska området dividerat med totalt antal invånare i det geografiska området. Avser körsträcka för bilar registrerade i det geografiska området och säger ingenting om i vilka geografiska områden dessa bilar har kört. Avser bilar registrerade på såväl juridiska som fysiska personer (Observera att bilar skrivna på juridiska personer, så som företag, kan påverka statistiken för kommuner där många företag och huvudkontor är lokaliserade). Källa: Trafal

4.1.3 Andel som cyklar minst en gång per vecka till och från arbete/skola/aktiviteter under den varmare delen av året, april - september, (%) 18-84 år

Kommentar

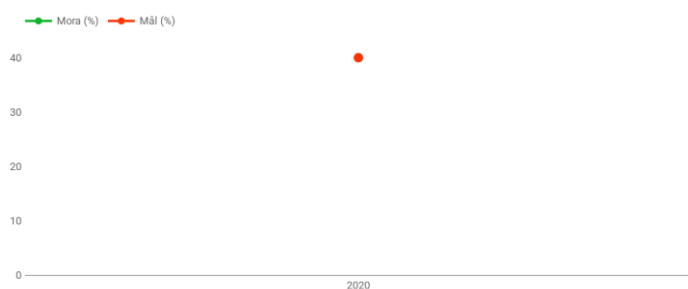

MORA

Detta nyckeltal togs fram första gången genom en tilläggsfråga i SCB:s medborgarundersökning 2020. I undersökningen svarade 40 procent att de under perioden april-september cyklar minst en gång per vecka till och från arbete/skola/aktiviteter. Målet i cykelstrategin för cykling sommartid - 40 procent - har uppfyllts.

I Mora kommuns cykelstrategi finns bland annat målet att:

Andelen medborgare som använder cykel för den dagliga resan ska öka och år 2020 vara 40 % sommartid och 20 % vintertid

Beskrivning

Andel som svarat "varje dag eller nästan varje dag" samt "en eller ett par gånger i veckan" på frågan: Hur ofta brukar du cykla till och från arbete/skola/aktiviteter under den varmare delen av året, april - september? Andel (%) Tilläggsfrågor i SCB:s medborgarundersökning 2020 som riktar sig till åldersgruppen 18 - 84 år

4.1.4 Andel som cyklar minst en gång per vecka till och från arbete/skola/aktiviteter under den kallare delen av året, oktober - mars, (%) 18-84 år

Kommentar

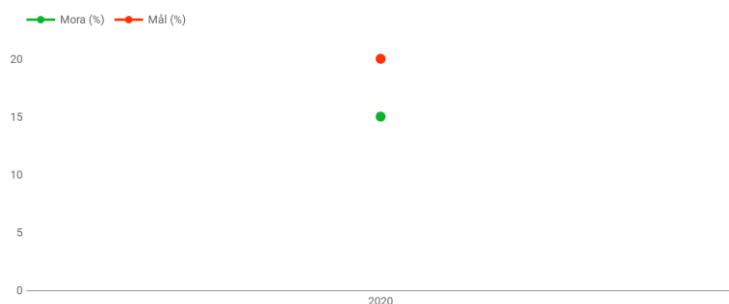

MORA

Detta nyckeltal togs fram första gången genom en tilläggsfråga i SCB:s medborgarundersökning 2020. I undersökningen svarade 15 procent att de under perioden oktober-mars cyklar minst en gång per vecka till och från arbete/skola/aktiviteter. Målet i cykelstrategin för cykling vintertid - 20 procent - är nära att nås.

I Mora kommuns cykelstrategi finns bland annat målet att:

Andelen medborgare som använder cykel för den dagliga resan ska öka och år 2020 vara 40 % sommartid och 20 % vintertid

Beskrivning

Andel som svarat "varje dag eller nästan varje dag" samt "en eller ett par gånger i veckan" på frågan: Hur ofta brukar du cykla till och från arbete/skola/aktiviteter under den kallare delen av året, oktober - mars? Andel (%) Tilläggsfrågor i SCB:s medborgarundersökning 2020 som riktar sig till åldersgruppen 18 - 84 år

4.2 Ge barn och unga goda förutsättningar genom skolåren

4.2.1 Elever i åk 5: Jag är nöjd med min skola som helhet, positiva svar, andel %

Kommentar

- Skolinspektionen granskar regelbundet all skolverksamhet i hela landet för att se till att den följer de lagar och regler som finns. Målet är att bidra till alla barns och elevers lika rätt till god utbildning i en trygg miljö. Enkäten besvaras bland annat av elever i årskurs 5.

Källa: *Skolenkäten. Resultat 2021*. Skolinspektionen.

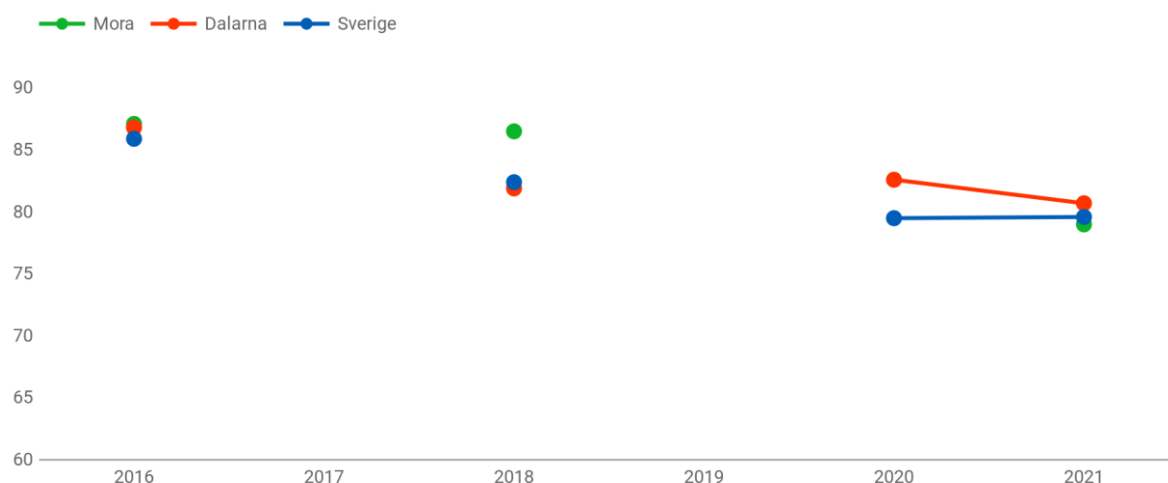
MORA

En majoritet av eleverna, nästan 79 procent, uppger att de är nöjda med sin skola som helhet. Det är ungefär som i Sverige - 79,5 procent - och något färre än i Dalarna - 80,6 procent. För Moras del innebär det en minskning av andelen nöjda elever med 7 procent. Covid-19-pandemin har inneburit stora påfrestningar bland annat för skolverksamheten och har sannolikt påverkat resultatet.

En större andel pojkar än flickor är nöjda med sin skola; pojkar 80 procent och flickor 78 procent.

Både flickor och pojkar uppger att de är mindre nöjda år 2021 jämfört med föregående mätning, 2018;

- Flickor År 2018: 88,3 procent. År 2021: 78 procent
- Pojkar År 2018: 85,6 procent. År 2021: 80,0 procent
- Totalt År 2018: 86,4 procent. År 2021: 78,9 procent

Beskrivning

Elever i åk 5: Jag är nöjd med min skola som helhet, positiva svar, andel (%) (Kolada, N15559).

Antal elever som angivit något av alternativen "stämmer helt och hållet" eller "stämmer ganska bra" som svar på påståendet "Jag är nöjd med min skola som helhet", dividerat med det totala antalet elever som svarat på enkäten. Uppgifterna kommer från Skolinspektionens "Skolenkäten" som en gång under två läsår (T-1 och T) tillfrågat skolans elever i årskurs 5. För data på kommunnivå avser uppgifterna enbart elever i kommunala skolor i den aktuella kommunen, medan uppgifterna på enhetsnivå och för riket även inkluderar skolor med annan huvudman. Källa: Skolinspektionen.

4.2.2 Jag känner mig trygg i skolan, elever årskurs 9, positiva svar, andel %

Kommentar

- Skolinspektionen granskar regelbundet all skolverksamhet i hela landet för att se till att den följer de lagar och regler som finns. Målet är att bidra till alla barns och elevers lika rätt till god utbildning i en trygg miljö. Enkäten besvaras bland annat av elever i årskurs 9.

Källa: *Skolenkäten. Resultat 2021*. Skolinspektionen.

Trygghet och studiero är betydelsefullt för hur eleverna kommer att lyckas nå målen för utbildningen. Strukturerad och varierad undervisning, tillitsfulla relationer mellan lärare och elever samt ett aktivt värdegrundsarbete är förutsättningar för detta

Källa: Skolverket.

MORA

Skolenkäten visar att en majoritet av eleverna - 73,5 procentenheter - känner sig trygga i skolan.

Jämförelser med Dalarna och Riket visar att färre elever i Mora känner sig trygga i sin skola; Dalarna: 76,8 procent, Riket: 80,2 procent.

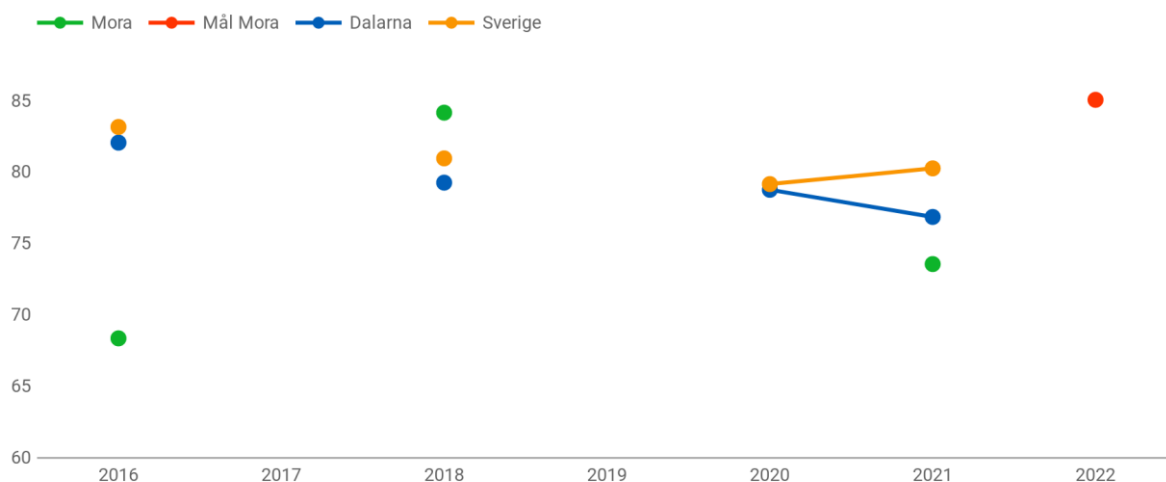
År 2021 är andelen 73,5 procent, vilket är en minskning jämfört med mätningen 2018, då andelen var 84 procentenheter. Covid-19-pandemin har inneburit stora påfrestningar bland annat för skolverksamheten och har sannolikt påverkat resultatet.

Andelen trygga elever varierar stort mellan åren, det är därför svårt att sätta målet, minst 85 procent av eleverna ska känna sig trygga i skolan, kommer att uppnås.

Både flickor och pojkar uppger att de är mindre trygga år 2021 jämfört med föregående mätning, 2018;

- Flickor År 2018: 79,7 procent. År 2021: 70,0 procent
- Pojkar År 2018: 88,2 procent. År 2021: 76,0 procent
- Totalt År 2018: 84,1 procent. År 2021: 73,5 procent

Önskat läge år 2022: Minst 85 procent av eleverna ska känna sig trygga i skolan

Beskrivning

Elever i åk 9: Jag känner mig trygg i skolan, positiva svar, andel (%) (Kolada N15533).

Antal elever som angivit något av alternativen "stämmer helt och hållet" eller "stämmer ganska bra" som svar på påståendet "Jag känner mig trygg i skolan", dividerat med det totala antalet elever som svarat på enkäten. Uppgifterna kommer från Skolinspektionens "Skolenkäten" som en gång under två läsår (T-1 och T) tillfrågat skolans elever i årskurs 9. För data på kommunnivå avser uppgifterna enbart elever i kommunala skolor i den aktuella kommunen, medan uppgifterna på enhetsnivå och för riket även inkluderar skolor med annan huvudman. Ingår i Kommunens kvalitet i korthet (KKiK). Källa: Skolinspektionen

4.2.3 Elever i åk 9 som är behöriga till yrkesprogram, hemkommun, andel %

Kommentar

- Detta nyckeltal visar andelen elever som uppnått lägsta behörighetsnivån till gymnasiet (behörighet till yrkesprogram).

Kunskap och kompetens som utvecklas genom livet i olika former av lärande är en central bestämningfaktor för vår hälsa. Det finns ett tydligt samband mellan utbildningsnivå och hälsa.

Andelen behöriga elever till gymnasiet var 86 procent 2020. En högre andel flickor än pojkar uppnådde behörighet till gymnasiet. Det var vanligare att elever hade behörighet om deras föräldrar hade eftergymnasial utbildningsnivå, än om föräldrarna hade förgymnasial eller gymnasial utbildning. Det var också vanligare bland elever födda i Sverige, än bland elever födda i övriga Europa eller i övriga världen. Andelen behöriga till gymnasiet minskade totalt med 3 procent 2006–2020. En särskilt tydlig minskning syntes bland elever vars föräldrar hade förgymnasial utbildningsnivå, 13 procent. Andelen elever med behörighet till gymnasiet varierade beroende på län med som lägst 81 procent och som högst 90 procent 2020.

Källa: Folkhälsomyndigheten

Under flera år i rad har andelen behöriga till gymnasium sjunkit i Sverige och Dalarna. Senaste 3-4 åren har en vändning skett och en allt större andel av niondeklassarna i Dalarna uppnår behörighet till gymnasium. För Dalarna kan man även se en tydlig ökning av behörighet till gymnasiet i hem där föräldrarnas utbildningsnivå som högst är förgymnasial eller gymnasial.

Våren 2020 hade pandemins effekter på undervisningen sannolikt ännu ingen direkt påverkan på skolresultaten. Men ökad skolfrånvaro och långa perioder av distansutbildning ökar risken för försämrade skolresultat, särskilt för elever med sämre studieförutsättningar. Covid-19-pandemins negativa påverkan på barn och ungas skolgång kommer därför att vara ett reellt hot under 2021.

Källa: *Covid-19-pandemin och folkhälsopolitikens målområden i Dalarna*. Region Dalarna. 2021.

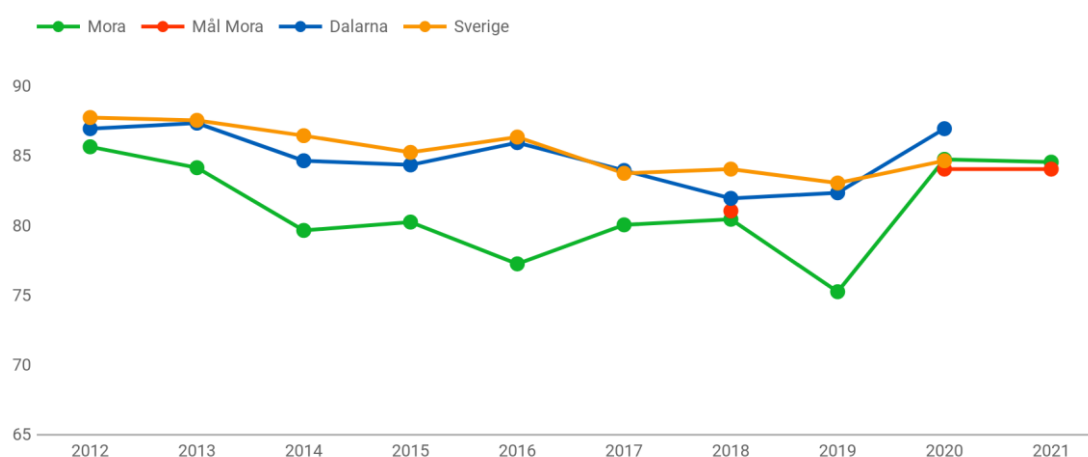
MORA

För-och grundskoleförvaltningen rapporterar färskta uppgifter från läsåret 2020/2021 som visar att den positiva utvecklingen håller i sig; andelen behöriga till yrkesprogram är totalt 84,5 procent.

Kommunens målsättning, minst 84 procent med behörighet till yrkesprogram år 2020, uppnåddes år 2020 och målsättningen uppnås även detta läsår.

Andelen pojkar med behörighet - 85,7 procent - är även detta läsår högre än bland flickor - 83,2 procent.

Önskat läge år 2020: Minst 84 procent ska vara behöriga till yrkesprogram senast år 2020

Beskrivning

Elever i åk. 9 som är behöriga till yrkesprogram, hemkommun, andel (%) (Kolada N15428).

Antal elever i årskurs 9 som är behöriga till ett yrkesprogram dividerat med antal elever som fått eller skulle ha fått betyg i minst ett ämne enligt det mål- och kunskapsrelaterade betygssystemet i årskurs 9. För att ha gymnasiebehörighet till ett yrkesprogram krävs godkända betyg i svenska eller svenska som andraspråk, engelska och matematik och i minst fem andra ämnen från grundskolan. Fram t.o.m. 2011 krävdes godkända betyg i svenska eller svenska som andraspråk, engelska och matematik för att uppnå lägsta behörighet till gymnasiet. Uppgiften avser elever folkbokförda i kommunen. Elever med okänd bakgrund ingår inte. Uppgiften avser läsår. Källa: SCB och Skolverket

4.2.4 Gymnasieelever med examen inom 4 år, andel %

Kommentar

- Arbetsmarknaden har successivt förändrats mot allt högre krav på utbildning och kompetens för att få ett arbete. Unga som saknar fullständig gymnasieutbildning har därför en särskilt utsatt situation på arbetsmarknaden. Andelen elever som påbörjat gymnasiet och som tagit examen inom fyra år var 71 procent 2020. Det var en högre andel flickor, 75 procent, jämfört med pojkar, 68 procent, som tog examen inom fyra år. Det var vanligare att ha tagit examen inom fyra år om elevens föräldrar hade eftergymnasial utbildningsnivå än om föräldrarna hade gymnasial eller förgymnasial utbildningsnivå. Det var också vanligare att ha tagit examen inom fyra år bland elever födda i Sverige, jämfört med elever från övriga Europa och övriga världen. Andelen elever som tagit gymnasieexamen inom fyra år efter påbörjad utbildning varierade beroende på län med som lägst 67 procent och som högst 75 procent 2020.

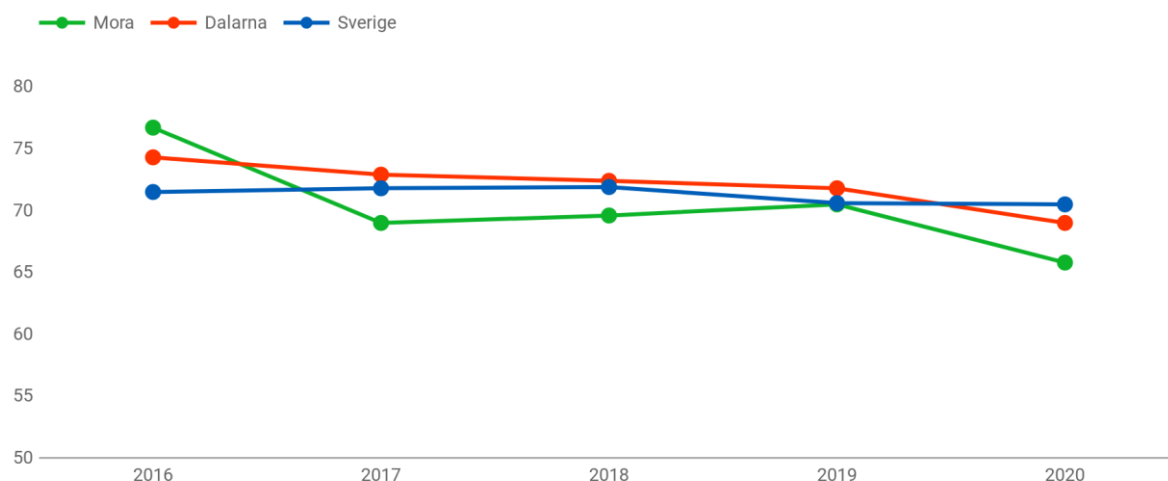
Källa: Folkhälsomyndigheten

MORA

Andelen som tagit examen inom fyra år var 65,7 procent år 2020. Det var en högre andel flickor, 71 procent, jämfört med pojkar, 60 procent, som tog sin examen inom fyra år.

Andelen i Mora är lägre än i Sverige, 70,4 procent, och Dalarna, 68,9 procent.

Ingen tydlig utveckling, då variationen är stor mellan åren; högst andel år 2016, då 77 procent av eleverna tog examen inom fyra år, och lägst år 2020 med 66 procent.

Beskrivning

Gymnasieelever med examen inom 4 år, hemkommun, andel (%) (Kolada N17461).

Antal folkbokförda elever i kommunen som började på gymnasium för 4 år sedan som med examen inom 4 år, inkl. IM dividerat med antal folkbokförda elever i kommunen som började på gymnasium för 4 år sedan, inkl. IM. Elever som vid utbildningens början saknar svenskt personnummer (t ex nyanlända elever som ännu inte blivit folkbokförda) ingår ej. Källa: SCB

4.2.5 Ungdomar som är etablerade på arbetsmarknaden eller studerar 2 år efter avslutad gymnasieutbildning, andel %

Kommentar

- En slutförd gymnasieutbildning är ett kvitto på att man har utvecklat förmågor som är viktiga både i arbetslivet och för vidare studier. En avgörande faktor för ungdomars etablering på arbetsmarknaden är om man gått tre år i gymnasieskolan eller inte. Ju kortare tid ungdomar går i gymnasieskolan, desto större andel befinner sig utanför såväl arbete som studier.

Källa: *En gymnasieutbildning för alla – åtgärder för att alla unga ska påbörja och fullfölja en gymnasieutbildning*. SOU 2016:77

Ungefär 8 av 10 ungdomar hade en etablerad ställning på arbetsmarknaden eller var högskolestuderande tre år efter gymnasieskolan (år 2018). Av de totalt de 74 500 ungdomar som slutförde antingen yrkesprogram eller högskoleförberedande program med examen hade 39 procent en etablerad ställning på arbetsmarknaden medan 39 procent hade påbörjat högskolestudier tre år senare. Andelen kvinnor som var högskolestuderande tre år efter högskoleförberedande program var 57 procent, jämfört med 51 procent bland män. Andelen ungdomar som hade en etablerad ställning på arbetsmarknaden efter examen från ett högskoleförberedande program var däremot något högre bland män jämfört med kvinnor, 28 procent respektive 24 procent.

Källa: *Etablering på arbetsmarknaden eller fortsatta studier år 2018 efter gymnasieskola*. Skolverket. 2020.

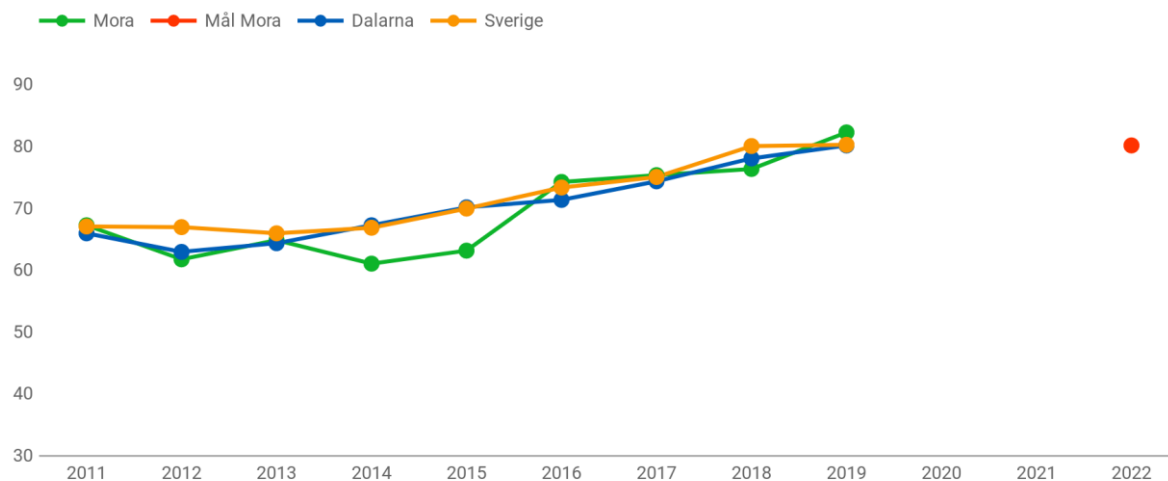
MORA

En positiv utveckling allt sedan 2014 där allt fler unga är etablerade på arbetsmarknaden eller i studier 2 år efter fullföljd gymnasieutbildning. Andelen med etablerad ställning på arbetsmarknaden eller i studier ökade med sex procentenheter, från 76,2 procent till 82,1 procent år 2019.

Störst har ökningen varit bland kvinnor, 8 procentenheter - från 75 procent till 83 procent år 2019. Bland män var ökningen 3 procent, från 78 procent till 81 procent år 2019.

Det är en förhoppning att denna positiva utveckling håller i sig, så att Moras målsättning, minst 80 procent, kommer att uppnås även år 2022.

Önskat läge år 2022: Minst 80 procent av ungdomarna ska vara etablerade på arbetsmarknaden eller studera 2 år efter avslutad gymnasieutbildning år 2022

Beskrivning

Ungdomar som är etablerade på arbetsmarknaden 2 år efter fullföljd gymnasieutbildning, hemkommun, andel (%) (Kolada N17434). Andel av eleverna folkbokförda i kommunen och med erhållit slutbetyg eller motsvarande år T-2 som var etablerade på arbetsmarknaden år T. Avser elever i gymnasieskolan folkbokförda i kommunen oavsett huvudman för skola eller elevens studieort. Källa: SCB och Skolverket

5 Livskvalitet för alla

5.1 Ge alla barn en bra start i livet

5.1.1 Barn 1-5 år inskrivna i förskola, andel (%)

Kommentar

- ◆ Alla barn, oberoende av bostadsort och familjens socioekonomiska förhållanden, ska enligt skollagen ha lika tillgång till utbildning i förskolan.

Källa: Skolverket

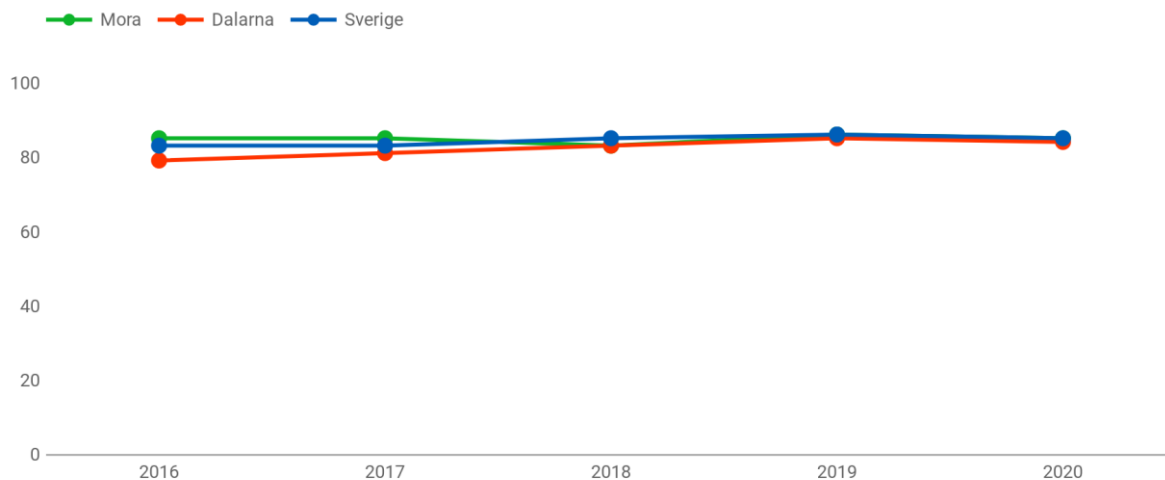
Forskningen visar att när förskolan fungerar bra och bidrar till optimala lärande- och utvecklingsmöjligheter för de allra yngsta barnen gynnas deras hälsoutveckling på både kort och lång sikt. De positiva effekter som förskolan har på barns lärande har visat sig vara stabila under lång tid. De färdigheter som utvecklas i en gynnsam förskolemiljö underlättar därmed den utveckling som sedan skall ske i skolan. Det innebär att förskolans verksamhet kan förebygga svårigheter i skolan, i synnerhet läs- och skrivsvårigheter. Detta minskar i sin tur risken för psykiska problem som ofta ses som en följd av skolsvårigheter. Den största nyttan av att vistas i förskolans miljö har barn från resursfattiga familjer. Förskolan har alltså utjämnande socioekonomiska effekter och ska därför uppfattas som en verksamhet som främjar jämlik hälsa och social hållbarhet.

Källa: *Ge alla barn en bra start i livet - delrapport 1*. Region Dalarna. 2017.

MORA

Andelen barn som var inskrivna i förskolan var år 2020 85 procent. Under en tjugoförårsperiod, mellan år 2000 och år 2020, har andelen ökat 21 procentenheter.

Andelen i Mora år 2020 är i nivå med Dalarna, 84 procent, och Sverige, 85 procent.

Beskrivning

Barn 1-5 år inskrivna i förskola, andel (%) (Kolada N11800)

Antal barn 1-5 år inskrivna i förskola dividerat med antal barn 1-5 år. Avser förskolor i kommunen, oavsett regi. Källa: Skolverket och SCB.

5.1.2 Invånare 0-19 år i ekonomiskt utsatta hushåll, andel %

Kommentar

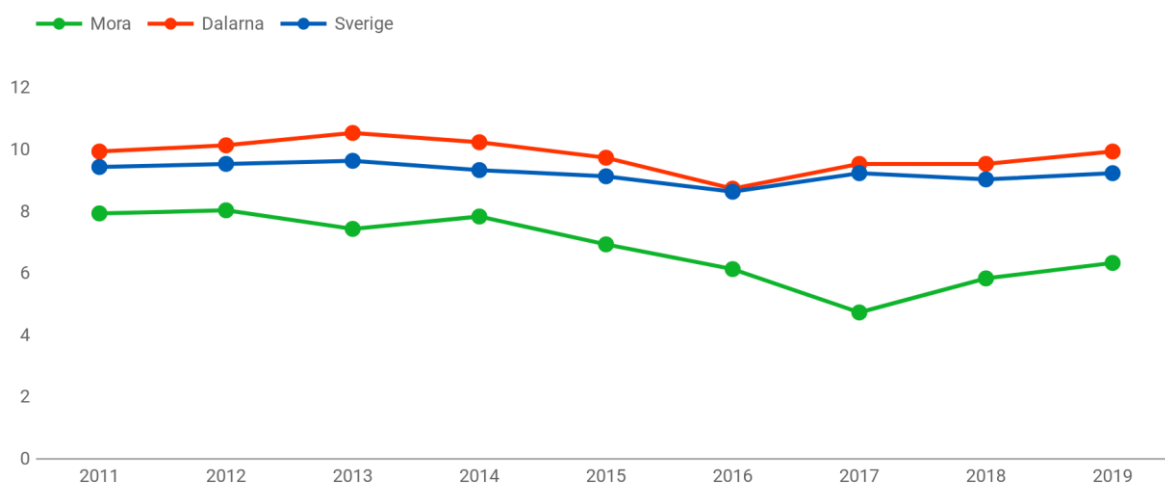
- En uppväxt i ekonomisk utsatthet innebär inte bara ökad risk att drabbas av hälsoproblem och för tidig död. Det leder ofta till en lägre utbildningsnivå än för andra barn och ger ökad risk att hamna i kriminalitet. Framtida möjligheter på arbetsmarknaden, inkomster och möjligheter på bostadsmarknaden påverkas negativt. Man ser ökad risk för låg självkänsla, minskad företagsamhet och svårigheter att delta i samhällsgemenskapen.

Statistik för antalet barn under 18 år som fått ekonomiskt bistånd i Dalarnas kommuner 2019 och 2020 visar ännu ingen ökning av ekonomiskt bistånd till hushåll med barn, trots pandemin. De skillnader som finns mellan kommunerna speglas delvis av skillnader i antalet utrikesfödda hos de olika kommunerna.

Källa: *Covid-19-pandemin och folkhälsopolitikens målområden i Dalarna*. Region Dalarna. 2021.

MORA

Andelen invånare 0-19 år i ekonomiskt utsatta hushåll var år 2019 6 procent. Trots att andelen i Mora ökat de två senaste åren så är andelen avsevärt lägre än i Dalarna, 10 procent, och Sverige, 9 procent.

Beskrivning

Invånare 0-19 år i ekonomiskt utsatta hushåll, andel (%) (Kolada N02904).

Antal invånare 0-19 år i ekonomiskt utsatta hushåll dividerat med totalt antal invånare 0-19 år, multiplicerat med 100. Med ekonomiskt utsatta avses hushåll med låg inkomst eller ekonomiskt bistånd (tidigare kallat socialbidrag). Med låg inkomst avses lägsta utgiftsnivå baserad på den socialbidragsnorm som fastställdes på 1980-talet (med inflationsuppräknningar) och en norm för boendeutgifter. Om inkomsterna understiger dessa normer definieras detta som låg inkomst. Med ekonomiskt bistånd menas att sådant erhållits minst en gång under året. Nyckeltalet beräknas på samma sätt som Rädda barnens Barnfattigdomsindex som dock använder åldersgruppen 0-17 år. Fr.o.m 2011 framtaget med det nya hushållsbegreppet (tidigare familjer) samt ny populationsavgränsning: De som inkluderas ingår i helårshushåll vilket innebär att de vuxna i hushållet ska ha varit folkbokförda både 1 jan och 31 dec aktuellt år samt att hushållets disponibla inkomst ska vara skild från 0 kr. Källa: SCB

5.2 Bidra till hälsofrämjande och hållbara miljöer och samhällen för alla

5.2.1 Valdeltagande i senaste kommunvalet, %

Kommentar

◆ Delaktighet och deltagande i samhället är centrala områden för individens hälsa. Man kan mäta delaktighet och deltagande i samhället på flera olika sätt. Ofta används deltagande i allmänna val som ett mått på demokratisk delaktighet.

Källa: Folkhälsomyndigheten.

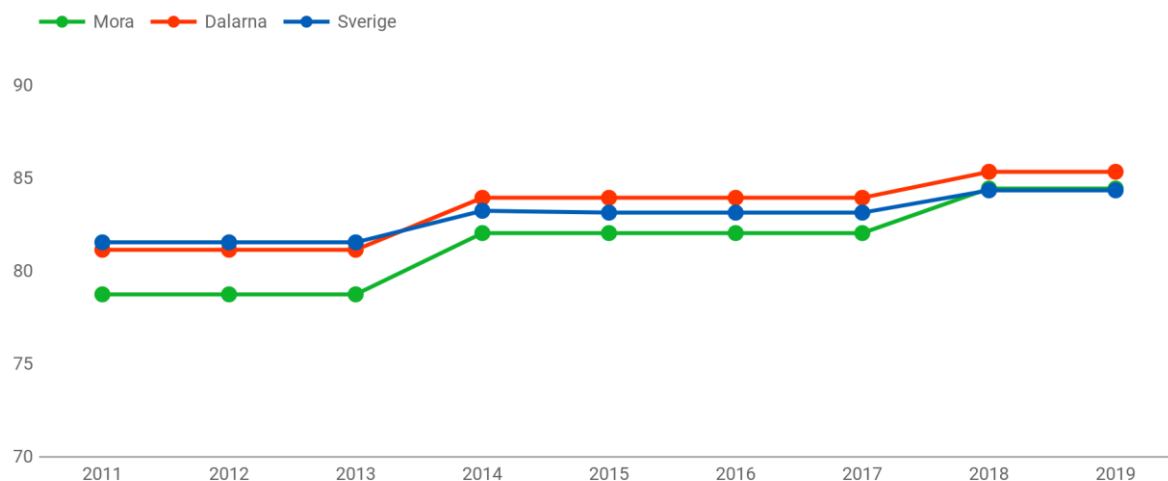
Valdeltagandet ökar i Sverige. Resultat av riksdagsvalet 2018 visar det högsta valdeltagandet sedan 1985, 87,2 procent. I kommunfullmäktigevalen blev valdeltagandet 84,1 procent, vilket är det högsta sedan 1994.

Källa: SCB.

MORA

I Mora har röstdeltagandet ökat i såväl riksdagsval som kommunval och 2018 nåddes rekordresultat: riksdagsval 86,6 procent och kommunval 84,4 procent.

Valdeltagande i kommunvalet 2018 i Mora (84,4 procent) är i nivå med Sverige (84,3 procent).

Beskrivning

Valdeltagande i senaste kommunvalet, (%) (Kolada N05401).

Antal avgivna röster i senaste kommunalvalet (giltiga och ogiltiga) dividerat med antal röstberättigade, multiplicerat med 100. Källa: Valmyndigheten och SCB

5.2.2 Valdistrikt med lägst valdeltagande, andel %

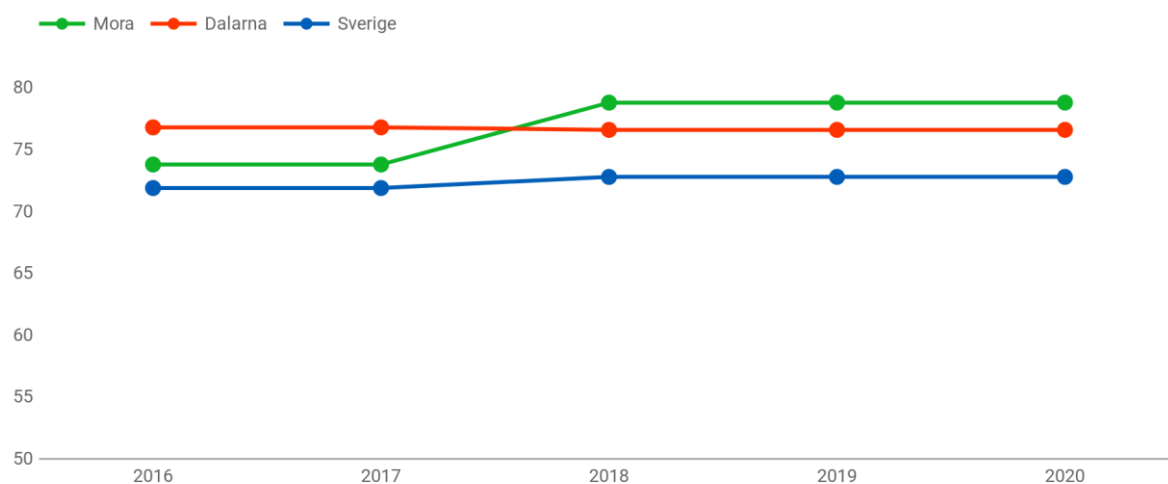
Kommentar

- En demokrati bygger på att människor engagerar sig och uttrycker sina åsikter. Ett lågt valdeltagande i ett visst valdistrikt innebär lägre grad av representation från det valdistriktet och lägre grad av aktivt socialt deltagande i samhällslivet. Nyckeltalet kan avvika stort från det genomsnittliga valdeltagandet i kommunal- eller landstingsvalet och på så vis ge viktig information om olikheter i området och väcka frågor om orsakerna.

Källa: *Agenda 2030. Nyckeltal för kommuner och regioner. Vägledning september 2020*. Rådet för kommunala analyser, RKA.

MORA

I Mora var det genomsnittliga valdeltagandet vid det senaste valet 84,4 procent. I det valdistrikt i Mora med lägst valdeltagande var andelen 78,7 procent. Jämförelser visar att valdeltagandet i Mora inom denna kategori är högre än i Sverige (72,7 procent) och länet (76,5 procent).

Beskrivning

Valdistrikt med lägst valdeltagande i senaste kommunalval, andel (%) (Kolada N05831).

Valdistrikt med lägst valdeltagande i senaste kommunalval. Beräknas utifrån antal avgivna röster i senaste kommunalvalet (giltiga och ogiltiga) dividerat med antal röstberättigade, multiplicerat med 100. Källa: Valmyndigheten och SCB.

5.2.3 Andel unga som upplever att de har möjligheter att föra fram åsikter till dem som bestämmer i kommunen.

Kommentar

- Beslut om unga ska bygga på kunskap om unga. Ett ungdomsperspektiv är centralt i arbetet för att nå en hållbar utveckling, både lokalt och regionalt. Unga ska ha möjlighet att göra sina röster hörda och kunna vara med och påverka i frågor som rör dem. Att unga känner att de kan påverka både sina egna liv och Dalarnas utveckling är avgörande för om Dalarna ska vara en attraktiv region dit unga vill flytta till och välja att stanna kvar i. Andelen unga i Dalarna som anser att de har bra möjligheter att föra fram sina åsikter till dem som bestämmer i kommunen har sedan 2015 minskat något på högstadiet och ökat något på gymnasiet. Andelarna är fortfarande lägre än önskat.

Lupp-enkäten är framtagen av Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF) och genomförs i alla Dalarnas kommuner vart tredje år. Nästa tillfälle för enkäten att genomföras är 2021.

Källa: LUPP 2018. Region Dalarna.

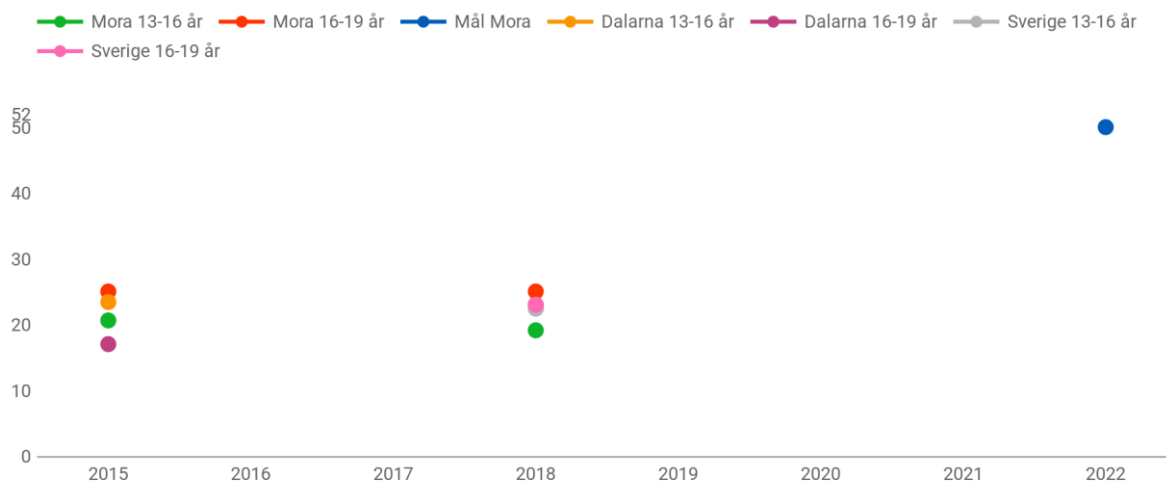
MORA

Andelen unga i Mora som upplever att de har bra möjligheter att föra fram sina åsikter till dem som bestämmer i kommunen följer utvecklingen i Dalarna. Andelen har minskat något på högstadiet och är oförändrad på gymnasiet.

Målet på 50 % är högt ställt i förhållande till hur det ser ut i resten av Dalarnas kommuner och även till hur det ser ut nationellt. Det finns en medvetenhet om detta, och kommunen anser att det är ett sätt att sätta frågan tydligt på agendan och markera hur viktig den är. Det pågår redan nu många insatser för att öka ungas kunskap om hur kommunen fungerar och om hur de kan påverka i frågor som berör och engagerar dem. Målet är uppnåeligt, men på lång sikt.

I kommunens årsredovisning följs målet med hjälp av ett annat mått.

Önskat läge år 2022: 50 procent

Beskrivning

Enkätundersökningen Lupp - Lokal uppföljning av ungdomspolitiken - är ett verktyg för att ta reda på hur ungas livssituation ser ut lokalt, regionalt och nationellt.

Lupp är utformad av Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF). I Mora genomförs undersökningen bland alla elever på högstadiet och gymnasiet var tredje år. Resultatet ska användas som underlag i beslut som rör unga, och vara ett verktyg vid uppföljning och planering av kommunens verksamheter. Sedan 2015 gör alla Dalarnas kommuner Lupp-undersökningen samtidigt, vilket gör att resultatet även kan jämföras och analyseras på regional nivå.

Moras värden avser elever som går i skola i Mora kommun.

5.2.4 Invånare med bra självskattat hälsotillstånd, andel %

Kommentar

Självskattat hälsotillstånd är en indikator som visar hur människor uppfattar sin egen hälsa. Forskning har visat att självskattad hälsa verkar kunna förutsäga en persons framtida hälsa, både fysiskt och psykiskt.

Den självskattade hälsan, mätt som andelen som uppger gott allmänt hälsotillstånd, har ökat 2006–2020 och var 73 procent 2020. Män uppger, trots kortare medellivslängd, bättre självskattad allmän hälsa. Bland personer med högst förgymnasial utbildningsnivå och bland personer födda i Norden (ej Sverige) är andelen som skattar sin hälsa som god lägre än bland dem med eftergymnasial utbildningsnivå och födda i övriga födelseregioner. Andelen som uppger att de har en god allmän hälsa är lägst i den äldsta åldersgruppen, 65–84 år, där 59 procent uppger god hälsa.

Källa: *Folkhälsans utveckling - årsrapport 2021*. Folkhälsomyndigheten

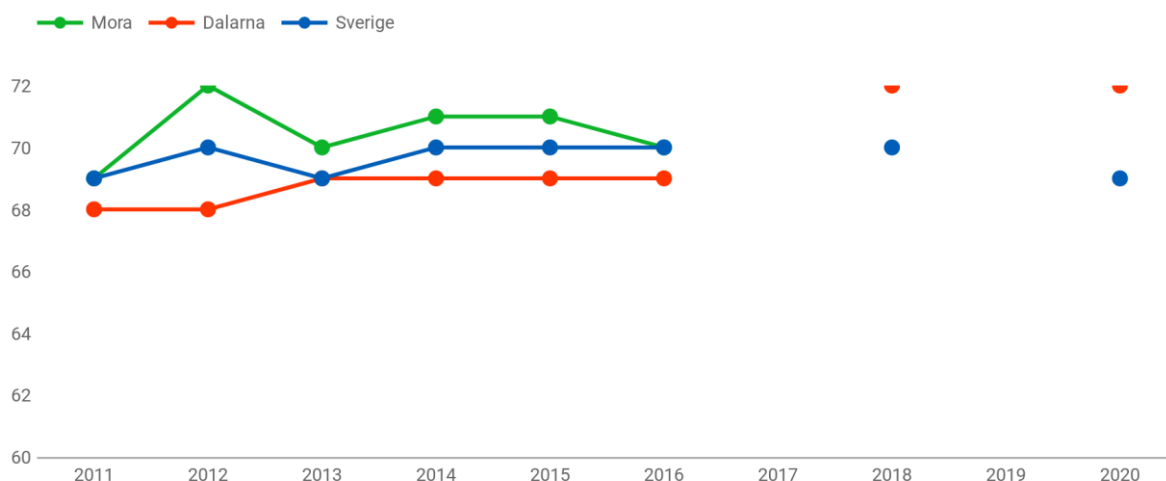
MORA

Inga uppgifter på Moranivå för 2020, men en utökad folkhälsoenkät genomförs i Dalarna 2021 och kommer att ligga till grund för statistik på kommunnivå.

För Dalarna är andelen med bra självskattat hälsotillstånd 72 procent och Sverige 69 procent.

Såväl män i Dalarna som i Sverige uppger bättre självskattad hälsa än kvinnor.

Nyckeltalet är hämtat i Koladas sammanställning. Någon färgsättning utifrån kommunernas inbördes placering är inte gjord.

Beskrivning

Invånare 16-84 år med bra självskattat hälsotillstånd kommun, andel (%) (Kolada U01405).

Detta är ett utvecklingsnyckeltal, se frågor och svar på kolada.se för mer information. Antal som i Nationella folkhälsoenkäten svarat "Bra" eller "Mycket bra" på frågan "Hur bedömer du ditt allmänna hälsotillstånd?" dividerat med antal som besvarat frågan. Avser år T-3 till T. För kommuner används tilläggsurval vilka förekommer oregelbundet, därför viktas andelarna efter antal svar per år. Källa: Folkhälsomyndigheten, Hälsa på lika villkor (HLV)

5.2.5 Ohälsotal, totalt

Kommentar

◆ Ohälsotalet är ett av de vanligaste måtten på ohälsa, i alla fall för den arbetsföra befolkningen. Måttet mäter antalet frånvarodagar från arbetet som ersätts från sjukförsäkringen under en 12-månadersperiod.

Sjukfrånvarons utveckling kännetecknas av stora variationer över tid. Trots att sjukfrånvaron minskar kvarstår den relativa skillnaden mellan kvinnor och män. Områden som förefaller ha störst betydelse för att förklara dessa skillnader är den könssegregerade arbetsmarknaden, jämställdhet och kvinnors dubbelarbete liksom skillnader i sjukskrivningsdiagnos - psykisk ohälsa som orsak till sjukfrånvaro är vanligare bland kvinnor.

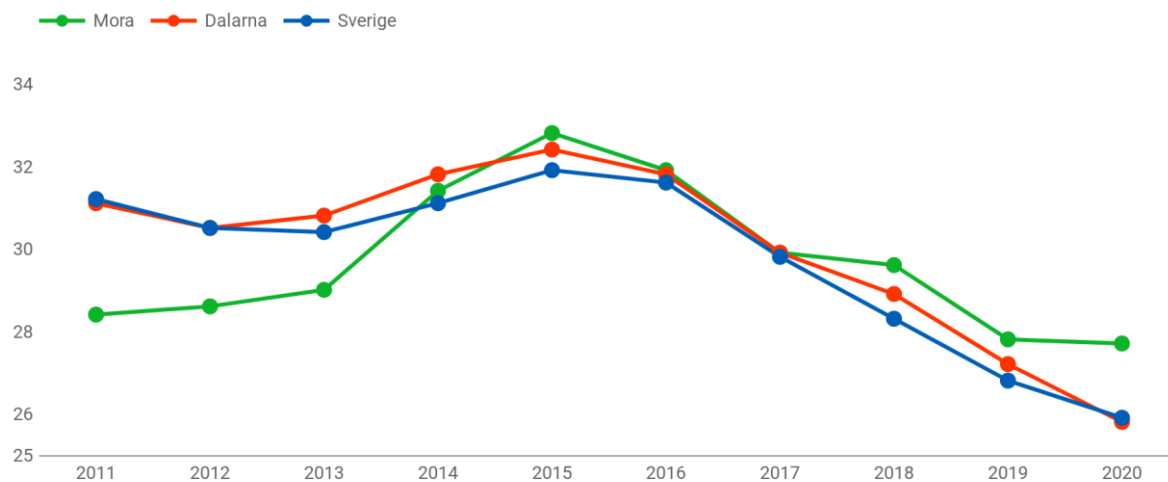
Källa: *Uppföljning av sjukfrånvarons utveckling 2018*. Försäkringskassan.

MORA

Allt sedan 2015 har ohälsotalet i Mora minskat och 2020 uppgår ohälsotalet till 27,7 dagar, vilket är högre än i Dalarna - 25,8 dagar - och Sverige, 25,9 dagar.

För ohälsotalet finns stora könsskillnader;

- kvinnor Mora 33,0 dagar - Sverige 31,5 - Dalarna 30,9
- män Mora 22,7 dagar - Sverige 20,6 - Dalarna 21,1

Beskrivning

Ohälsotal, dagar (Kolada, N00957).

Ohälsotalet är ett mått på utbetalda dagar med sjukpenning, arbetsskadesjukpenning, rehabiliteringspenning, aktivitets- och sjukersättning från socialförsäkringen. Ohälsotalet beräknas genom att summa dagar med sjukpenning, arbetsskadesjukpenning, rehabiliteringspenning samt dagar med aktivitets- och sjukersättning divideras med befolkningen i åldern 16-64 år. Källa: Försäkringskassan

5.2.6 Nöjd medborgarindex bemötande och tillgänglighet

Kommentar

- I Förvaltningslagen (2017:900) beskrivs vad myndigheters bemötandeuppdrag består av och vad som bör karaktärisera bemötandet. En myndighet ska vara tillgänglig för kontakter med enskilda. Vidare ska kontakterna med enskilda vara smidiga och enkla.

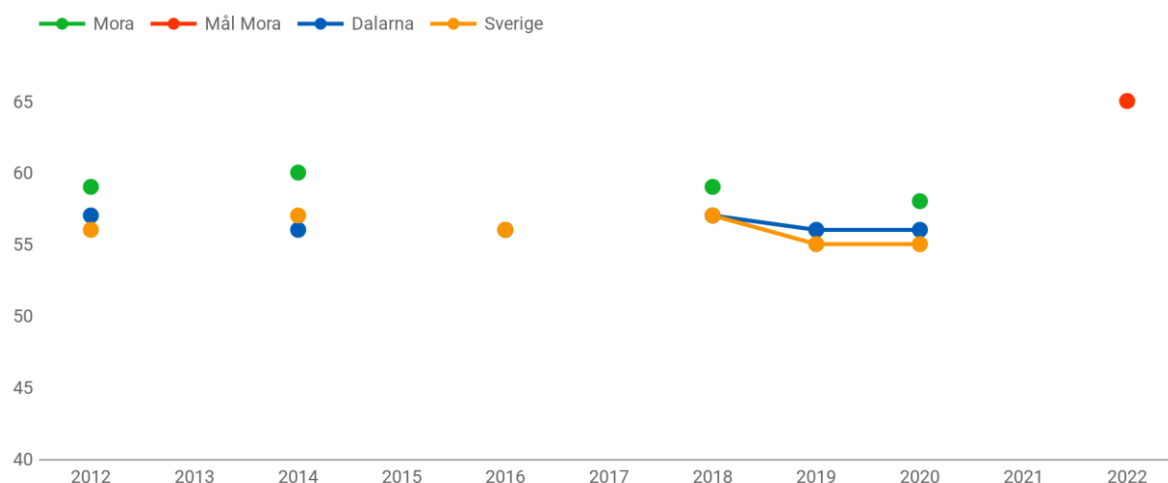
Statistiska centralbyrån (SCB) erbjuder Sveriges kommuner att delta i SCB:s medborgarundersökning och Mora kommun deltar regelbundet. I avsnittet, Nöjd-Medborgar-Index (NMI), ställs frågor om kommunens olika verksamheter. Frågeområdenas resultat redovisas som betygsindex, vilka kan variera mellan 0 och 100. Betygsindex under 40 klassas som "inte godkänt". Gränsen för "nöjd" går vid 55 och 75 eller högre tolkas som "mycket nöjd".

MORA

Betygsindexet för Bemötande och tillgänglighet blev 58 i Mora kommun, det ger en bild av hur medborgarna bedömer kommunens tillgänglighet och det bemötande de får i sin kontakt med kommunen. Värdet 58 är något lägre än vid föregående mätning.

Mora kommuns invånare är mer nöjda med kommunens verksamhet än invånare i andra kommuner i Dalarna och Sverige. Ett fåtal kommuner i Sverige snuddar vid index 65 som är den målsättning Mora kommun formulerat för år 2022.

Önskat läge år 2022: Nöjd-Medborgar-index, bemötande och tillgänglighet 65

Beskrivning

Nöjd Medborgar-Index - Bemötande, tillgänglighet (Kolada U00400).

Detta är ett utvecklingsnyckeltal, se frågor och svar på kolada.se för mer information. Medborgarnas bedömning av bemötande och tillgänglighet i kommunen, skala 0-100. Utgår från frågorna: "Hur nöjd är du med hur lätt det är att komma i kontakt med tjänstemän eller annan personal i din kommun?", "Hur nöjd är du med hur du blir bemött när du har kontakt med tjänstemän eller annan personal i din kommun?", "Hur nöjd är du med den servicen du får när du har kontakt med tjänstemän eller annan personal i din kommun?" och "Hur nöjd är du med möjligheter att komma i kontakt med kommunens högre chefer?" samt huruvida man varit i kontakt med en tjänsteman eller annan personal i kommunen under de två senaste åren. Källa SCB:s medborgarundersökningar.

5.2.7 Återstående medellivslängd vid födseln, kvinnor, kommun, år

Kommentar

- Utvecklingen av medellivslängden i en population speglar folkhälsan i alla livets åldrar. För svenskar födda under 1900-talet har medellivslängden ökat stadigt, och förbättringarna kan hänföras till en rad faktorer som stigande levnadsstandard, bättre utbildning, sundare levnadsvanor och ökad tillgång till hälso- och sjukvård av bra kvalitet.

Medellivslängden vid födseln ökade under perioden 2006–2019 med i genomsnitt 2,3 år, men med stora variationer mellan grupper. Skillnaden i återstående medellivslängd vid 30 års ålder är nästan dubbelt så stor mellan personer med förgymnasial och eftergymnasial utbildningsnivå (6,0 år) som mellan kvinnor och män (3,1 år).

Källa: *Folkhälsans utveckling - årsrapport 2021*. Folkhälsomyndigheten.

Medellivslängden för män i Sverige är nästan 81 år. För kvinnor är den drygt 84 år, alltså drygt tre år högre. Sedan slutet av 1970-talet har männens livslängd ökat mer än kvinnornas. Det innebär att skillnaden mellan mäns och kvinnors medellivslängd har minskat från 6,1 år 1980 till 3,7 år 2020. Källa: SCB.

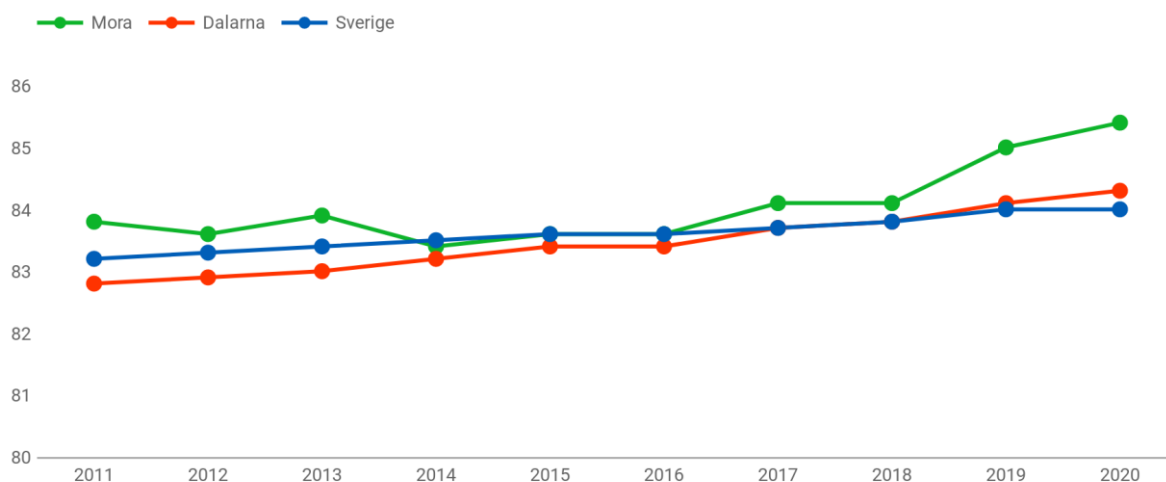
MORA

För kvinnor i Mora är medellivslängden 85,4 år och bland män 81,7 år, alltså nästan fyra år kortare.

Medellivslängden bland kvinnor i Mora är högre än för kvinnor i Dalarna, 84,3 år och Sverige, 84 år. I den kommun som toppar, listan Danderyd, är medellivslängden 86,6 år.

I ett tioårsperspektiv, från 2010 till år 2020, har medellivslängden bland kvinnor i Mora ökat:

- år 2000 var medellivslängden 82,0 år,
- år 2010: 82,7 år och
- år 2020: 85,4 år.

Beskrivning

Återstående medellivslängd vid födseln (kvinnor) kommun, år (Kolada, N00925).

Beräknad återstående medellivslängd i antal år vid födelsen perioden T-4 till år T för kvinnor födda i Sverige, kommun. Källa: SCB

5.2.8 Återstående medellivslängd vid födseln, män, kommun, år

Kommentar

- Utvecklingen av medellivslängden i en population speglar folkhälsan i alla livets åldrar. För svenskar födda under 1900-talet har medellivslängden ökat stadigt, och förbättringarna kan hänföras till en rad faktorer som stigande levnadsstandard, bättre utbildning, sundare levnadsvanor och ökad tillgång till hälso- och sjukvård av bra kvalitet.

Medellivslängden vid födseln ökade under perioden 2006–2019 med i genomsnitt 2,3 år, men med stora variationer mellan grupper. Skillnaden i återstående medellivslängd vid 30 års ålder är nästan dubbelt så stor mellan personer med förgymnasial och eftergymnasial utbildningsnivå (6,0 år) som mellan kvinnor och män (3,1 år).

Källa: *Folkhälsans utveckling - årsrapport 2021*. Folkhälsomyndigheten.

Medellivslängden för män i Sverige är nästan 81 år. För kvinnor är den drygt 84 år, alltså drygt tre år högre. Sedan slutet av 1970-talet har männens livslängd ökat mer än kvinnornas. Det innebär att skillnaden mellan mäns och kvinnors medellivslängd har minskat från 6,1 år 1980 till 3,7 år 2020.

Källa: SCB.

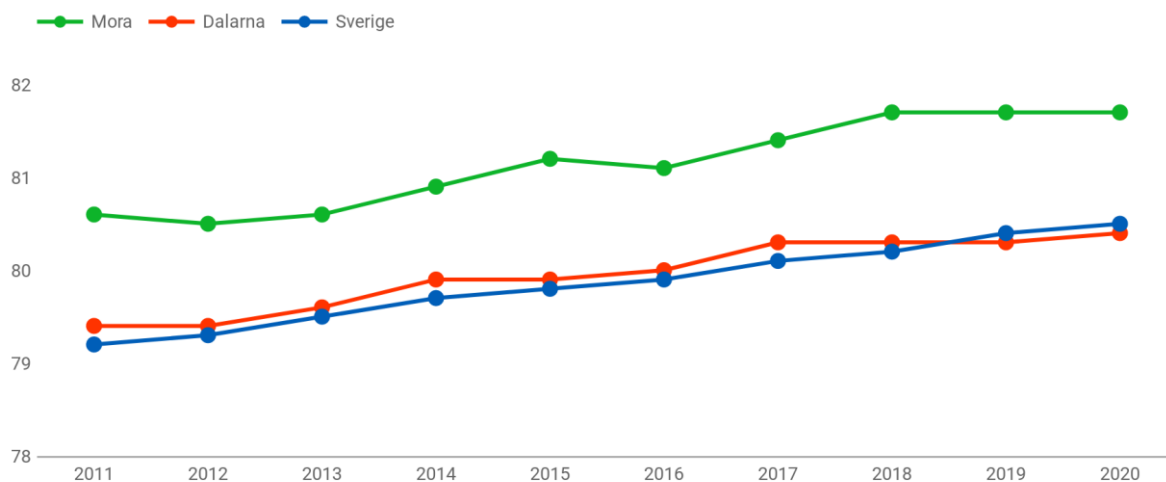
MORA

För män i Mora är medellivslängden 81,7 år och för kvinnor 85,4 år, alltså nästan fyra år längre.

Medellivslängden bland män i Mora - 81,7 år - är högre än för män i Dalarna, 80,4 år, och Sverige, 80,5 år.

Medellivslängden bland män i Mora ökar, om än mer långsamt än bland kvinnor.

- År 2000 var medellivslängden 77,5 år,
- År 2010: 80,6 år och
- År 2020: 81,7 år.

Beskrivning

Återstående medellivslängd vid födseln (män) kommun, år (Kolada, N00923).

Beräknad återstående medellivslängd i antal år vid födseln perioden T-4 till år T för män födda i Sverige kommun. Källa: SCB

5.2.9 Invånare 16-84 år med avsaknad av tillit till andra, andel %

Kommentar

Tillit är en del av det sociala välbefinnandet och innefattar våra relationer till andra människor. För välbefinnandet är det viktigt att vara bekräftad och känna sammanhang och tillhörighet i vardagen, i familjen, i skolan, på jobbet och bland vänner, och det gäller både det sociala och psykiska välbefinnandet. Den som känner tillit till andra är mer benägen att delta i sociala aktiviteter, vilket i sin tur bidrar till en god hälsa. Om människor upplever att samhället är öppet och att alla är välkomna att bidra till den gemensamma utvecklingen, ökar tilliten till varandra vilket bidrar till en stärkt social sammanhållning

Andelen som uppger att man i allmänhet inte kan lita på de flesta människor har förändrats något 2004–2018. År 2018 uppgav 28 procent av både kvinnorna och männen att man i allmänhet inte kan lita på de flesta människor, jämfört med 25 respektive 23 procent år 2004. En större andel (38 procent) bland kvinnor med förgymnasial utbildning uppger att man i allmänhet inte kan lita på de flesta människor, jämfört med dem som har en eftergymnasial utbildning (17 procent). Motsvarande siffror för männen var 30 respektive 18 procent.

Källa: *Öppna jämförelser Folkhälsa 2019*. Folkhälsomyndigheten och SKR.

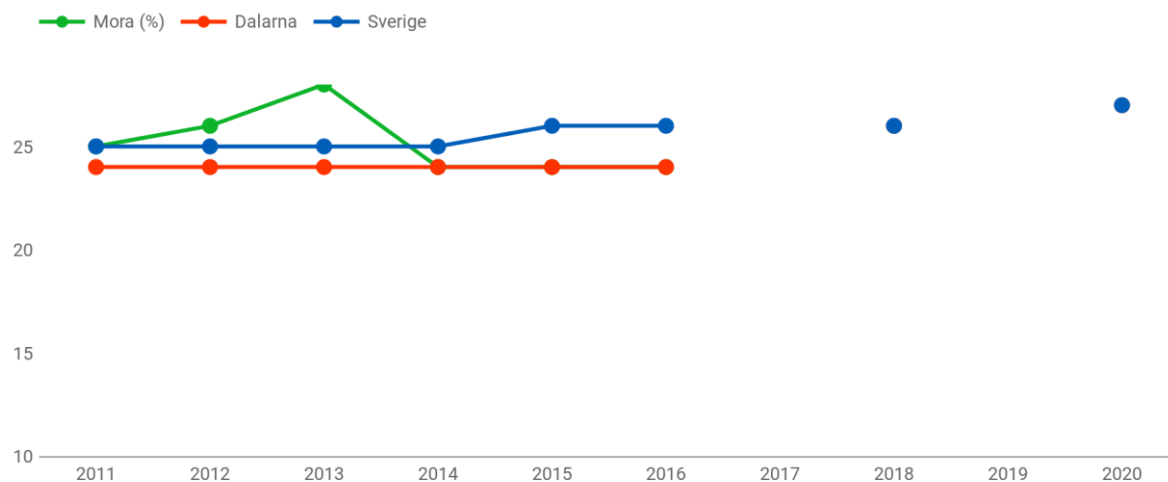
MORA

Inga uppgifter på Moranivå för 2020, men en utökad folkhälsoenkät genomförs i Dalarna 2021 och kommer att ligga till grund för statistik på kommunnivå.

Andelen i Dalarna med avsaknad av tillit till andra är 27 procent år 2020. En något större andel kvinnor, 29 procent, än män, 26 procent, uppger avsaknad av tillit till andra.

För länets del så går utvecklingen, om än långsamt, åt fel håll med en ökande andel invånare med avsaknad av tillit till andra. Samma tendens syns i Sverige.

Nyckeltalet är hämtat i Koladas sammanställning. Någon färgsättning utifrån kommunernas inbördes placering är inte gjord.

Beskrivning

Invånare 16-84 år med avsaknad av tillit till andra, andel (%) (Kolada U01413)

Detta är ett utvecklingsnyckeltal, se frågor och svar på kolada.se för mer information. Andel (%) invånare 16-84 år med avsaknad av tillit till andra. Resultaten är 4-årsmedelvärden hämtade från den nationella enkäten Hälsa på lika villkor. Källa: Folkhälsomyndigheten, Hälsa på lika villkor (HLV)

5.2.10 Nöjd Region-Index - Trygghet

Kommentar

- Att känna sig trygg och säker hör till de mest centrala mänskliga behoven, och är avgörande för vårt välbefinnande. I en klassisk rangordning av mänskliga behov hamnar trygghet direkt efter våra rent fysiska behov av mat, vatten, luft och sex. Känslan av trygghet och stabilitet i sin närmiljö ger förutsättningar att själv kunna välja var man vill vistas och vad man vill göra. Kvinnor och män ska till exempel kunna promenera eller löpträna utan rädsla, och känna att det finns trygga lekplatser för barn. Det är avsevärt fler kvinnor än män som inte känner sig trygga utomhus. Det innebär bland annat att kvinnor är mer begränsade i sin rörelsefrihet. Många undviker exempelvis att gå ut ensamma när det är mörkt, för att undvika risker för våld, ofredande och sexualbrott. Det finns även andra grupper i befolkningen som är utsatta ur ett trygghetsperspektiv, som personer med funktionsnedsättning, äldre, homosexuella, bisexuella och transpersoner, minoriteter och migranter. I den fysiska och sociala planeringen av olika miljöer är det därför viktigt att ta hänsyn till olika grupper i samhället.

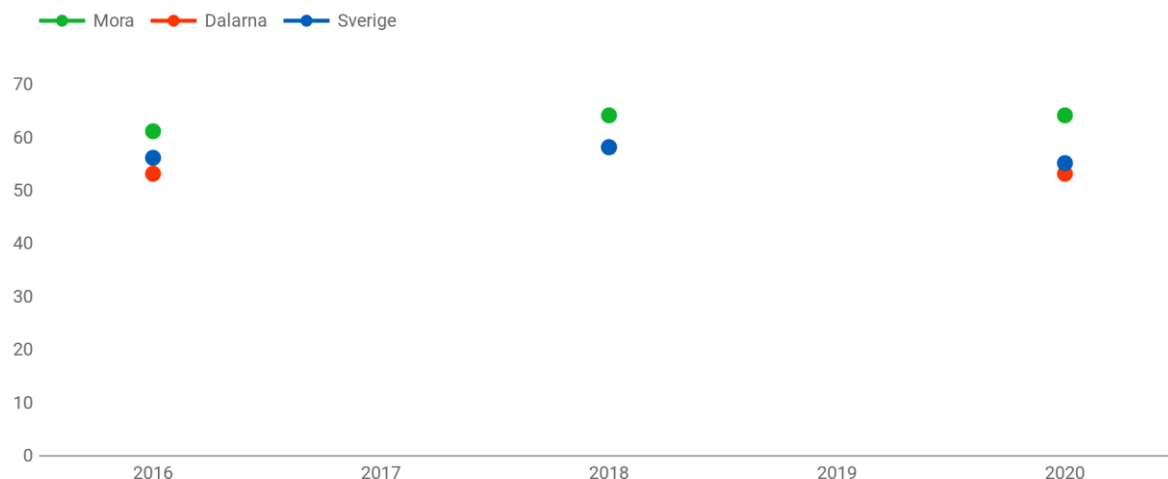
Källa: *Öppna jämförelser folkhälsa 2019*. Folkhälsomyndigheten. 2019.

Statistiska centralbyrån (SCB) erbjuder Sveriges kommuner att delta i SCB:s medborgarundersökning och Mora kommun deltar regelbundet. Frågeområdenas resultat redovisas som betygsindex, vilka kan variera mellan 0 och 100. Betygsindex under 40 klassas som "inte godkänt". Gränsen för "nöjd" går vid 55 och 75 eller högre tolkas som "mycket nöjd".

I avsnittet, Nöjd-Inflytande-Index (NII), ställs frågor om hur medborgare bedömer Mora som en plats att bo och leva på.

MORA

Medborgarnas bedömning av platsen, med fokus på Trygghet, blev 64 år 2020, vilket är samma resultat som 2018. Jämfört med genomsnittresultat i Dalarna och Sverige är Moras betygsindex för frågeområdet Trygghet högre.

Beskrivning

Nöjd Region-Index - Trygghet (Kolada U00405)

Detta är ett utvecklingsnyckeltal, se frågor och svar på kolada.se för mer information. Medborgarnas bedömning av hur tryggt det är i kommunen, skala 0-100. Utgår från frågorna: "Hur ser du på hur tryggt och säkert du kan vistas utomhus på kvällar och nätter?", "Hur ser du på hur tryggt och säkert du kan känna dig mot hot, rån och misshandel?" och "Hur ser du på hur tryggt och säkert du kan känna dig mot inbrott i hemmet?". Källa SCB:s medborgarundersökningar.

5.2.11 Anmälda våldsbrott i kommunen, antal/100 000 inv.

Kommentar

♦ Måttet är en summering av flera brottstyper mot person. Statistiken över anmälda brott omfattar endast den andel av brott som kommer till polisens och andra brottsutredande myndigheters kännedom och belyser således långt ifrån alla brott som begås i samhälle.

Benägenheten att anmäla brott kan förändras över tid, till exempel på grund av förändrade attityder i samhället eller ändrade försäkringsvillkor. Detta innebär att det för många brottstyper är svårt att utifrån de anmälda brotten avgöra om brottsligheten i samhället ökar eller minskar.

Pandemins påverkan på utvecklingen av det totala antalet anmälda brott under 2020 bedöms vara begränsad. Dock kan förändringar i antalet anmälda brott för vissa brottstyper under 2020 troligtvis vara en följd av pandemin.

Källa: *Anmälda brott 2020*. Brottsförebyggande rådet.

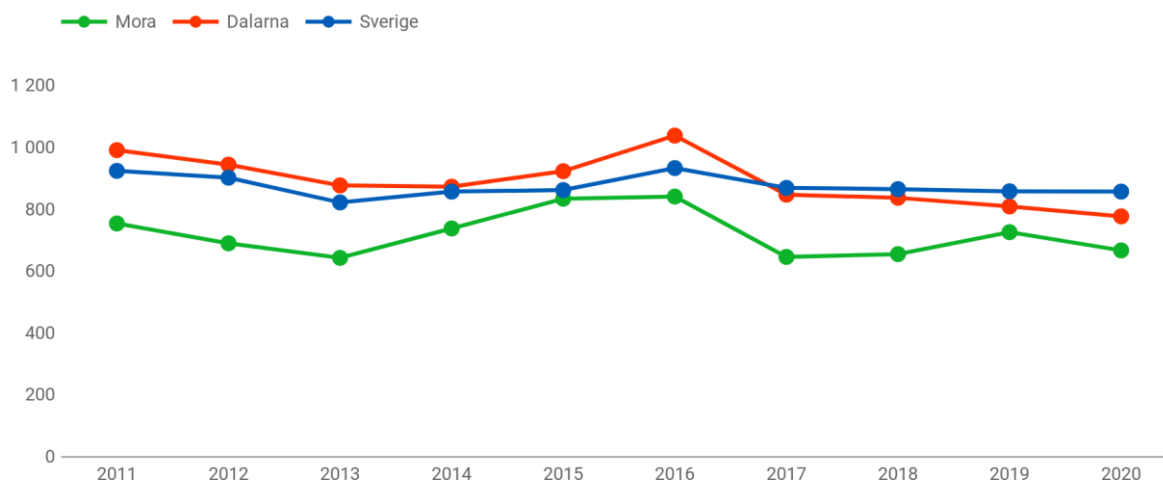
I ett globalt perspektiv har nivån av dödligt våld i Sverige varit förhållandevis låg, men sedan några år uppvisar skjutvapenrelaterade fall en tydligt uppåtgående trend. Mellan 2011 och 2020 har dödligt våld med skjutvapen ökat från 17 till 48 händelser, enligt Brås återkommande publikation *Konstaterade fall av dödligt våld 2020* än 2011 (cirka fyra av tio jämfört med tidigare två av tio). Fördjupande kartläggningar av dödligt våld över en längre tidsperiod har visat på ett trendbrott 2013, efter flera års minskning

Källa: *Dödligt skjutvapenvåld i Sverige och andra europeiska länder En jämförande studie av nivåer, trender och våldsmetoder. Rapport 2021:8*. Brottsförebyggande rådet.

MORA

Antalet anmälda våldsbrott har minskat sedan föregående mätning - 664 per 100 000 invånare. Det är betydligt färre än i Sverige - 854/100 000 invånare - och Dalarna - 776/100 000 invånare.

Allt sedan 2016 har antalet anmälda våldsbrott i Mora, liksom i Sverige och Dalarna, minskat radikalt.

Beskrivning

Anmälda våldsbrott i kommunen, antal/100 000 invånare (Kolada N07403).

Avser summering av: Dödligt våld, Försök till mord eller dråp, Misshandel inkl. grov, Våldtäkt inkl. grov, Grov kvinnofridskränkning, Grov fridskränkning, Olaga förföljelse, Våld mot tjänsteman och Rån inkl. grovt, antal/100 000 inv. Brotten är en aggregering av kommunerna i länet. Fr.o.m. 2015 så avses endast de brott som kunnat härledas till en kommun. Tidigare år fanns det med brott som begåtts i länet men inte kunnat kopplas till en specifik kommun. Källa: BRÅ

5.2.12 Befolkning i kollektivtrafiknära läge, andel (%)

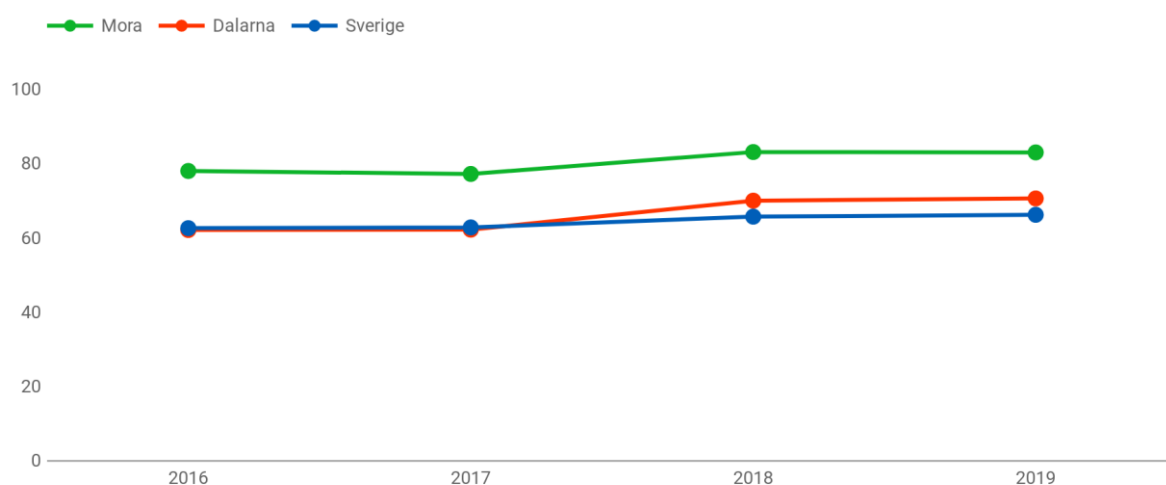
Kommentar

- En förutsättning för att kollektivtrafiken ska användas i så hög grad som möjligt är att den finns inom ett rimligt avstånd. I den globala indikatorn har 500 meter föreslagits som tröskel för vad som räknas som "Convention access" och därför har detta avstånd valts i nyckeltalet. Nyckeltalet visar hur stor andel av invånarna som bor i ett kollektivnära läge dvs inom 500 meter från en trafikerad hållplats eller station.

Källa: *Agenda 2030. Nyckeltal för kommuner och regioner. Vägledning september 2020*. Rådet för kommunala analyser, RKA.

MORA

Enligt nyckeltalet bor knappt 83 procent av Moras befolkning i ett kollektivtrafiknära läge, vilket är högre än snittet i Sverige och Dalarna. Smärre justeringar i linjer och turer förklarar den ökning som syns efter 2017.

Beskrivning

Befolkning i kollektivtrafiknära läge, andel (%) (Kolada N07418).

Andel befolkning i det geografiska området som har en trafikerad hållplats inom 500 meter från sin folkbokföringsadress. Med trafikerad hållplats avses hållplats, för samtliga trafikslag som trafikeras med minst en avgång per timme, vardagar mellan 06:00 och 20:00. Avståndet till hållplats utgår från fågelavstånd och beaktar inte väg- och gatunät. Källa: SCB

5.2.13 Fallskador bland personer 65+, 3-årsm, antal/100 000 inv.

Kommentar

- Skador och dödsfall orsakade av fallolyckor är ett stort folkhälsoproblem. Varje år behöver närmare 70 000 personer läggas in på sjukhus för vård på grund av en skada efter en fallolycka, där merparten av de inlagda är 65 år eller äldre. Skadan kan vara lindrig till allvarlig och kan innebära förlorad självständighet och försämrad livskvalitet eller leda till dödsfall.

Totalt vårdades 111 667 personer 65 år och äldre i slutenvård eller specialiserad öppenvård för fallolyckor 2019, vilket motsvarar 5 446 vårdade per 100 000 invånare 65 år och äldre. Det var vanligare bland kvinnor än bland män att vårdas för en fallolycka. Det var även vanligare bland personer med förgymnasial eller gymnasial utbildningsnivå än bland personer med eftergymnasial utbildningsnivå, och bland personer födda i övriga Norden jämfört med personer födda i Sverige. Under perioden 2006–2019 ökade antalet vårdade för fallolyckor per 100 000 invånare 65 år och äldre; uppgångar sågs i alla ålders- och utbildningsgrupper såväl som i alla grupper av födelseländer. Totalt sett ökade antalet vårdade per 100 000 för fallolyckor med 14 procent under perioden.

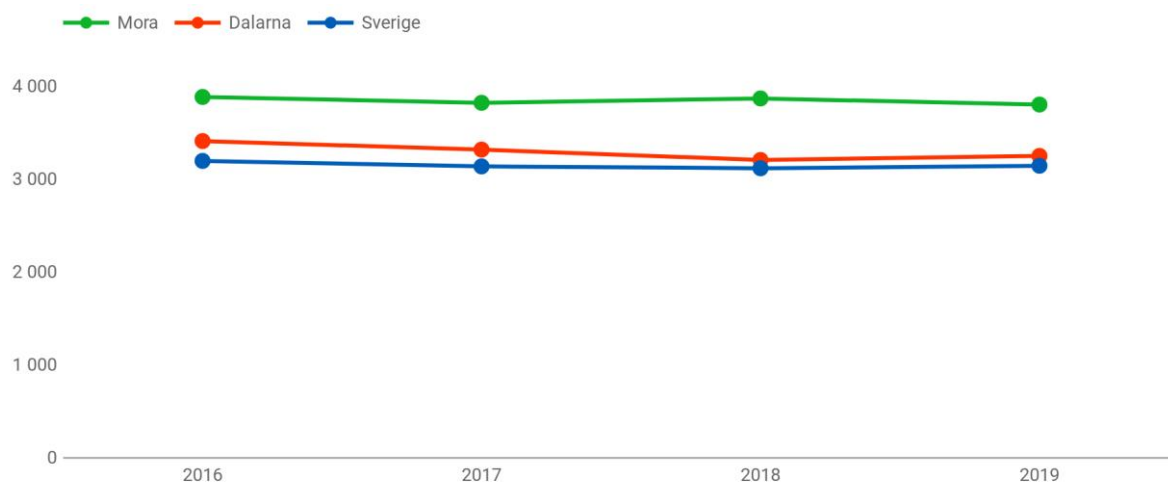
Källa: Folkhälsomyndigheten

MORA

Antalet invånare 65+ som drabbas och vårdas för en fallolycka ligger generellt på en hög nivå i Mora - 3795 per 100 000 invånare - vilket är högre än i Dalarna - 3242/100 000 invånare - och Sverige - 3136/100 000 invånare

Den höga förekomsten av fallolyckor bland 65-åringar och äldre i Mora har funnits under en längre tidsperiod och gäller såväl kvinnor som män.

I Mora, liksom i Dalarna och Sverige, är det vanligare bland kvinnor än bland män att vårdas för fallskador; år 2019 är antalet i Mora 4520 per 100 000 kvinnor jämfört med 3025 per 100 000 män.

Beskrivning

Fallskador bland personer 65+, 3-årsm, antal/100 000 inv. (Kolada U20462)

Detta är ett utvecklingsnyckeltal, se frågor och svar på kolada.se för mer information. Genomsnittligt antal slutenvårdstillfällen till följd av fallolyckor bland individer 65 år och äldre under perioden år T till år T-2. Beräknat per 100 000 invånare 65 år och äldre. Uppgift om underliggande skadeorsak från Patientregistret. Yttre skadeorsak utgörs av fallolycka, orsakskod W00-W19 enligt ICD-10. Källa: Patientregistret, Socialstyrelsen.

5.2.14 Demografisk försörjningskvot

Kommentar

♦ Den demografiska försörjningskvoten visar hur många personer en person i arbetsför ålder behöver försörja utöver sig själv. Önskvärt är ett lågt värde. Ju högre tal detta mått visar desto tyngre är försörjningsbördan för dem som befinner sig i åldersgruppen 20 - 64 år.

Sveriges befolkning blir, i likhet med många andra länder, allt äldre. Fram till år 2070 beräknas andelen äldre öka kraftigt samtidigt som andelen personer i arbetsför ålder minskar. Samhället möter nya utmaningar när färre personer ska försörja allt fler.

Källa: Ekonomifakta

Ett ökat antal äldre ställer krav på olika samhällsfunktioner och institutioner, inte minst för kommuner och regioner. Fler äldre medför exempelvis högre kostnader för samhällstjänster riktade mot äldre i form av vård och omsorg. Att det finns fler äldre är dock knappast ett problem i sig utan en del av villkoren för framtida anpassningar. På samma sätt kräver en hög andel barn och unga i befolkningen en omfattande verksamhet i skolväsendet. Problem uppstår om antalet personer i arbetsför ålder som, förenklat uttryckt, borde skapa de nödvändiga inkomster som ska omfördelas till befolkningsgrupper utan inkomster, inte utvecklas i takt med övriga åldersgrupper.

Källa: *Agenda 2030. Nyckeltal för kommuner och regioner. Vägledning, september 2020*. Rådet för kommunala analyser

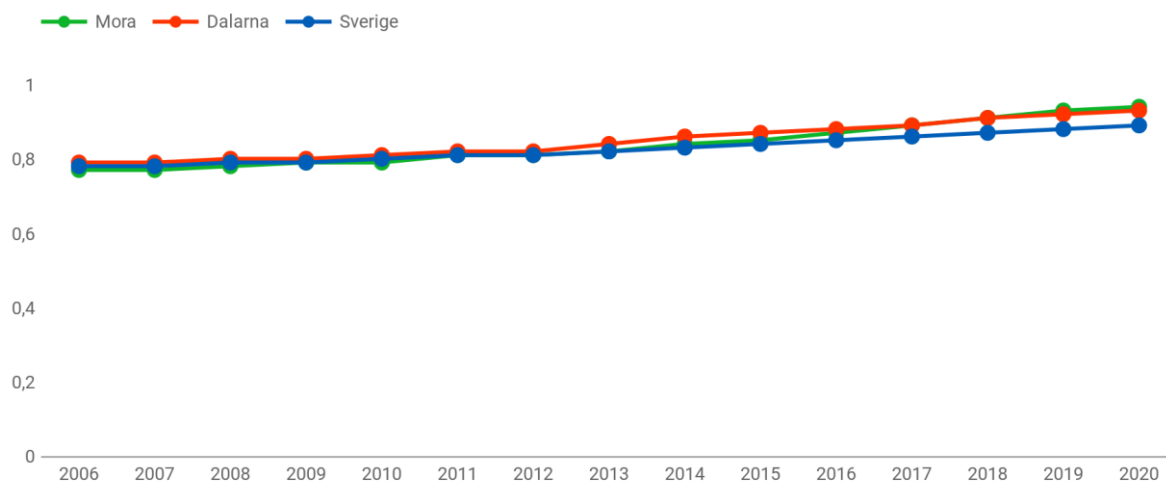
MORA

Tabellen visar att en Morabo, 20 - 64 år, ska försörja ytterligare 0,94 personer år 2020.

Demografisk försörjningskvot Sverige: 0,89 och Dalarna: 0,93.

I takt med en åldrande befolkning ökar den demografiska försörjningskvoten i Mora.

- År 2000: 0,77
- År 2010: 0,79
- År 2020: 0,94.

Beskrivning

Demografisk försörjningskvot, kommun (Kolada N00927).

Den demografiska försörjningskvoten beräknas som summan av antal personer 0-19 år och antal personer 65 år och äldre dividerat med antal personer 20-64 år. Önskvärt är ett lågt värde. Källa: SCB.

5.2.15 Ginikoefficient, index

Kommentar

- Ginikoefficienten används för att mäta inkomstfördelning. Ett lågt värde innebär mindre skillnader och ett högt värde större.

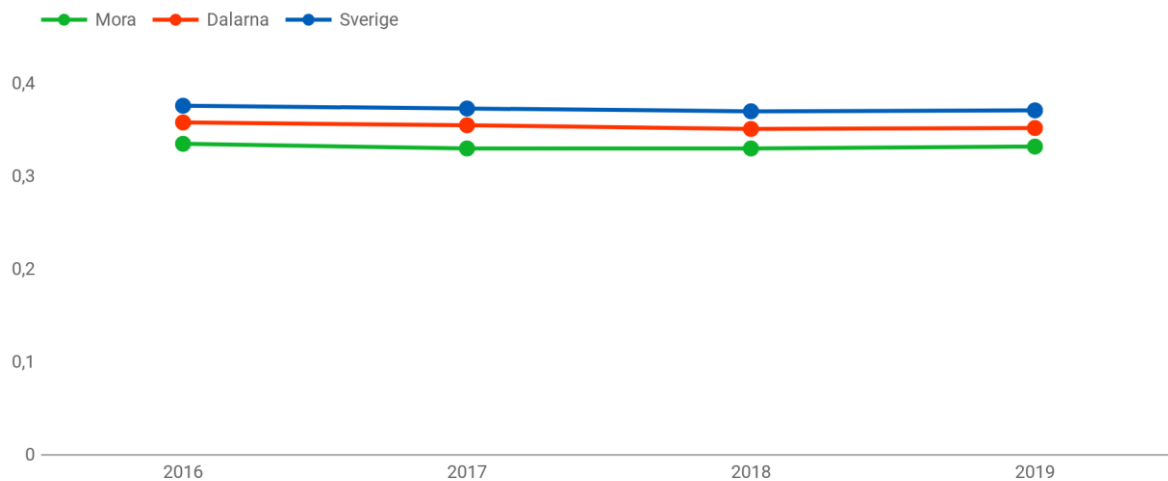
Inkomstjämligheten i Sverige är låg i ett internationellt perspektiv, men den har ökat relativt kraftigt under perioden 2011–2016. En ökning har skett i nästan samtliga kommuner. I storstadsregionerna är den växande inkomstjämligheten en utmaning eftersom den bidrar till segregation och påverkar människors livschanser. En låg inkomstspridning kan å andra sidan vara en utmaning i andra kommuner, eftersom det är ett uttryck för bristfällig tillgänglighet till högbetalda jobb.

Källa: *Sveriges nya geografi 2018*. Arena för tillväxt.

MORA

Mora tillhör de kommuner i Sverige med minst skev inkomstfördelning. Ginikoefficienten i Mora har dock stigit något och uppgiften för år 2019 är 0,331.

Moras värde är lägre än det nationella genomsnittet, 0,370, och lägre än i Dalarna, 0,351.

Beskrivning

Ginikoefficient, index (Kolada N00956).

Ginikoefficienten har ett värde mellan noll (0) och hundra procent (1). 0 innebär att alla individer har exakt lika stora tillgångar (dvs total jämlikhet) medan 1 innebär total ojämlikhet. Bygger på sammanräknad förvärvsinkomst. Källa: SCB

5.2.16 Kvinnors mediannettoinkomst som andel av mäns, andel %

Kommentar

- Nettoinkomst är summan av alla skattepliktiga och skattefria inkomster som förvärvs- och kapitalinkomster och transfereringar minus skatt och övriga. Inkomsten påverkas av hur mycket man arbetar, hel- eller deltid, övertid, frånvaro från arbetet. Vid värdet 100 har kvinnor och män lika stora disponibla mediannettoinkomster.

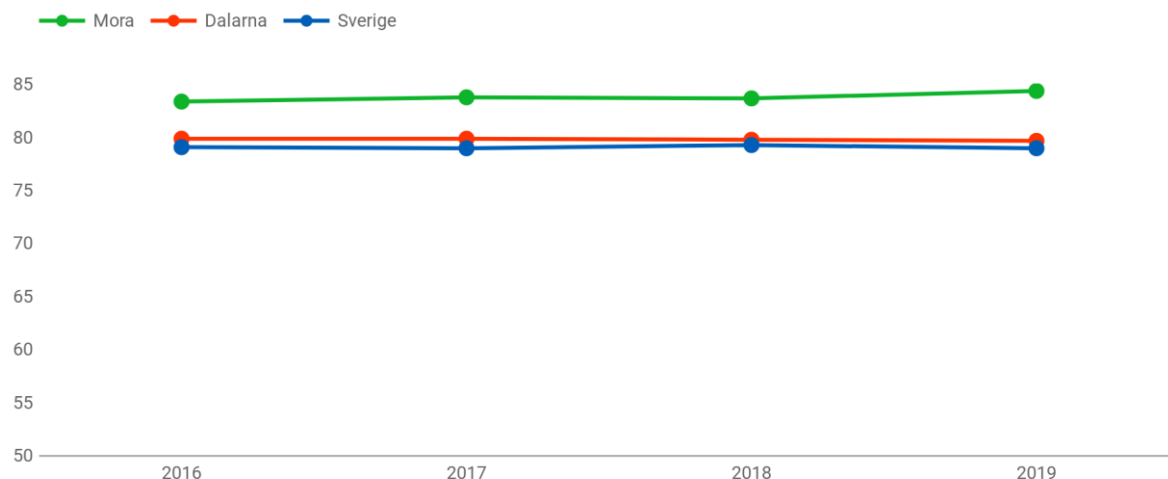
Kvinnors inkomster har ökat mer än mäns under 2000-talet. Men fortfarande har män betydligt högre inkomst än kvinnor. Det gäller både förvärvsinkomster och kapitalinkomster. Det finns flera förklaringar till skillnaderna i inkomster mellan män och kvinnor. Kvinnor arbetar i större utsträckning inom yrken med relativt låg inkomst. De arbetar också deltid mer än män. Dessutom har kvinnor större sjukfrånvaro och barnrelaterad frånvaro än män.

Källa: SCB

MORA

Utvecklingen går åt rätt håll, löneskillnader mellan kvinnor och män i Mora fortsätter att minska. Jämförelser i Mora år 2019 mellan kvinnors och mäns mediannettoinkomst visar att kvinnor har 84,3 procent av mäns lön.

Skillnaderna är påtagliga, men mindre i Mora jämfört med riket och Dalarna. Motsvarande uppgifter är i Sverige 78,9 procent och Dalarna 79,6 procent.

Beskrivning

Kvinnors mediannettoinkomst som andel av mäns mediannettoinkomst, andel (%) (Kolada N00952).

Kvinnors disponibla mediannettoinkomst som andel av mäns disponibla mediannettoinkomst, avser personer 20 år och äldre som är folkbokförda i området. Nettoinkomsten är summan av alla skattepliktiga och skattefria inkomster som förvärvs- och kapitalinkomster och transfereringar minus skatt och övriga negativa transfer. Inkomsten är beräknad per individ. Inkomster som riktar sig till hela hushållet, som ekonomiskt bistånd och bostadsstöd, har i förekommande fall delats upp på de vuxna i hushållet dividerat med personer som var folkbokförda både den 1 januari och den 31 december, och som tillhörde en familj med disponibel inkomst skild från noll kronor. Källa: SCB.

5.2.17 Föräldrapenningdagar som tas ut av män, andel av antal dagar %

Kommentar

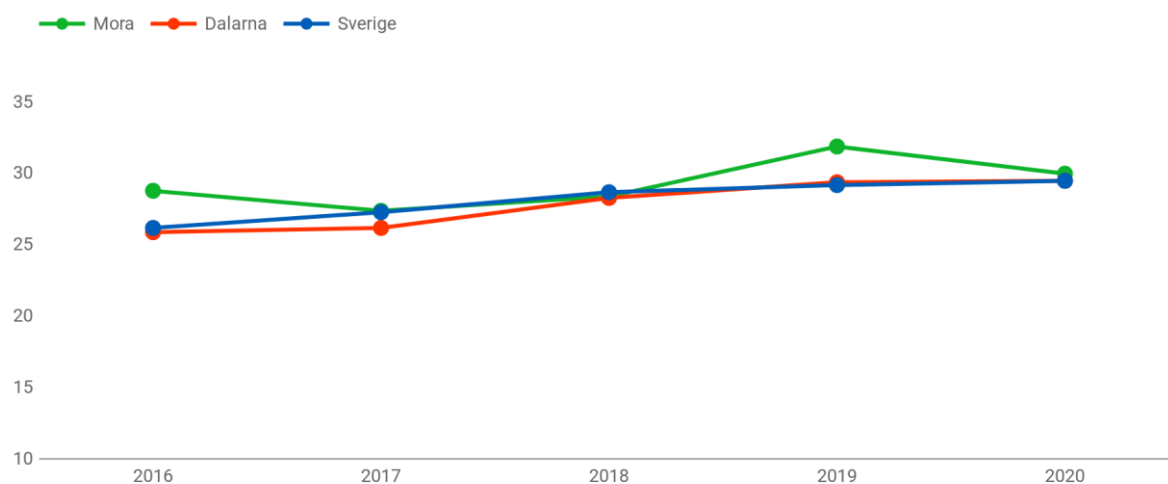
- ♦ Män och kvinnor i Sverige har aldrig varit så jämställda som nu. Den generation som nu skaffar barn är lika aktiva på arbetsmarknaden, de delar på hemarbetet och som i de flesta västerländska länder har kvinnor högre utbildning än män. Men när olikkönade par blir föräldrar, blir de också ojämställda. Män och kvinnor med barn under 6 år lägger båda mer tid på obetalt arbete och de arbetar totalt sett ungefär lika många timmar per dag. Men i och med föräldraskapet förändras fördelningen mellan obetalt och betalt arbete. Män som blir föräldrar lägger en större andel av sin tid på betalt arbete, medan kvinnor som får barn lägger en större andel av sin tid på obetalt arbete

Källa: *Från jämställda par till ojämställda föräldrar*. TCO. 2021.

MORA

Männens andel av föräldrapenningdagarna är 29,9 procent. Kvinnor i Mora tar ut majoriteten av föräldrapenningdagar, 70 procent. I ett längre perspektiv har dock männens andel ökat från 14 dagar år 2000 till 30 dagar år 2020, men till ett jämställt uttag är det dock långt kvar.

Riks- och dalasnittet för pappors uttag ligger år 2020 på drygt 29 procent.

Beskrivning

Föräldrapenningdagar som tas ut av män, andel av antal dagar (%) (Kolada N00943).

Andel av föräldrapenning (sett till antal nettodagar) som män tar ut. Källa: Försäkringskassan

5.2.18 Tillfälliga föräldrapenningdagar (VAB) som tas ut av män, andel av antal dagar (%)

Kommentar

◆ Tillfällig föräldrapenning är ett ekonomiskt stöd för föräldrar som avstår från att arbeta för att ta hand om ett sjukt barn som normalt går i förskola, skola eller vårdas av någon annan. Tillfällig föräldrapenning kan också betalas ut i samband med att ett barn föds eller adopteras (10 dagar).

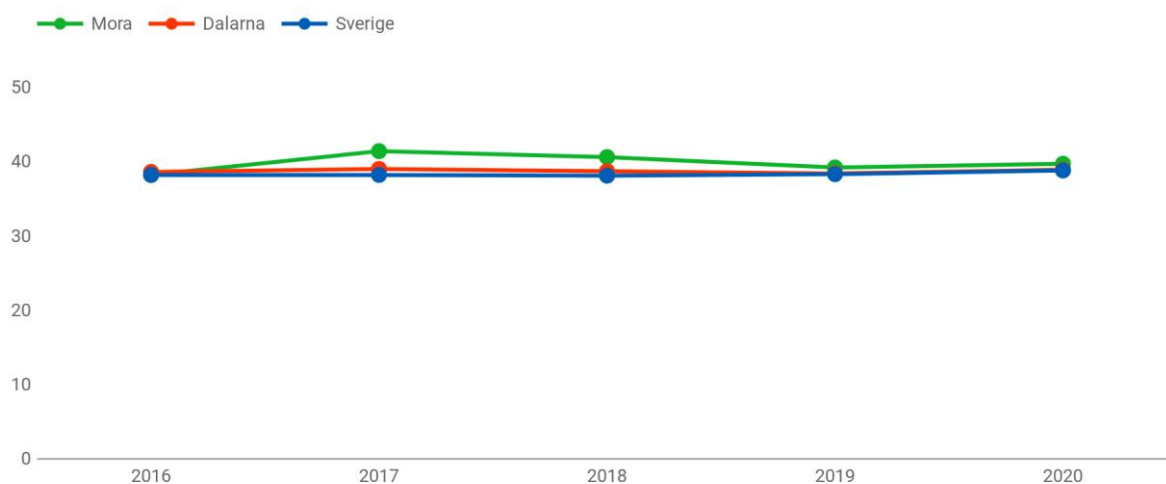
Under pandemin har den tillfälliga föräldrapenningen spelat en central roll i begränsningen av smittspridningen. Både antalet personer som nyttjar försäkringen och antalet nettodagar som betalats ut har ökat kraftigt, men fördelningen av uttaget mellan kvinnor och män har inte förändrats. Eftersom kvinnor står för majoriteten av uttaget (61 procent) har de också i större utsträckning tagit konsekvenserna i form av inkomstbortfall. Kvinnor tar ut 61 procent av den tillfälliga föräldrapenningen medan män tar ut 39 procent, men gapet har minskat under de senaste 15 åren.

Försäkringskassan har, genom ett informationsuppdrag, ansvar att stimulera ett jämnare uttag av föräldraförsäkringen, särskilt inom grupper med lågt uttag. Det är framför allt yngre fäder, fäder med utländsk bakgrund samt fäder med kort utbildningsbakgrund som har ett lågt uttag inom försäkringen.

Källa: *Håll i, håll ut och växla upp*. Jämställdhetsmyndigheten. 2021

MORA

Män tar ut nästan 39,6 procent av den tillfälliga föräldrapenningen, medan kvinnor tar ut drygt 60 procent vilket är en liten uppgång från tidigare år. Sett över tid sker små positiva förändringar även om det är långt kvar till en jämn fördelning.

Beskrivning

Tillfälliga föräldrapenningdagar (VAB) som tas ut av män, andel av antal dagar (%) (Kolada N00945)

Andel tillfällig föräldrapenning (sett till antal nettodagar) som män tar ut. Avser: Dagar i samband med vård av barn. Källa: Försäkringskassan.

6 Vår hållbara kommun

6.1 Aktivt arbete för fossilfritt och energieffektivt samhälle

6.1.1 Slutanvändning av energi, totalt inom den geografiska kommunen, MWh/inv

Kommentar

♦ År 2020 var ett ovanligt år i och med den rådande covid-19-pandemin som påverkade både samhället och energisystemet på många sätt. Till följd av pandemin ser vi år 2020 en nedgång i energianvändningen. Energianvändningen har minskat framför allt inom transporter och industri.

Energimyndighetens rapportering 2021 av de energipolitiska målen beskriver bland annat:

- En fortsatt tydlig utveckling mot ökad elektrifiering inom transportsektorn genom en kraftig ökning av nyregistreringen av elfordon. Laddbara fordon stod för den största ökningen och det fanns 80 procent fler laddbara fordon 2020 jämfört med 2019. Under 2020 utgjorde elbilar drygt 9 procent och laddhybrider utgjorde knappt 22 procent av totala nyregistreringar. Nyregistreringen av diesel- och bensinbilar fortsatte minska, men dessa utgjorde fortfarande 90 procent av den totala personbilsflottan.
- År 2020 var ett händelserikt år på elmarknaden, med rekordstora prisskillnader mellan olika elprisområden.
- Ett område där det dessvärre inte ser ut att hända särskilt mycket är jämställdheten inom energisektorn, där utvecklingen går fortsatt långsamt. Arbetet med att öka jämställdheten bland energibolagen går långsamt och i vissa delar minskar jämställdheten. Endast 11 procent av energibolagen var jämställda i kvantitativ mening, det vill säga hade en fördelning mellan 40–60 procent kvinnor respektive män, under 2019.
- Vi ser en fortsatt ökning av användning och produktion av förnybar energi. Under 2019 var andelen förnybar elproduktion i förhållande till total elproduktion 59,2 procent vilket var knappt tre procentenheter högre än föregående år. Ökningen beror framför allt på en högre elproduktion från vindkraft och vattenkraft detta år.
- Installation av solceller fortsätter att öka snabbt. Solceller ökar också kraftigt, och 2020 fanns det 1 090 MW installerad solcellseffekt vilket är 56 procent mer än året innan.

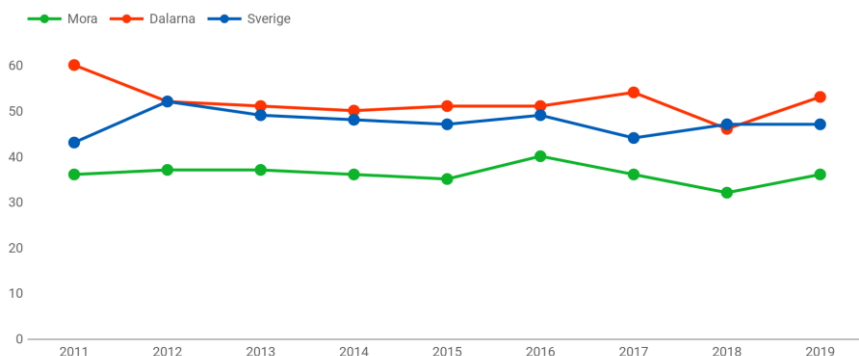
Källa: *Rapport Energiindikatorer 2021*, Energimyndigheten

MORA

Den totala energianvändningen år 2019 i Mora uppskattas till drygt 732 GWh* vilket innebär cirka 36 MWh/person, vilket är lägre än Sverige och Dalarna. Transportsektorn har 39 procent och industrin 28 procent av användningen. Bostadssektorn är också en stor användare av energi men tyvärr finns inga uppgifter för 2019. År 2019 producerades 370 GWh el (vattenkraft: 54 procent, vindkraft: 46 procent) inom kommunen. Användning av el i Mora uppgick till 264 GWh** vilket innebär en export av cirka 100 GWh el på årsbasis.

* Uppskattat värde genom ett medelvärde för åren 2016 - 2018 då SCB:s statistik saknar värde för Mora 2019.

** Uppskattat värde genom ett medelvärde för åren 2015 - 2017 då SCB:s statistik saknar värde för Mora 2018 och 2019.

Beskrivning

Slutanvändning av energi totalt inom den geografiska kommunen, MWh/inv (Kolada, N45905). Slutanvändning av energi totalt mätt i megawattimmar (MWh) dividerat med antal invånare i kommunen. Avser total slutanvändning av energi som sker inom den geografiska kommunens gränser. Källa: Energimyndigheten och SCB.

6.1.2 Utsläpp av växthusgaser, ton/år och inv.

Kommentar

- Pandemin bidrog till en rekordminskning av svenska klimatutsläpp under 2020. Utsläppen minskade med 6,8 procent jämfört med 2019.

Utsläppsstatistiken visar att Sveriges totala utsläpp 2020 var 47,4 miljoner ton koldioxidkvalenter, vilket innebär en minskning om 6,8 procent jämfört med föregående år. Den påverkan som coronapandemin har haft på vårt samhälle är en betydande orsak till den stora minskningen, men det är även ett antal andra faktorer som har bidragit. Den största andelen av de minskade utsläppen anses vara tillfällig.

Den största minskningen har skett inom industrin, där utsläppen har minskat med knappt 1,8 miljoner ton. Detta beror framför allt på minskade utsläpp inom järn- och stålindustrin, till följd av minskad produktion, samt inom kemiindustrin, där en brand i Borealis krackeranläggning orsakade produktionsstopp under en stor del av året. Även raffinaderiindustrin har minskade utsläpp, till följd av minskad efterfrågan och därmed produktion.

Inom el- och fjärrvärmesektorn minskade utsläppen med drygt 1 miljon ton, vilket motsvarar en minskning på 23 procent för sektorn. De minskade utsläppen beror delvis på varmt väder och lågt behov av uppvärmning, men även på en kraftig minskning av fossila bränslen som antas bero på den höjda skatten på fossila bränslen som används för att producera värme i kraftvärmeverk. Skatten infördes i augusti 2019.

Transportsektorns minskning uppgick till 5,3 procent, vilket till största del beror på minskat trafikarbete. Personbilar bidrog till den största minskningen på ca 0,6 miljoner ton koldioxidkvalenter. Inrikesflyget minskar med knappt 60 procent och bidrar också till minskningen med 0,3 miljoner ton. Utsläppen från tunga lastbilar ökar däremot med ca 6 procent, vilket utgör en ökning på 0,2 miljoner ton.

Arbetsmaskinernas utsläpp under 2020 ökar med 10 procent, vilket bidrar till en utsläppsökning på ca 0,3 miljoner ton.

Källa: *Sveriges territoriella utsläpp 2020*, Naturvårdsverket

Dalarna har minskat sina utsläpp med ca 28 procent från 1990 till 2018. Mellan 2017 och 2018 minskade utsläppen mer än föregående och den långsiktiga trenden är nedåtgående. De senaste sju åren har minskningstakten i snitt varit 2 procent per år. Önskvärt är 10–15 procent per år. Utsläppsminskningarna behöver bli större och snabbare om att Dalarna ska lyckas minska utsläppen med 85 procent till 2045. Industrisektorn står för ca 39 procent av utsläppen i länet. Merparten, ca 85 procent, uppkommer i länets stål- och pappersindustri samt kalkverk. Industrisektorns utsläpp har minskat betydligt sedan 1990, med långsamt nedåtgående trend sedan 2016. Eftersom produktionen i länet har mindre utsläpp per producerad enhet än produktionen i många andra länder är produktionen i länet bra ur ett globalt perspektiv. Dock krävs fortsatt arbete för att hitta lösningar att minska utsläppen. Transporterna står för 31 procent av utsläppen i länet. Utsläppen i transportsektorn har stadigt minskat sedan 2010. År 2017 var utsläppen drygt 20 procent lägre än 2010. Det är utsläppen från personbilar och tunga lastbilar som minskat. Bussarna har ökat något mellan 2017 och 2018. I Dalarna var körsträckan med bil per person och år 773 mil, vilket är högre än riksgenomsnittet. Körsträckan minskade något jämfört med 2018, och kanske är detta början på att den uppåtgående kurvan vänder. Utsläppen från personbilar minskar stadigt något. När covid-19 började gjordes trafikmätningar mellan Borlänge och Falun och nära Ludvika. Minskningen ca 15–20 procent. Senare under sommaren ca 10 procent lägre än 2019. De konsumtionsbaserade växthusgasutsläppen totalt har dock inte minskat. I Sverige är utsläppen per person ca 10 ton (2017).

Källa: *Regional årlig uppföljning av miljömålen 2020*, Länsstyrelsen Dalarna

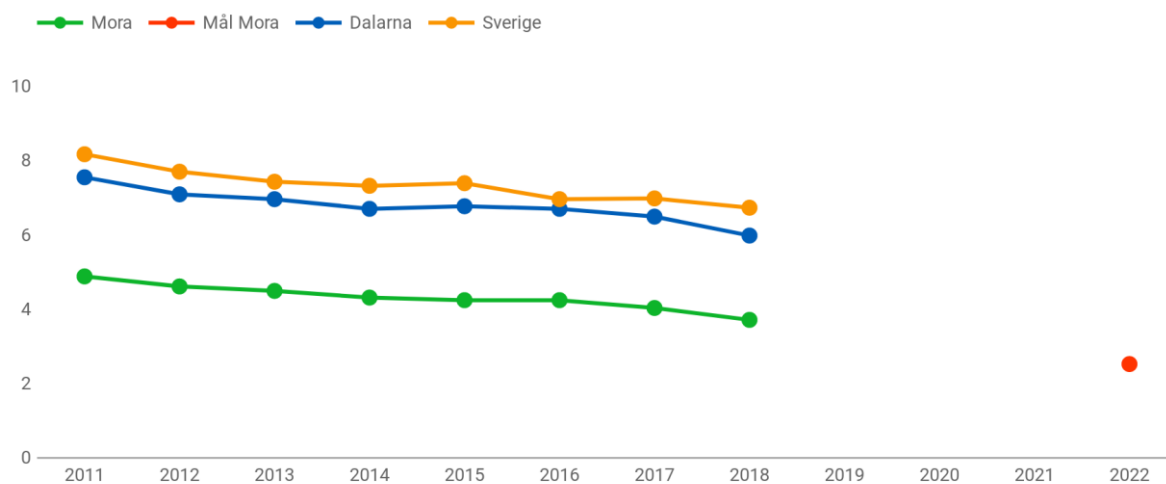
MORA

Utsläppen per person i Mora ligger lägre än för Sverige och länet och har mellan åren 1990 - 2018 minskat med 38 procent. Om minskningen fortsätter i samma takt kan målsättningen för 2022 vara möjlig att nå. Transportsektorn står för 58 procent av de totala utsläppen av växthusgaser i Mora vilket är en högre andel än för Sverige (32 procent) och Dalarna (31 procent).

Statistik för att se pandemins effekter på de lokala utsläppsnivåerna för år 2019 och framförallt år 2020 ska bli intressant att följa.

Källa: *Länsrapport Dalarna, RUS*

Önskat läge år 2022: 2,5 ton/år och invånare

Beskrivning

Utsläpp av växthusgaser inom kommunens gränser, ton CO2-ekv/inv. (Kolada, N00401).

Utsläpp av växthusgaser inom kommunens geografiska gränser, ton CO2-ekvivalenter/invånare. Ibland kan enskilda industriverksamheter leda till höga utsläpp inom en kommuns gränser. Källa: RUS (Regional utveckling och samverkan i miljömålssystemet) samt Nationella emissionsdatabasen

6.1.3 Fjärrvärmeproduktion förnybar, andel %

Kommentar

Nyckeltalet anger andel producerad fjärrvärme som producerats med förnybart bränsle eller med el från förnybara källor. Exempel på förnybara bränsletyper är etanol, rapsolja, träbränsle, flis, pellets och biogas. Även förnybara produktionssätt, så som spillvärme och rökgaskondens inkluderas i nyckeltalet.

Källa: *Agenda 2030 Nyckeltal för kommuner och regioner. Vägledning*. Rådet för kommunala analyser, RKA, september 2020

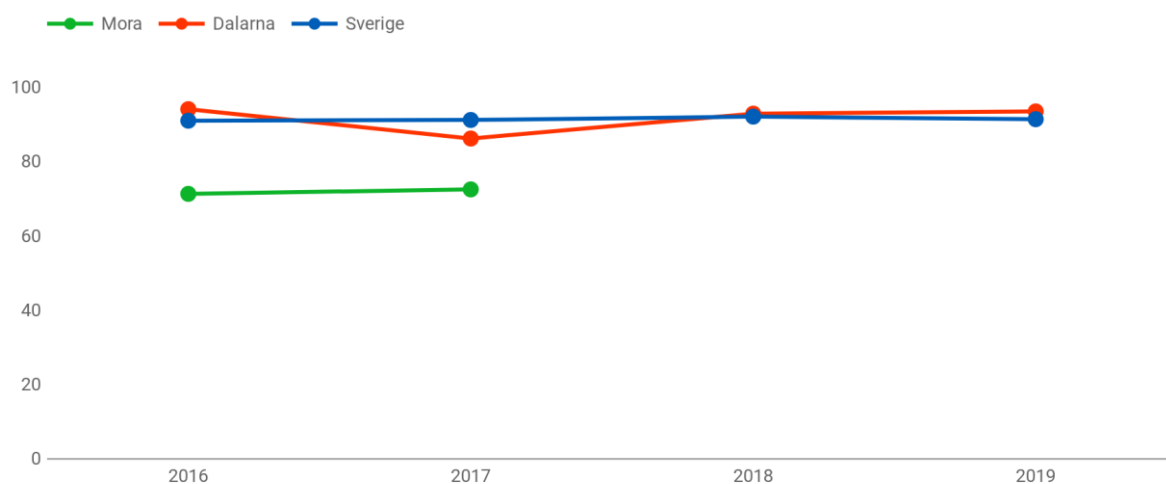
MORA

Det finns inga sammanställda uppgifter från RKA på Moranivå sedan 2017.

Adven som levererar fjärrvärmerna i Mora redovisar att fjärrvärmeproduktionen består av:

- 2020: 128 GWh, återvunnen energi 70,2 procent, förnybar energi 26,5 procent, övrigt 3,1 procent samt fossil energi 0,2 procent. Den återvunna energidelen består till 49 procent av avfall.
- 2019: 142 GWh, återvunnen energi 65,5 procent, förnybar energi 44,0 procent, övrigt 4,0 procent samt fossil energi 1,0 procent. Den återvunna energidelen består till 73 procent av avfall.
- 2018: 150 GWh, återvunnen energi 51,3 procent, förnybar energi 48,1 procent, övrigt 0,0 procent samt fossil energi 0,6 procent. Den återvunna energidelen består till 42,7 procent av avfall.

Källa: Adven

Beskrivning

Fjärrvärmeproduktion av förnybara energikällor inom det geografiska området, andel (%) (Kolada N45930) Andel förnybart producerad fjärrvärme. Fjärrvärme producerat ur förnybara källor och förnybara bränslen dividerat med total produktion. Även processer där värme är en biprodukt, spillvärme och rökgaskondens, inkluderas i nyckeltalet. Källa: Energimyndigheten och SCB.

6.1.4 Elavbrott, minuter/kund

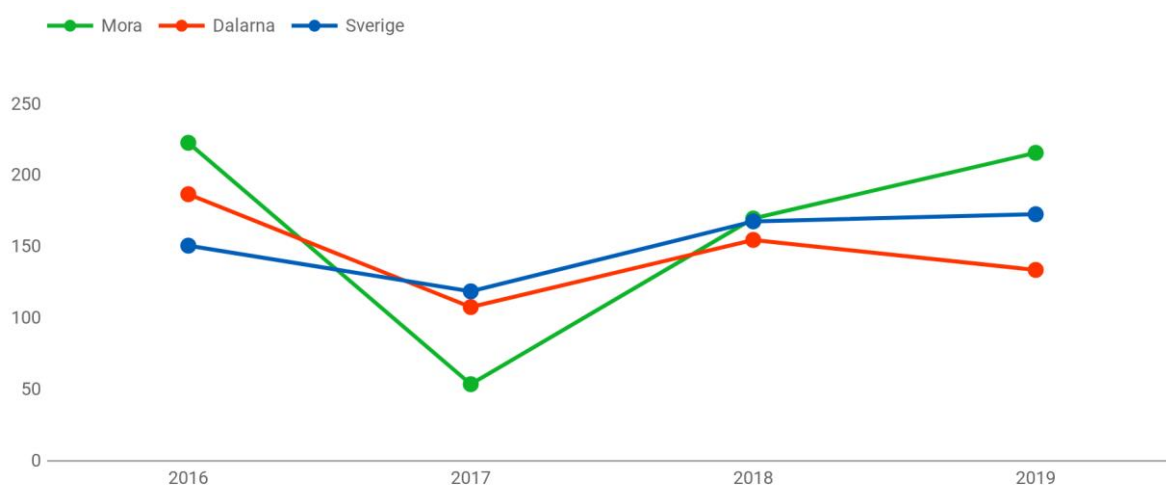
Kommentar

- En välfungerande elförsörjning är betydelsefull för både den enskilde och för samhällets funktion och dess utveckling. Beroendet av tillförlitlig elförsörjning ökar i takt med att samhället blir mer och mer högteknologiskt. Samtliga delar av samhället påverkas av elavbrott. Nyckeltalet visar den genomsnittliga avbrottstiden per kund i kommunen, för aviserade och oaviserade avbrott som är längre än 3 minuter under mätåret.

Källa: *Agenda 2030 Nyckeltal för kommuner och regioner. Vägledning*. Rådet för kommunala analyser, RKA. september 2020

MORA

Den genomsnittliga avbrottstiden per kund har återigen ökat och ligger för 2019 högre i Mora (215 min) än Dalarna (133 min) och Sverige (172 min).

Beskrivning

Elavbrott, genomsnittlig avbrottstid per kund (SAIDI), minuter/kund (Kolada, N45933).

Total avbrottstid för långa avbrott under året, dividerat med antalet kunder. SAIDI inkluderar aviserade och oaviserade avbrott i regionnät och lokalnät, där långa elavbrott avser avbrott som är längre än 3 minuter. Kunder avser mätpunkter där ansvar övergår från nätföretag till kunden.

Källa: Energimarknadsinspektionen

6.1.5 Andel fossilberoende fordon, andel % geografiska området

Kommentar

♦ Ökat antal fordon i trafik

Jämfört med årsskiftet 2019/2020 har antalet fordon i trafik ökat till årsskiftet 2020/2021. Detta gäller samtliga fordonsslag utom bussar som minskat med nästan 10 procent.

Fossila bränslen dominerar

Den svenska personbilsflottan är stor och omställningen till fossilfria drivmedel tar tid. De fossila drivmedlen, bensin och diesel, dominerar fortfarande i beståndet. Det skedde dock en minskning av bensin- och dieslbilar från knappt 91 procent i slutet av 2019 till 89 procent vid senaste årsskiftet.

Bilägandet ökade något

Sedan år 2000 har antal bilar per 1 000 invånare ökat stadigt, dock med en minskning under lågkonjunkturen 2008–2009. Under 2018 och 2019 har bilägandet mätt i antal personbilar i trafik per 1 000 invånare minskat. De senaste årens minskning motsvaras inte av någon lågkonjunktur utan följer snarare av en hög befolkningsökning. Vid årsskiftet 2020/2021 fanns 476 personbilar i trafik per 1 000 invånare, en ökning med 2 bilar jämfört med året innan.

Källa: *Fordon i län och kommuner 2020*, Trafa

Coronapandemin hade en stor påverkan på transportsystemet under 2020, framför allt vad gäller resandet. Transporternas utsläpp av växthusgaser var de lägsta på många decennier, liksom antalet omkomna i vägtrafikolyckor. Året blev också det definitiva genombrottet för laddbara fordon i nybilsförsäljningen. Det visar Trafikanalys årliga uppföljning av de transportpolitiska målen.

Under 2020 var nästan var tredje nyregistrerad personbil (31 procent) ett laddbart fordon. Det vill säga antingen en laddhybrid eller ett elfordon. Andelen har ökat över hela landet och är nästan tre gånger högre än 2019.

Växthusgasutsläppen från inrikes transporter och resor minskade som en följd av pandemin i en snabbare takt än de senaste åren. Men trots det är nivån på utsläppen ännu hög i förhållande till etappmålet om 70 procents minskning av utsläppen till 2030 jämfört med 2010 års nivå, exklusive inrikesflygets utsläpp.

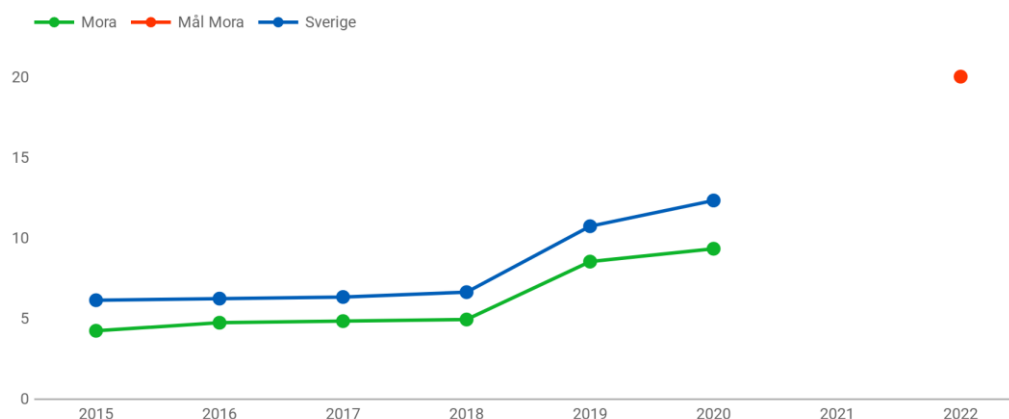
Källa: *Uppföljning av de transportpolitiska målen 2021*, Trafa

MORA

Vid årsskiftet 2020/2021 fanns 9,3 procent fossilberoende personbilar i Mora. Utvecklingen i Mora följer i stort sett Sveriges utveckling av andelen fossilberoende fordon dock på en lägre nivå. Största andelen fossilberoende personbilar i Mora är fortfarande etanolbilar knappt före HVO. Målsättningen till 2022 med 20 procent fossilberoende fordon verkar svår att nå då utvecklingstakten har avstannat något. Värt att notera är att i ägarkategorin företag är andelen fossilberoende personbilar 30,0 procent. Eftersom transportsektorn står för 58 procent av växthusgasutsläppen i Mora ger en omställning av transportsektorn till fossilberoende stor effekt på de totala utsläppen.

Källa: *Miljöfordonsdiagnos 2021*, Miljöfordon Sverige

Önskat läge år 2022: 20 procent

Beskrivning

Andel registrerade fossilberoende fordon av totalt antal i den geografiska kommunen. (Fossilberoende=etanol, gas, el, laddhybrid) Källa: Miljöfordonsdiagnos

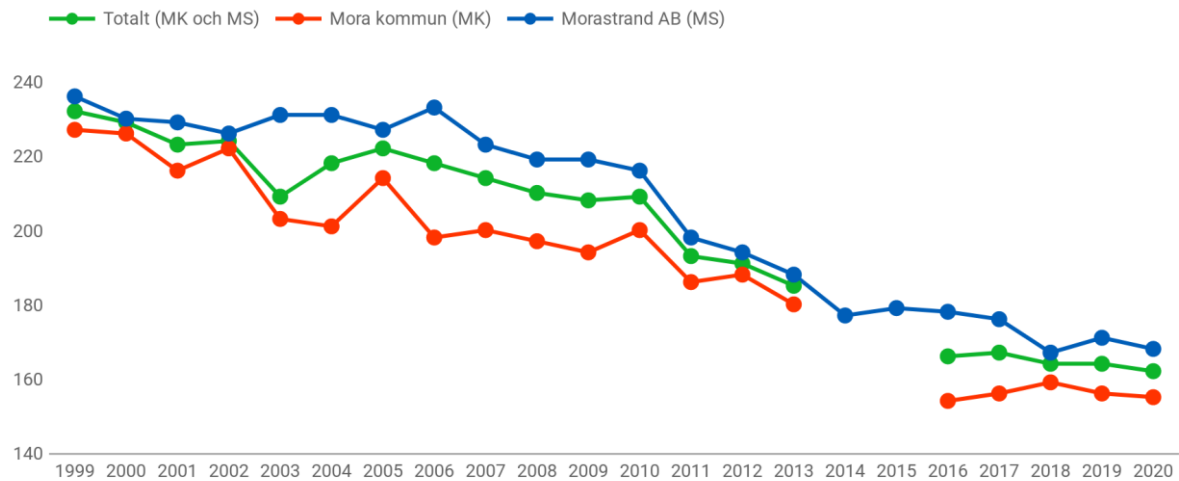
6.1.6 Energianvändning i kommunala byggnader, kWh/kvm

Kommentar

MORA

Energianvändningen per ytenhet i kommunala byggnader har mellan åren 1998 och 2020 minskat med 31 procent och mellan 2010 - 2020 med 22 procent. Mora kommun har de senaste åren arbetat med att kvalitetssäkra energistatistik och ytor samt uppföljning av EPC-projektet. Viktigt är att fortsatt hålla energianvändningen nere och att vid ny- och ombyggnationer även ha fokus på byggnadens energianvändning.

Beskrivning

Tillförd köpt energi (uppvärmning och fastighetsel) per ytenhet i kommunala byggnader. Källa: Egen sammanställning av Mora kommun och Morastrand AB

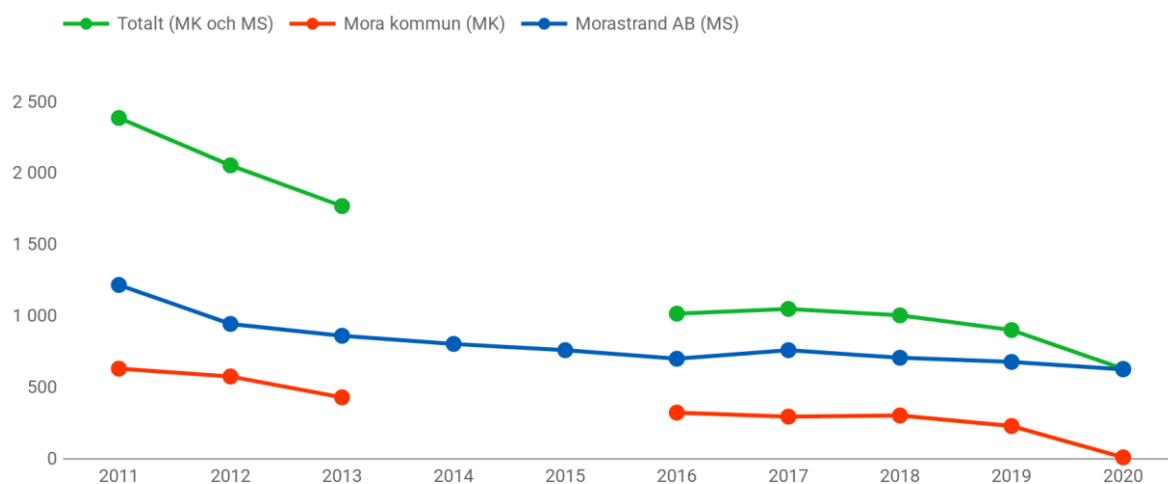
6.1.7 Koldioxidutsläpp kommunala byggnader, ton

Kommentar

MORA

Koldioxidutsläpp, av fossilt ursprung, från energianvändningen i våra kommunala byggnader (Mora kommun och Morastrand AB) fortsätter att minska och har jämfört med 1998 minskat med 88 procent. Därmed tidigare målsättning, med råge, överträffats. Energieffektivisering, minskad oljeanvändning, egen vidkraftsel, el producerad med vattenkraft samt minskad fossil andel i fjärrvärmens har bidragit till minskningen.

Beskrivning

Koldioxidutsläpp (fossilt ursprung) från energianvändning i kommunala byggnader.

Källa: Egen sammanställning, EON

6.1.8 Andel fossiloberoende kommunala fordon, andel %

Kommentar

■ Sammanfattning Miljöfordonsdiagnos 2021

- Bäst på fossiloberoende fordon (personbilar) i kommuner är Södertälje och Trollhättan med över 97 procent. För lätta lastbilar är Helsingborg bäst med 96 procent.
- Kävlinge är årets bästa elbilskommun och har nu 55 procent elfordon (personbilar+ lätta lastbilar). Vingåker och Öckerö är goda tvåor, i år, med 45 procent.
- Osby är årets elbilsrakete med en ökning på 17 procentenheter.
- Stockholm Stad har flest elfordon, 324 st (personbilar+lätta lastbilar). Totalt finns över 5000 elfordon i kommunorganisationerna.
- Botkyrka har högst andel gasfordon både bland personbilar och lätta lastbilar och når en total andel om 83,5 procent. Totalt finns det över 13 000 gasfordon.
- Emmaboda är årets gasbilsrakete med en ökning på 25 procentenheter.
- Tolv kommuner har nått en 70-procentig reduktion av fossila koldioxidutsläpp sedan 2010: Botkyrka, Lund, Varberg, Helsingborg, Eslöv, Kävlinge, Kumla, Gävle, Falkenberg, Malmö, Eskilstuna och Gislaved.
- Trollhättan (19,2) och Helsingborg (19,7) kommer under ett medelvärde på 20 g fossil koldioxid/km för sina personbilar. För lätta lastbilar kommer Stockholm (27,1) under 30 g fossil koldioxid/km.
- Kommuner når målet om en fossiloberoende personbilsflotta 2023, om målet är 70 procent fossiloberoende fordon.
- Helsingborg toppar listan över högst andel miljöbilar för personbilar med 95,9 procent. Stockholm är i topp för lätta lastbilar med 85,7 procent.
- Trenden hos de 10 bästa kommunerna är att de kan bli helt fossiloberoende om ett par år med rätt fordonsinköp.
- De 10 bästa kommunerna har 80 gånger högre andel gasbilar (personbilar) än Sverige i snitt.
- De 10 bästa kommunerna har 15 gånger högre andel elbilar (personbilar) än Sverige i snitt.
- Det finns flera kommuner som är länsbäst på fossiloberoende personbilar trots att de inte är största kommun i sitt län.

Källa: *Miljöfordonsdiagnos 2021*, Miljöfordon Sverige

MORA

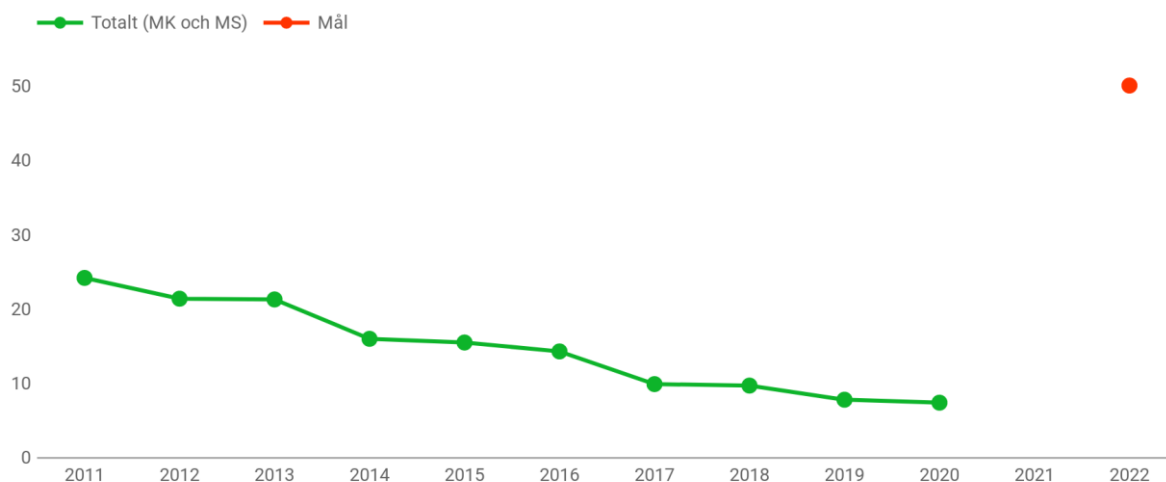
I Mora kommun, Morastrand och Moravatten AB finns totalt 219 fordon (168 personbilar och 51 lätta lastbilar) december 2020. Detta är en minskning med 14 fordon jämfört med 2019. Den fossiloberoende andelen är 7,3 procent och miljöbilsandelen 54,2 procent.

Fördelning över bränsletyper personbilar (st), inom parentes förändring sedan 2019: Bensin 34 (-4), Diesel 125 (-5), Etanol 3 (-5), El 3 (0), HVO100 3 (0). 18 fordon är äldre än 10 år vilket innebär en minskning med 11 stycken jämfört med 2019. Av de 168 personbilarna är 63 ägda och 105 finansiell leasing.

Källa: *Miljöfordonsdiagnos 2021*

Tvärtemot målsättningen fortsätter minskningen av andelen fossiloberoende fordon. Målsättningen till år 2022 kommer inte att nås och omställningstakten måste öka. Under 2021 har serviceförvaltningen upphandlat drivmedlet HVO100 och infört rutinen att flertalet (75 procent) dieslbilar ska tanka detta drivmedel.

Önskat läge år 2022: 50 procent

Beskrivning

Biobilsandelen av Mora kommun och Morastrand AB:s personbilar.
Källa: Miljöfordonsdiagnos

6.1.9 Koldioxidutsläpp kommunala resor, ton

Kommentar

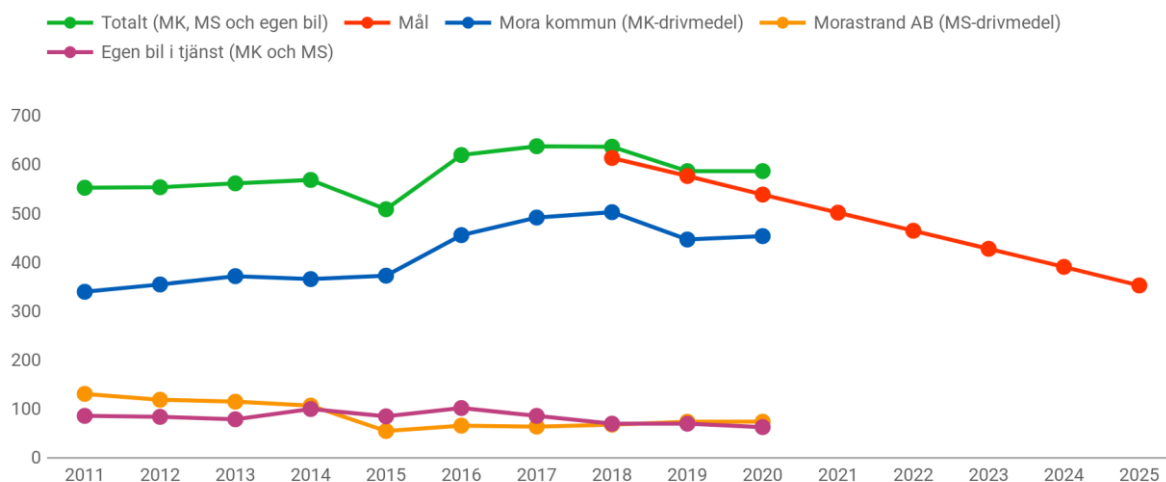
♦ MORA

Koldioxidutsläppen från vårt resande med bil ligger totalt (MK, MS och med egen bil i tjänst) 2020 kvar på samma nivå som år 2019. Utsläppen har därmed inte minskat utan istället ökat med 6 % i relation till 2010 års värde.

Körsträckor med kommunens bilar har under år 2020 ökat med ca 13 procent jämfört med år 2018. Under året har serviceförvaltningen upphandlat det förnybara bränslet HVO.

Med en trend av ökande körsträckor är en omställning till fler fossiloberoende fordon och förnybara drivmedel viktiga för att målet till 2022 ska vara möjligt att nå.

Önskat läge år 2022: Lägre än 464 ton/år

Beskrivning

Koldioxidutsläpp från kommunens tjänsteresor, grundat på inköpt mängd drivmedel samt resor i tjänst med egen bil. Källa: Egen sammanställning av drivmedelsleverantörers statistik samt uppgifter från lönekontoret

6.1.10 Solcellsanläggningar totalt, installerad effekt (MW)

Kommentar

Den installerade effekten för nätanslutna solcellsanläggningar fortsätter att öka. Ny statistik visar att den installerade effekten nu är över 1 gigawatt (GW) efter en ökning på nästan 400 megawatt (MW) under 2020.

Följaktligen har också den installerade effekten ökat, från 231 MW under 2017 till 411 MW under 2018. I procent handlar det om en ökning på 67 % av anläggningar och 78 % av installerad effekt på 1 år.

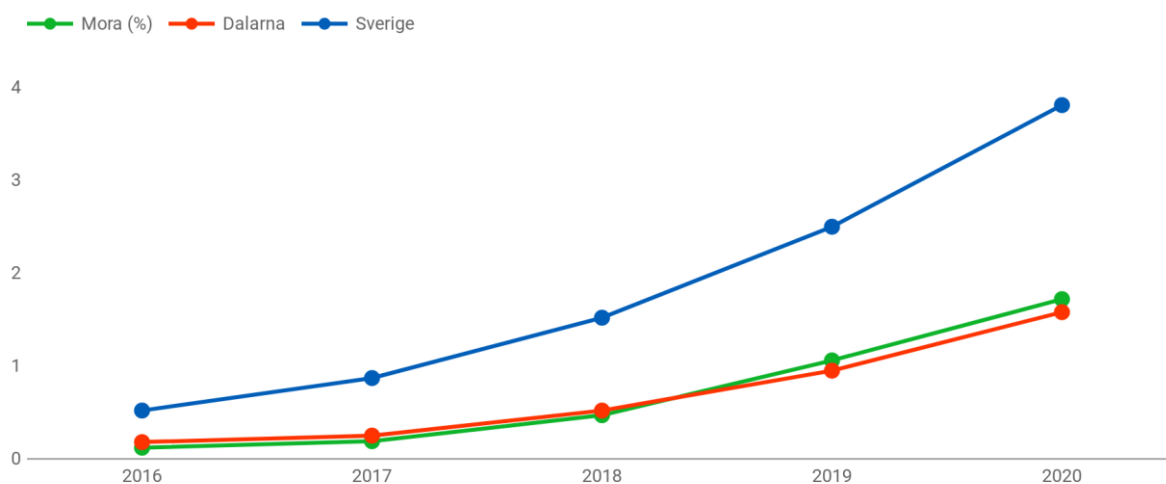
Det är en stor ökning, men sett till hela Sveriges elproduktion utgör solenergi en liten andel. Svenskproducerad el kommer i dagsläget främst från vattenkraft, kärnkraft, vindkraft och kraftvärme. Solel utgör mindre än 1 % av den totala elproduktionen.

Källa: *Nätanslutna solcellsanläggningar, statistikdatabas samt webbplats, Energimyndigheten*

MORA

I Mora fanns vid årsskiftet 2020/21 131 anläggningar med en total installerad effekt på 1,7 MW vilket är en ökning med 63 procent under 2020. Det stora flertalet är anläggningar med en effekt under 20 kW.

Nyckeltalet är nytt för i år i Koladas sammanställning. Någon färgsättning utifrån kommunernas inbördes placering är inte gjord.

Beskrivning

Solcellsanläggningar totalt, installerad effekt (MW) (Kolada N45970). Total installerad effekt från solcellsanläggningar anslutna till elnätet, mätt i MW. Siffrorna kommer från enkätundersökningen Nätanslutna solcellsanläggningar. Källa: Energimyndigheten

6.1.11 Solcellsanläggningar totalt, antal

Kommentar

I Sverige har ökningen av solcellsanläggningar gått snabbt de senaste åren. Vid utgången av 2018 fanns 25 486 nätanslutna anläggningar i Sverige, vilket är en ökning med 10 200 anläggningar sedan 2017. Följaktligen har också den installerade effekten ökat, från 231 MW under 2017 till 411 MW under 2018. I procent handlar det om en ökning på 67 % av anläggningar och 78 % av installerad effekt på 1 år.

Det är en stor ökning, men sett till hela Sveriges elproduktion utgör solenergi en liten andel. Svenskproducerad el kommer i dagsläget främst från vattenkraft, kärnkraft, vindkraft och kraftvärme. Solel utgör mindre än 1 % av den totala elproduktionen.

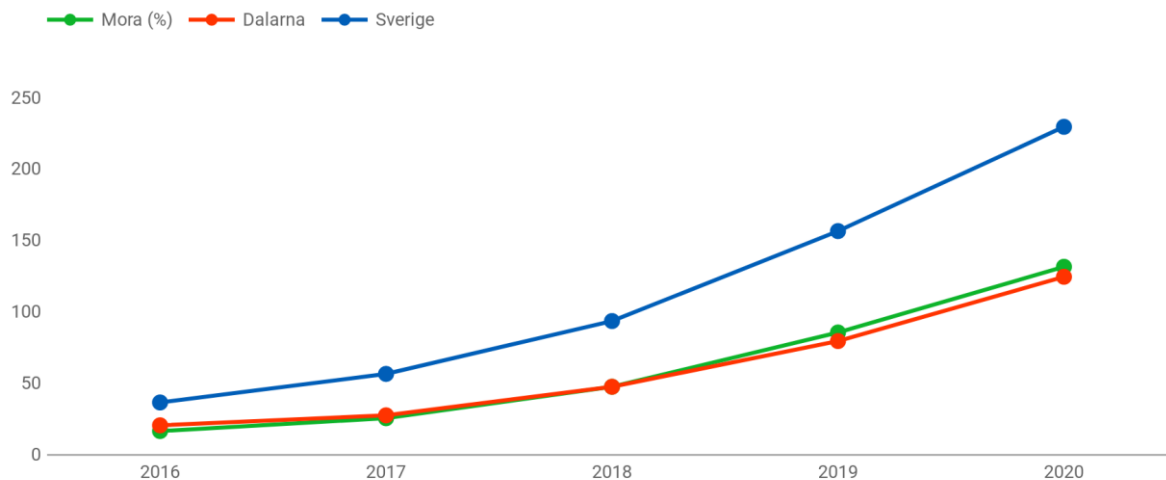
Samtliga kommuner i Sverige har nu minst en nätansluten solcellsanläggning.

Källa: *Webbplats samt Nätanslutna solcellsanläggningar, statistikdatabas*, Energimyndigheten

MORA

I Mora fanns vid årsskiftet 2020/21 131 anläggningar, där huvuddelen är anläggningar med en effekt under 20 kW. Utbyggnaden i Mora sker i samma takt som för medelvärdet i länets kommuner men inte lika snabbt som medelvärdet i landets kommuner.

Nyckeltalet är nytt för i år i Koladas sammanställning. Någon färgsättning utifrån kommunernas inbördes placering är inte gjord.

Beskrivning

Solcellsanläggningar totalt, antal (Kolada: N45974)

Totala antalet solcellsanläggningar anslutna till elnätet. Siffrorna kommer från enkätundersökningen Nätanslutna solcellsanläggningar.

Källa: Energimyndigheten

6.2 Naturens resurser och ekosystem är hållbart använda

6.2.1 Skyddad natur, andel %

Kommentar

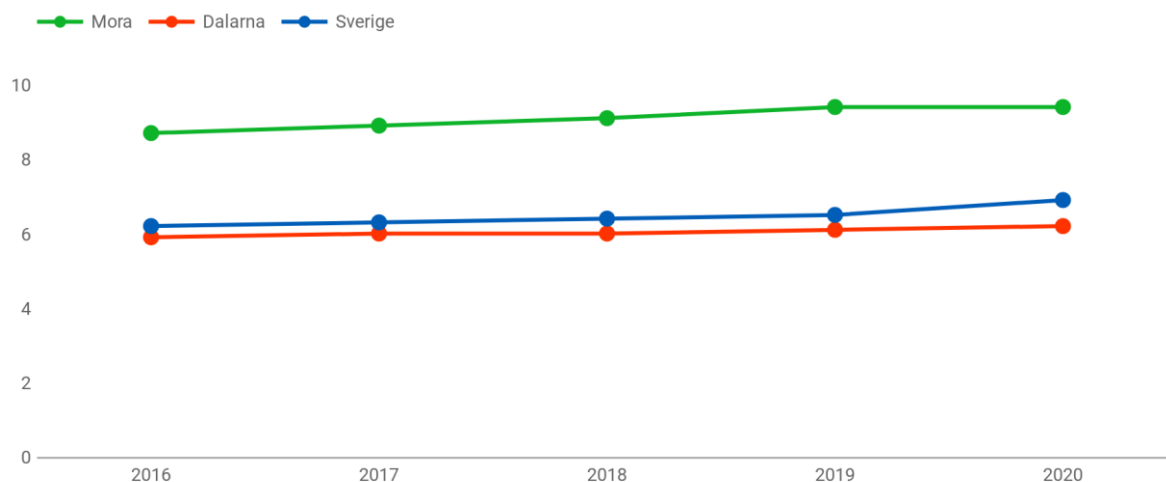
- Arbetet med naturskydd leds av Naturvårdsverket och länsstyrelserna i samverkan med kommuner med flera. Det är miljöbalken som ger verktyg för arbetet med att skydda områden. Enligt Naturvårdsverket har ca 13 procent av landytan i Sverige skyddats i någon form.

Källa: *Agenda 2030. Nyckeltal för kommuner och regioner. Vägledning september 2020*. Rådet för kommunala analyser, RKA.

MORA

Mora har 34 naturreservat och ca 9 procent skyddad natur vilket är högre än i Sverige och Dalarna. Några exempel på skyddad natur i Mora:

- Moras största naturreservat, Norra Mora Vildmark, ligger cirka 5 mil norr om Mora. Reservatet bildades 2008 och är cirka 15 000 hektar stort.
- Vasaloppspåret bildades som naturreservat 1994 och är kanske Moras mest kända.
- Alderängarna ligger nära tätorten och det kommunala naturreservatet bildades 1998. 2020 utvidgades området ytterligare, då kommunfullmäktige beslutade att bilda Västra Alderängarnas naturreservat.

Beskrivning

Skyddad natur totalt, andel (%) (Kolada, N85054).

Areal skyddad natur totalt, dividerat med areal totalt i det geografiska området. Med skyddad natur avses område inom nationalpark, naturreservat, naturvårdsområden och biotopskyddsområde. Källa: SCB

6.2.2 Grundvattenförekomster god status, andel %

Kommentar

- Låga grundvattennivåer har under 2019 framförallt förekommit i de östra delarna av Götaland och Svealand. Problem med låga nivåer har varit mindre i landet än under somrarna 2016–2018. Den statliga bidragssatsningen, för åtgärder för en bättre vattenhushållning och bättre tillgång till dricksvatten, har genererat projekt som gynnar grundvattnet. Grundvattnet får större utrymme i planeringsprocesser än tidigare. Fler regionala och kommunala vattenförsörjningsplaner har färdigställts. Det behövs dock betydligt mer insatser för grundvattnet i den lokala fysiska planeringen och fler vattenskyddsområden.

Källa: *Årlig uppföljning av Sveriges nationella miljömål 2020*, Naturvårdsverket

Inför sommaren 2021 fortsätter Svenskt Vatten att använda det inrapporteringsverktyg som skapats för att ge en samlad bild av vattenläget. Det sker genom att Svenskt Vattens medlemmar, via webben, rapporterar in den aktuella situationen i respektive kommun. På så sätt kan Svenskt Vatten ha den samlade bilden och delge informationen till media och myndigheter.

Källa: *Svenskt Vatten*

Dalarna har god tillgång till grundvatten av bra kvalitet ur ett regionalt perspektiv. Grundvattenfrågorna behöver uppmärksammas mer i samhällsplaneringen och dricksvattenskyddet behöver stärkas. Analyser från cirka 160 provtagningsstationer längs grusåsar i länet visar att grundvattnet i övervägande fall har god kemisk status. I Dalarnas län finns ungefär 16 000 egna brunnar. En sammanställning av vattenanalyser (2007–2019) från enskilda brunnar i Dalarnas län visar att ca 68 % av de enskilda brunnarna har tjänligt vatten med avseende på bakteriell påverkan. Gällande kemisk vattenkvalitet är det endast ca 35 % av brunnarna som har tjänligt vatten. Det vanligaste problemet gällande kemisk vattenkvalitet är för höga eller för låga fluoridhalter i bergborrade brunnar. Under hösten 2016 togs 20 prover i grundvattenförekomster som befarades kunna vara förorenade med högflourerade ämnen (PFAS), främst i anslutning till brandövningsplatser. I ett fåtal prover återfanns låga halter, alla under riktvärdet (90 ng/l).

Källa: *Regional årlig uppföljning av miljömålen 2020*, Länsstyrelsen Dalarna,

MORA

De kommunala vattentäkterna har god tillgång på vatten och inga bevattningsförbud infördes under sommaren 2020, enligt Nodava.

Beskrivning

Grundvattenförekomster med god kemisk och kvantitativ status, andel (%) (Kolada, N85053).

Antal grundvattenförekomster med god kemisk och kvantitativ status i procent av antal grundvattenförekomster totalt. En grundvattenförekomst med koppling till flera kommuner eller län ingår i beräkningen för varje kommun eller län den har koppling till. Klassning görs successivt under en flerårscykel, och i Kolada redovisas för varje år i en cykel det resultat som tagits fram under cykeln. Varje kommun och län kommer därför t.ex. att ha samma resultat alla år 2010-2016. Cykel 1 avser 2004-2009, cykel 2 2010-2016 och cykel 3 2017-2021. Källa: VISS, Länsstyrelserna.

6.2.3 Vattentäkter med vattenskyddsområde, andel (%)

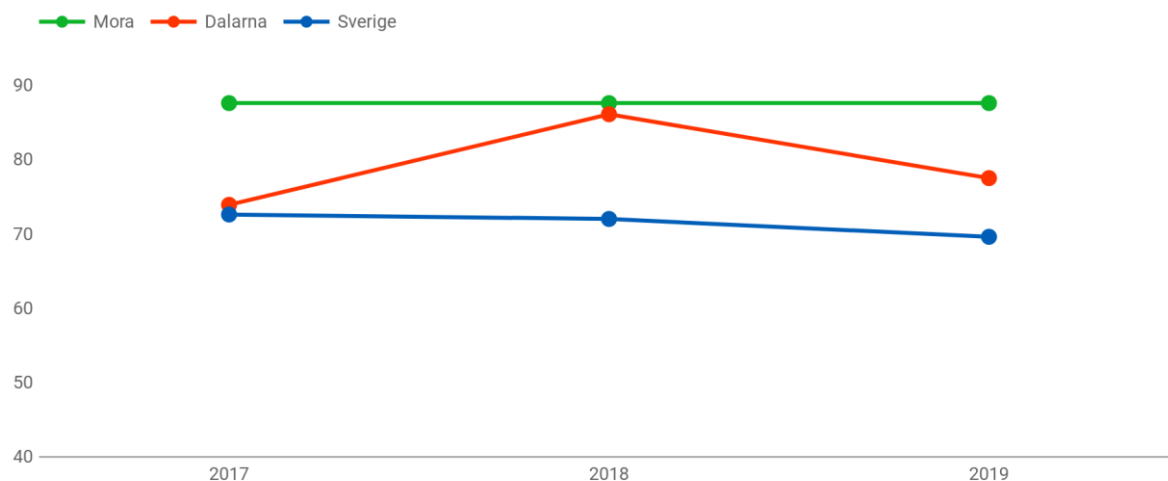
Kommentar

◆ Andel kommunala vattentäkter med vattenskyddsområde är sedan länge en indikator för det nationella miljömålet Grundvatten av god kvalitet. Med start våren 2018 samlar Länsstyrelsen in en enkät från landets kommuner med uppgifter om bland annat kommunala vattentäkter totalt och antal täkter med vattenskyddsområde. Inrättande av vattenskyddsområde utgör en framtidssäkring av god dricksvattenkvalitet.

Källa: *Agenda 2030. Nyckeltal för kommuner och regioner Vägledning*. Rådet för kommunala analyser, RKA, september 2020

MORA

Mora kommun har sju kommunala vattenskyddsområden. De ligger i Garsås, Gesunda, Heden, Risa, Riset, Siknäs och Venjan. De allmänna vattentäkter som saknar skydd är Risa, Siknäs, Finngruvan och Gesunda. Under VA-planens planperiod 2021 - 2025 avser tillståndprocess inledas i Siknäs och Venjan, samtidigt som skyddsområde revideras.

Beskrivning

Vattentäkter med vattenskyddsområde, andel (%) (Kolada N85069).

Antal aktiva och reservvattentäkter med kommunal huvudman som har vattenskyddsområde, dividerat med antal aktiva och reservvattentäkter med kommunal huvudman. Vattentäkter via bolag eller kommunalförbund ingår. Källa: Länsstyrelsen

6.2.4 Insamlat hushållsavfall, kg/person

Kommentar

◆ Det första steget i avfallstrappan är att minimera mängden avfall. Det handlar om att skapa så lite avfall som möjligt, vilket kräver minskad konsumtion och mer resurssnål produktion. Målet är att minimera mängden avfall och vi följer det med nyckeltalet Insamlat hushållsavfall totalt i kilo per invånare. Invånarantalet justeras med hänsyn till fritidshus, gästnätter och in- /utpendling. I utpräglade fritidshuskommuner eller kommuner med omfattande turistverksamhet genereras betydligt mer hushållsavfall än vad de permanentboende ger upphov till. Även i kommuner med stort inpendlingsöverskott genereras mycket hushållsavfall via arbetsplatserna. Genom att använda ett justerat invånarantal speglas mängden avfall per person på ett mer korrekt sätt för den egna kommunen, vilket underlättar jämförelser med andra kommuner. Önskvärd riktning är att mängden ska sjunka och låga värden får grön färg i visningen.

Källa: *Agenda 2030 Nyckeltal för kommuner och regioner. Vägledning*. Rådet för kommunala analyser, RKA. september 2020

Etappmålet om kommunalt avfall är en bearbetning av de nya återvinningsmål som finns i EU:s avfallsdirektiv. Målår och målnivåer är desamma som i direktivet. Första rapportering till EU enligt de nya kraven kommer att redovisas i november 2021, då med avseende på data för 2020. Kommuner, myndigheter, regioner, näringslivet, återvinningsbranschen samt konsumenter behöver alla bidra för att etappmålet ska nås. Regeringen införde under 2020 ett förbud mot att förbränna eller deponera sådant avfall som samlats in separat för att förberedas för återanvändning eller materialåtervinnas.

Genom att omhänderta kommunalt avfall på ett långsiktigt och hållbart sätt kan miljöpåverkan minimeras och avfallet nyttjas som en resurs. Resurseffektivitet och cirkulär ekonomi är prioriterade områden både i Sverige och i EU.

Källa: *Miljömålen – Årlig uppföljning av Sveriges nationella miljömål 2020*, Naturvårdsverket rapport 6968
Dala Avfall, kommunerna och Länsstyrelsen samarbetar kring de kommunala avfallsplanerna. Alla kommuner har en aktuell avfallsplan framtagen genom samarbete mellan kommuner eller mellan enskilda kommuner. Arbetet har genomförts i samarbete med den regionala gruppen för avfallshantering.

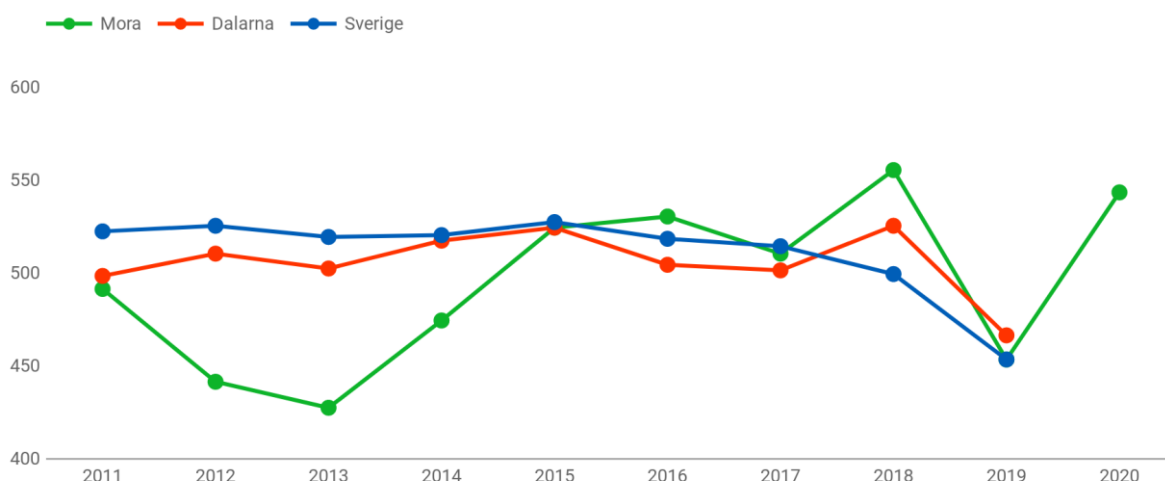
Källa: *Regional årlig uppföljning av miljö kvalitetsmålen 2020*, Länsstyrelsen Dalarna

MORA

Moras avfallsplan "Kommunal plan för avfallsförebyggande och hållbar avfallshantering 2018 - 2022" innehåller mål och åtgärder med fokus på att minska avfallsmängder och öka resursutnyttjande. Målet, enligt avfallsplanen, är att år 2022 ligga under 530 kg/person (2016 års värde). Värdet för 2020 kommer från Nodava och det nationella systemet AvfallWEB eftersom Kolada inte har någon tillgänglig statistik ännu. Enligt Nodava noterades det under 2020 ett kraftigt ökat antal besökare på ÅVC vilket kan förklara ökningen.

I sammanhanget kan också nämnas att matsvinn är ett viktigt fokusområde inom avfallsplanering och därför har ett projekt startats som fokuserar på att minska matsvinnet i kommunernas skolkök. Mora ligger i topp i länet när det gäller att få ner matsvinnet i kommunens skolor. Samtidigt har Mora ett mål att minska matsvinnet med 25 procent från hösten 2019 och fram till i år 2022. Det målet ligger kommunens kostenhet redan mycket nära att klara.

Önskat läge år 2022: Matsvinn, minskat med minst 25 procent

Beskrivning

Insamlat hushållsavfall kommun, kg/person (Kolada, U07801).

Detta är ett utvecklingsnyckeltal, se frågor och svar på kolada.se för mer information. Antal kg hushållsavfall per invånare och år i kommunen. I hushållsavfall ingår kärl- och säckavfall, grovavfall inklusive trädgårdsavfall, farligt avfall, jämförligt avfall från bland annat affärer, kontor, industrier och restauranger, samt den del av hushållsavfallet som omfattas av producentansvar (förpackningar, tidningar, elavfall, batterier etc.), även om det inte faller under kommunalt renhållningsansvar. Invånarantalet justeras med hänsyn till fritidshus, gästnätter och in-/utpendling. I utpräglade fritidshuskommuner eller kommuner med omfattande turistverksamhet genereras betydligt mer hushållsavfall än vad de permanentboende ger upphov till. Även i kommuner med stort inpendlingsöverskott genereras mycket hushållsavfall via arbetsplatserna. Genom att använda ett justerat invånarantal speglas mängden avfall per person på ett mer korrekt sätt för den egna kommunen, vilket underlättar jämförelser med andra kommuner. Källa: Avfall Sverige

6.2.5 Åkermark (areal i hektar)

Kommentar

◆ Jordbruket minskar i omfattning. Den långsiktiga trenden för jordbrukets omfattning är negativ. Jordbruksmarken fortsätter att minska enligt statistik från Jordbruksverket, vilket påverkar den landskapliga variationen. Åkermarksarealen har dock minskat med endast cirka två tusen hektar (0,08 procent) mellan 2019 och 2020, vilket är klart lägre än genomsnittet för de föregående åren. Sedan 2010 har den svenska åkerarealen minskat med totalt cirka 84 000 hektar (3,2 procent).

Antalet företag med nötkreatur har minskat snabbt, 2020 fanns endast cirka en femtedel så många som 1975.

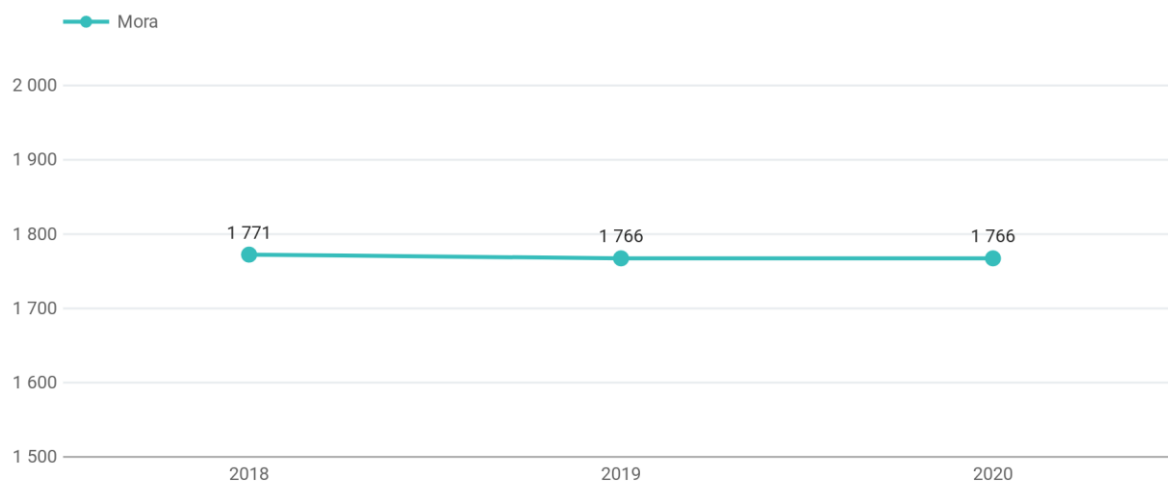
Källa: *Miljömålen – Årlig uppföljning av Sveriges nationella miljömål 2021*, Naturvårdsverket

Arealen jordbruksmark i Dalarna minskar långsamt men stadigt enligt Jordbruksverkets statistik. På lång sikt kommer nuvarande trend oundvikligen medföra att odlingslandskapets ekosystemtjänster inte kan vidmakthållas. Exploatering av åkermark för bebyggelse och vägar fortsätter. 2011–2015 exploaterades 42 hektar åkermark (0,07% av åkerarealen i Dalarnas län).

Källa: *Regional årlig uppföljning av miljömålen 2020*. Länsstyrelsen Dalarna, 2021

MORA

Detta är ett nytt nyckeltal i Hållbarhetsbarometern med statistik från Jordbruksverket. Enligt Jordbruksverkets statistik har åkerarealen inte förändrats nämnvärt i Mora sedan 1990-talet utan pendlat mellan 1 900 - 1 700 hektar. Den största andelen används som slåtter- och betesvall. År 1981 redovisar statistiken en åkerareal på 2004 hektar.

Beskrivning

Kommunstyrelsen
Areal i hektar av jordbruksmark

Källa: Lantbruksregistret

<https://www.lrf.se/mitt-lrf/fortroendevald/kommungrupper/kommunstatistik/>

2019, 2020

Källa: Jordbruksverket, statistikdatabas

<http://statistik.sjv.se/PXWeb/pXweb/sv/Jordbruksverkets%20statistikdatabas/?rxid=5adf4929-f548-4f27-9bc9-78e127837625>

6.2.6 Ekologiskt odlad åkermark, andel %

Kommentar

♦ Ekologisk produktion strävar efter att nyttja naturresurser som energi, mark och vatten på ett långsiktigt hållbart sätt. Stor biologisk mångfald och hög ambition när det gäller djurens välfärd är andra ledstjärnor.

Den ekologiska produktionen **utmärker sig framför allt på tre sätt:**

1. hur man hanterar skadegörare och ogräs
2. hur man ger grödorna tillräckligt med näring
3. att djuren har en viktig roll i produktionen.

Källa: Jordbruksverket

I slättbygd har andelen åkermark som odlas ekologiskt ökat från cirka åtta procent till nära 14 procent under perioden 2009–2019. Arealen jordbruksmark under omställning till ekologisk produktion minskade dock under 2019 med 14 300 hektar (20 procent) jämfört med 2018. Ekologisk produktion bidrar till en ökad variation i det homogena slättbygdslandskapet vilket är positivt för biologisk mångfald. Produktionsformen innebär också minskad användning av kemiska växtskyddsmedel i landskapet vilket gynnar miljön. En rapport från Jordbruksverket visar att det framför allt är djurgårdar som ökar sin lönsamhet vid omställning till ekologisk produktion. För spannmålsgårdar är lönsamheten oförändrad vid en omställning.

Källa: *Miljömålen – Årlig uppföljning av Sveriges nationella miljömål 2021*, Naturvårdsverket

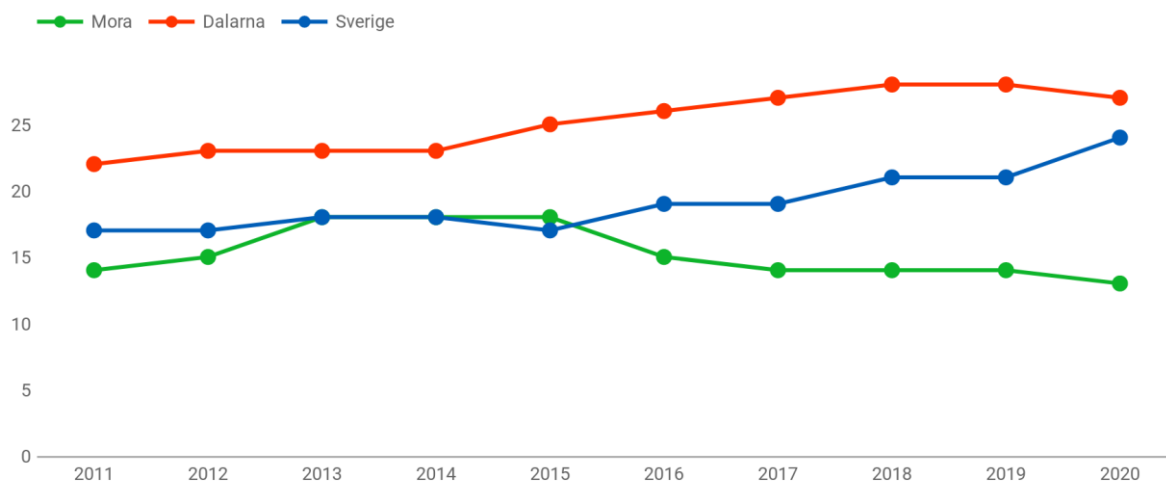
Positiva insatser görs och har effekt men utvecklingen i miljön är trots det huvudsakligen negativ, särskilt när det gäller tillståndet och utvecklingen för biologisk mångfald och kulturmiljöer. Skötta ängs- och betesmarker minskar, betesdjuren har blivit färre och unika timmerbyggnader förfaller. Jordbruksmarken utgör knappt tre procent av Dalarnas yta.

Cirka 30 procent av åkerarealen i Dalarna sköttes 2019 ekologiskt inklusive mark under omställning, vilket är högre än riksgenomsnittet. Dalarna har även en högre andel ekologisk djurhållning med nötkreatur än riket.

Källa: *Regional årlig uppföljning av miljömålen 2020*, Länsstyrelsen Dalarna

MORA

Andelen ekologiskt odlad åkermark i Mora (13 procent) ligger lägre än Dalarna (27 procent) och Sverige (24 procent).

Beskrivning

Ekologiskt odlad åkermark kommun, andel (%) (Kolada, N00403). Källa: Jordbruksverket

6.2.7 Betesmark (areal i hektar)

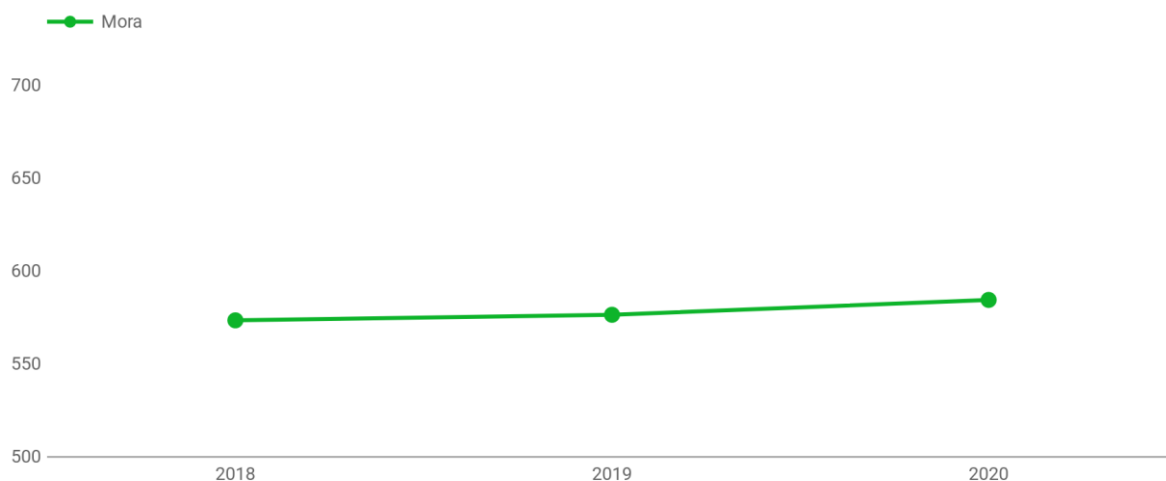
Kommentar

- ◆ Odlingslandskapet i Dalarna är variationsrikt med både intensivt brukade områden och småskaliga områden med rik förekomst av småbiotoper. De största problemen gäller tillståndet och utvecklingen för biologisk mångfald och kulturmiljöer. Huvudorsakerna är att antalet jordbruk och betesdjur minskar samt balansgången mellan intensiva brukningsformer och främjandet av natur- och kulturmiljövärden. När jordbruksarealen minskar är intrycket att de småskaliga, variationsrika markerna läggs ner först. Sedan 2006 har antalet kor i Dalarna minskat med 14 procent och antalet företag med nötkreatur med 32 procent, enligt statistik från Jordbruksverket. Det blir därmed allt svårare att få djur till alla betesmarker. Målsättningarna för variationsrikedom i odlingslandskapet kan bara uppnås om tillräckliga offentliga medel avsätts. De nuvarande stödreglerna för kompensationsstöd har lett till risk för att brukare överger betesmark till förmån med mer högproducerande vallar.

Källa: *Regional årlig uppföljning av miljömålen 2020*. Länsstyrelsen Dalarna, 2021

MORA

Detta är ett nytt nyckeltal, med statistik från Jordbruksverket, som vi börjat följa i Hållbarhetsbarometern. Enligt Jordbruksverkets statistik har arealen betesmark minskat med ca 200 hektar sedan år 2003 vilket motsvarar 26 procent. De senaste två åren kan vi ändå se en liten ökning av arealen betesmark i Mora.

Beskrivning

Kommunstyrelsen

Areal i hektar av jordbruksmark

Källa: Lantbruksregistret

<https://www.lrf.se/mitt-lrf/fortroendevald/kommungrupper/kommunstatistik/>

2019, 2020

Källa: Jordbruksverket, statistikdatabas

<http://statistik.sjv.se/PXWeb/pxweb/sv/Jordbruksverkets%20statistikdatabas/?rxid=5adf4929-f548-4f27-9bc9-78e127837625>

6.2.8 Ekologiska livsmedel i kommunens verksamhet, andel %.

Kommentar

♦ Syftet med nyckeltalet är att visa på kommunens och regionens arbete med miljöhänsyn. Regeringen har exempelvis som mål att 60 procent av den offentliga livsmedelskonsumtionen ska utgöras av certifierade ekologiska produkter år 2030. Nyckeltalet finns även med i SCB:s nationella indikatorlista för Agenda 2030. Målet är så höga värden som möjligt. Koladas uppgifter på kommunnivå för 2020 blir tillgängliga först under hösten 2021.

Källa: *Agenda 2030 Nyckeltal för kommuner och regioner Vägledning*, RKA, september 2020

Den ekologiska inköpsandelen summerades till 38 procent av de totala livsmedelsinköpen i offentlig sektor 2020. Året innan var andelen 39 procent. Det är en minskning med 1 procentenhet. Regeringens inriktningsmål för offentlig sektor, 60 procent ekologiskt till 2030, ligger dock fortfarande inom räckhåll. Om årets nedgång vänder uppåt redan 2021 så finns det fortfarande en chans att målet nås. 114 kommuner och 16 regioner har nått 30 procent eller mer. De utgör 42 procent av landets kommuner och regioner.

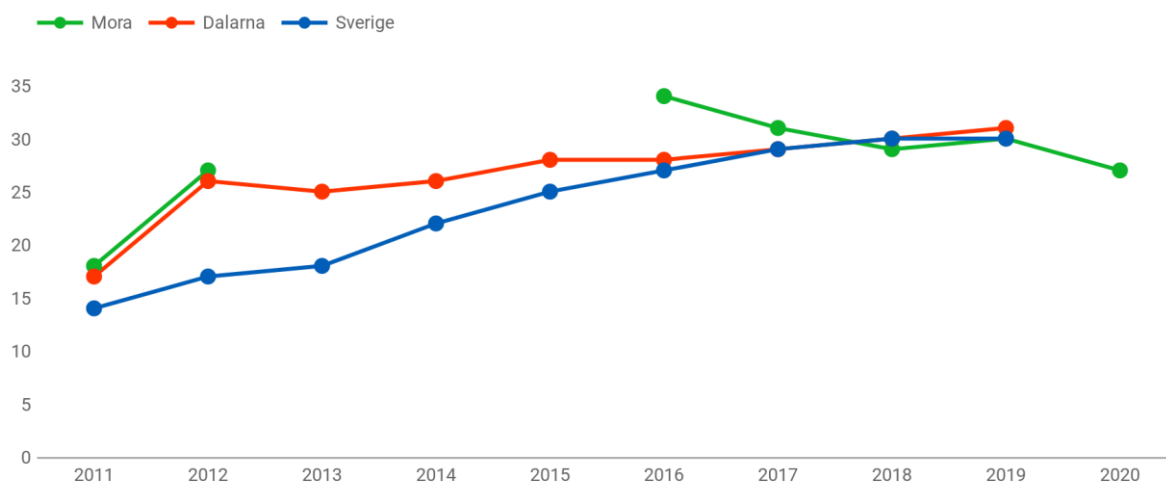
Årets topplaceringar i Ekomatsligan: 1. Lund 75%, 2. Örebro 69%, 3. Malmö stad 68%, 4. Trosa 63%, 5. Södertälje 63%, 6. Borlänge 58%

Källa: *Marknadsrapport 2021 - ekologiskt i offentlig sektor 2020*. Ekomatcentrum

MORA

Efter en stadig ökning av andelen ekologiska livsmedel i kommunens verksamheter har värdet minskat. Enligt Ekomatcentrums marknadsrapport är andelen ekologiska livsmedel 27 procent för år 2020 vilket placerar Mora på plats 132 bland Sveriges kommuner på årets Ekomatliga.

Önskat läge år 2022: 40 procent

Beskrivning

Ekologiska livsmedel i kommunens verksamhet, andel (%) (Kolada, U07514).

Detta är ett utvecklingsnyckeltal, se frågor och svar på kolada.se för mer information. Kostnad i kronor för inköpta ekologiska livsmedel dividerat med kostnad i kronor för total mängd inköpta livsmedel i kommunen, multiplicerat med 100 för redovisning i procent. Med ekologiska livsmedel avses någon av märkningarna KRAV, Demeter, EU Ekologiskt och MSC. Fr.o.m. 2015 års siffror dras 1 procentenhet av för de kommuner som inte exkluderar oekologiskt lagad eller panerad MSC-fisk. Siffran avser hela året. Avser endast kommunens egna inköp, d.v.s. entreprenad ingår inte. Ingår i Kommunens kvalitet i korthet. Källa: Ekomatcentrum.

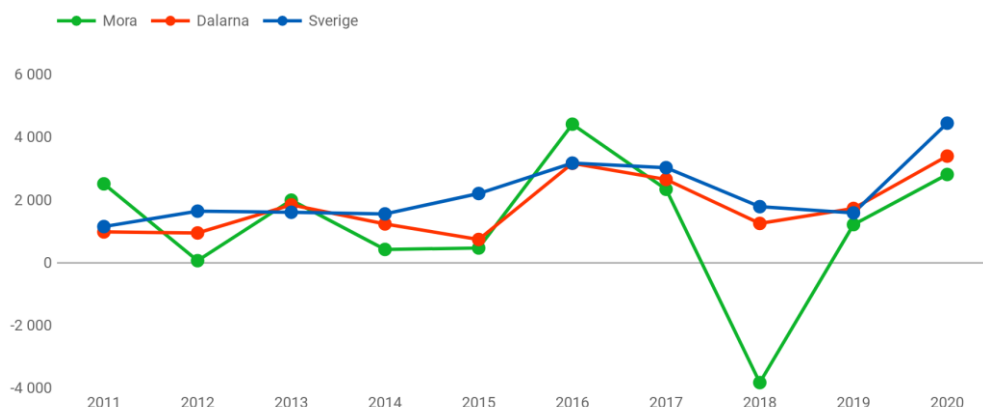
6.3 Kommunkoncernens ekonomi

6.3.1 Resultat före extraordinära poster kommunkoncern, kr/inv

Kommentar

◆ MORA

Moras resultat ligger under Dalarna och riket. Mora, liksom många andra kommuner, har svagare resultat och underskott i de stora nämnderna.

Beskrivning

Resultat före extraordinära poster kommunkoncern, kr/inv (Kolada N03111) Kommunkoncernens resultat före extraordinära poster dividerat med antalet invånare i kommunen den 31/12. Denna post visar resultatet för kommunkoncernens löpande verksamhet före eventuellt förekommande extraordinära poster. Källa: SCB

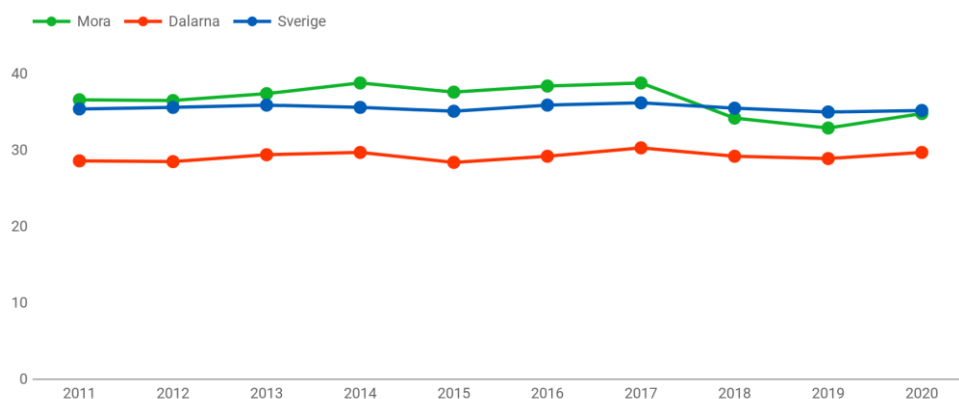
6.3.2 Soliditet kommunkoncern, %

Kommentar

◆ MORA

Mora har fram till 2017 haft en ökande soliditet. 2018 sjönk den beroende på att Morastrand AB löste sina räntederivat som påverkade resultatet negativt. Soliditeten vid ett enskilt tillfälle säger inte så mycket. Det är viktigare att följa utvecklingen. En sjunkande soliditet signalerar en problematisk ekonomisk utveckling. Utvecklingen av soliditeten beror dels på resultatutvecklingen, dels på ökningen av tillgångar och på hur kommunkoncernen finansierar ökningen. 2020 ökade soliditeten mot föregående år.

Mora ligger över Dalarna och i paritet med riket.

Beskrivning

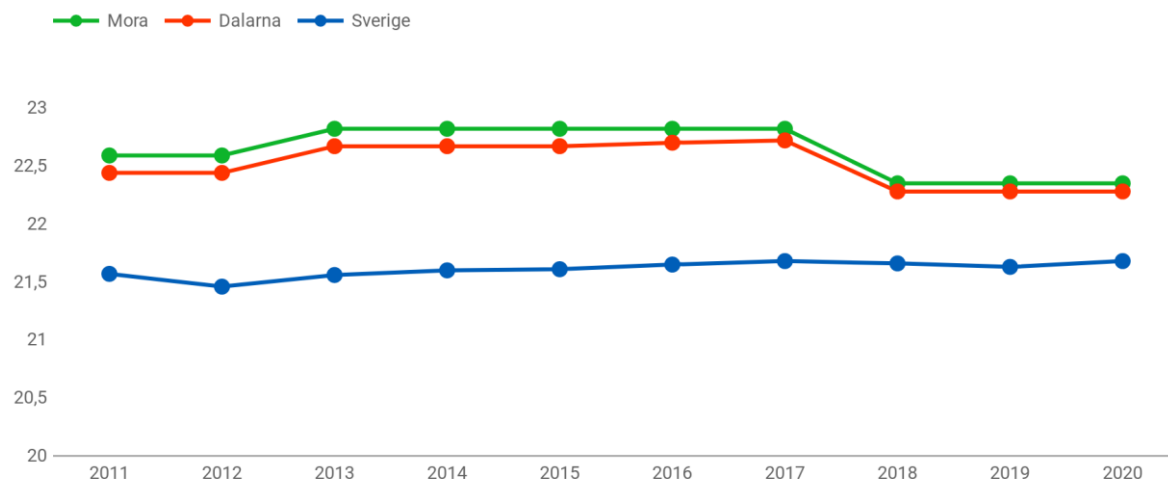
Soliditet kommunkoncern, (%) (Kolada N03110) Kommunkoncernens egna kapital dividerat med tillgångarna i balansräkningen, exkl. pensionsåtaganden intjänade före 1998. Källa: SCB.

6.3.3 Skattesats till kommun, %

Kommentar

◆ MORA

Skattesatsen har varit oförändrad sedan 2018 då det gjordes en skatteväxling i Dalarna med Landstinget avseende kollektivtrafik, skolkort och färdtjänst där Landstinget nu blev huvudman.

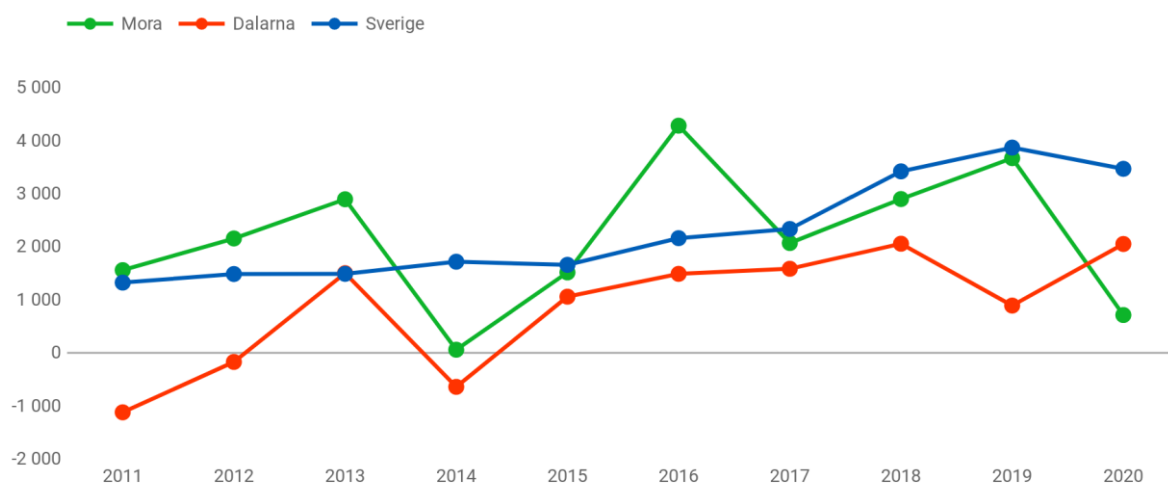
Beskrivning

Skattesats till kommun, (%) (Kolada N00901)
Skattesats till kommun. Källa: SCB.

6.3.4 Nettoinvesteringar exkl. finansiella investeringar kommun, kr/inv

Kommentar

■ Under 2020 minskade nettoinvesteringarna i Mora mot föregående år. Det var inte några större investeringar beslutade för året.

Beskrivning

Nettoinvesteringar exkl. finansiella investeringar kommun, kr/inv (Kolada N03141)
Nettoinvesteringar exkl. finansiella investeringar, tkr, kommun dividerat med antal invånare 31/12. Källa: SCB:s Räkenskapsammandrag.

Bilaga 1 Agenda 2030, Mora

Kolada

Vald kommun / region: Mora

AGENDA 2030 - Globala målen för hållbar utveckling

År 2015 antog FN:s medlemsländer Agenda 2030 som inrymmer de 17 Globala målen för hållbar utveckling. RKA visar här ett urval av nyckeltal som stöd för kommuners och regioners genomförande av Agenda 2030.

Mål 1 Ingen fattigdom (Alla år)

Fattigdom omfattar fler dimensioner än den ekonomiska. Fattigdom innebär bl.a. även brist på frihet, makt, inflytande, hälsa, utbildning och fysisk säkerhet.

	2016	2017	2018	2019	2020
Invånare 0-19 år i ekonomiskt utsatta hushåll, andel (%)	● 6.1	● 4.7	● 5.8	● 6.3	●
Vuxna biståndsmottagare med långvarigt ekonomiskt bistånd, andel (%) av befolkningen	● 0.5	● 0.4	● 0.5	● 0.5	● 0.6

Mål 2 Ingen hunger (Alla år)

Avskaffa hunger, uppnå tryggad livsmedelsförsörjning och förbättrad nutrition samt främja ett hållbart jordbruk.

	2016	2017	2018	2019	2020
Invånare med fetma, andel (%)	● 16	● -	● ..	●	● ..
Ekologiskt odlad åkermark, andel (%)	● 15	● 14	● 14	● 14	● 13

Mål 3 Hälsa och välbefinnande (Alla år)

Säkerställa hälsosamma liv och främja välbefinnande för alla i alla åldrar.

	2016	2017	2018	2019	2020
Invånare med bra självskattat hälsotillstånd, andel (%)	● 70	● -	● ..	●	● ..
Medellivslängd kvinnor, år	● 83.6	● 84.1	● 84.1	● 85.0	● 85.4
Medellivslängd män, år	● 81.1	● 81.4	● 81.7	● 81.7	● 81.7
Långtidssjukskrivna med psykiska sjukdomar och syndrom samt beteendestörningar, andel (%)	● 66.8	● 64.9	● 61.2	●	●
Fallskador bland personer 65+, 3-årsrm, antal/100 000 inv	● 3 877	● 3 814	● 3 861	● 3 795	●
Antibiotikaförsäljning, recept/1000 inv	● 244.7	● 233.2	● 233.4	● 239.8	● 194.9

Mål 4 God utbildning för alla (Alla år)

Säkerställa en inkluderande och likvärdig utbildning av god kvalitet och främja livslångt lärande för alla.

	2016	2017	2018	2019	2020
Barn 1-5 år inskrivna i förskola, andel (%)	● 85	● 85	● 83	● 86	● 85
Elever i åk 9 som är behöriga till yrkesprogram, hemkommun, andel (%)	● 77.2	● 80.0	● 80.4	● 75.2	● 84.7
Elever i åk 9: Jag känner mig trygg i skolan, positiva svar, andel (%)	● 68.3	●	● 84.1	●	●
Gymnasieelever med examen inom 4 år, hemkommun, andel (%)	● 76.6	● 68.9	● 69.5	● 70.4	● 65.7
Ungdomar som är etablerade på arbetsmarknaden eller studerar 2 år efter fullföljd gymnasieutbildning, hemkommun, andel (%)	● 74.1	● 75.2	● 76.2	● 82.1	●
Invånare 25-64 år med eftergymnasial utbildning, andel (%)	● 33.7	● 33.4	● 33.6	● 34.3	● 34.8

Mål 5 Jämställdhet (Alla år)

Uppnå jämställdhet och alla kvinnors och flickors egenmakt.

	2016	2017	2018	2019	2020
Heltidsarbetande månadsavlönade, kommun, andel (%)	60	62	60	62	60
Föräldrapenningdagar som tas ut av män, andel av antal dagar (%)	28.7	27.3	28.3	31.8	29.9
Tillfälliga föräldrapenningdagar (VAB) som tas ut av män, andel av antal dagar (%)	38.1	41.3	40.5	39.1	39.6
Kvinnors mediannettoinkomst som andel av mäns mediannettoinkomst, andel (%)	83.3	83.7	83.6	84.3	

Mål 6 Rent vatten och sanitet (Alla år)

Säkerställa tillgången till och en hållbar förvaltning av vatten och sanitet för alla.

	2016	2017	2018	2019	2020
Vattentäkter med vattenskyddsområde, andel (%)		87.5	87.5	87.5	
Sjöar med god ekologisk status, andel (%)	14.0	23.3	23.3	23.3	23.3
Vattendrag med god ekologisk status, andel (%)	21.5	26.5	26.5	26.5	26.5
Grundvattenförekomster med god kemisk och kvantitativ status, andel (%)	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

Mål 7 Hållbar energi för alla (Alla år)

Säkerställa tillgång till ekonomiskt överkomlig, tillförlitlig, hållbar och modern energi för alla.

	2016	2017	2018	2019	2020
Elavbrott, genomsnittlig avbrotts tid per kund (SAIDI), minuter/kund	222	53	169	215	
Fjärrvärmeproduktion av förnybara energikällor inom det geografiska området, andel (%)	71.1	72.3	.	..	
Slutanvändning av energi totalt inom det geografiska området, MWh/inv	40	36	32	..	

Mål 8 Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt (Alla år)

Verka för varaktigt, inkluderande och hållbar ekonomisk tillväxt, full och produktiv sysselsättning med anständiga arbetsvillkor för alla.

	2016	2017	2018	2019	2020
Bruttoregionalprodukt (BRP), kr/inv	379 802	404 684	410 250		
Invånare 16-24 år som varken arbetar eller studerar, andel (%)	9.2	7.9	7.1		
Långtidsarbetslöshet 25-64 år, årsmedelvärde, andel (%) av bef.	1.7	1.6	1.6	1.5	2.3
Förvärvsarbetande invånare 20-64 år, andel (%)	82.5	83.4	83.7	83.4	

Mål 9 Hållbar industri, innovationer och infrastruktur (Alla år)

Bygga motståndskraftig infrastruktur, verka för en inkluderande och hållbar industrialisering samt främja innovation.

	2016	2017	2018	2019	2020
Tillgång till bredband om minst 100 Mbit/s, andel (%)	46.2	57.1	64.7	73.1	74.4
Företagsklimat enl. ÖJ (Insikt) - Totalt, NKI	70	73	73	.	73
Befolkning i kollektivtrafiknära läge, andel (%)	77.8	77.0	82.9	82.8	

Mål 10 Minskad ojämlikhet (Alla år)

Minska ojämlikheten inom och mellan länder.

	2016	2017	2018	2019	2020
Invånare 16-84 år med avsaknad av tillit till andra, andel (%)	24	
Förvärvsarbetande skyddsbehövande och anhöriga (flyktingar) 20-64 år, vistelse tid 4-6 år, andel (%)	..	69.2	69.7	62.0	

	2016	2017	2018	2019	2020
Brukarbedömning daglig verksamhet LSS - Brukaren får bestämma om saker som är viktiga, andel (%)	● -	● -	● -	● -	● 70

Mål 11 Hållbara städer och samhällen (Alla år)

Göra städer och bosättningar inkluderande, säkra, motståndskraftiga och hållbara.

	2016	2017	2018	2019	2020
Demografisk försörjningskvot	● 0.87	● 0.89	● 0.91	● 0.93	● 0.94
Trängboddhet i flerbostadshus, enligt norm 2, andel (%)	● 11.5	● 11.1	● 11.6	● 11.2	● 9.2
Utsläpp till luft av kväveoxider (NOx), totalt, kg/inv	● 12.0	● 11.5	● 10.4	●	●
Utsläpp till luft av kväveoxider (NOx), totalt, kg	242 820	233 460	212 340	●	●
Utsläpp till luft av PM2.5 (partiklar <2.5 mikrom), kg/inv	● 2.82	● 2.82	● 2.52	●	●
Utsläpp till luft av PM2.5 (partiklar <2.5 mikrom), kg	57 150	57 390	51 460	●	●

Mål 12 Hållbar konsumtion och produktion (Alla år)

Säkerställa hållbara konsumtions- och produktionsmönster.

	2016	2017	2018	2019	2020
Insamlat hushållsavfall totalt, kg/person	● 530	● 510	● 555	● 501	●
Hushållsavfall som samlats in för materialåtervinning, inkl. biologisk behandling, andel (%)	● 46	● 45	● 42	● 43	●
Ekologiska livsmedel i kommunens verksamhet, andel (%)	● 34	● 31	● 29	● 30	●

Mål 13 Bekämpa klimatförändringarna (Alla år)

Vidta omedelbara åtgärder för att bekämpa klimatförändringarna och dess konsekvenser.

	2016	2017	2018	2019	2020
Utsläpp till luft av växthusgaser totalt, ton CO2-ekv/inv.	● 3.99	● 3.90	● 3.69	●	●
Utsläpp till luft av växthusgaser totalt, ton CO2-ekv	80 913	79 428	75 274	●	●
Miljöbilar i kommunorganisationen, andel (%)	● 44.9	● 49.1	● 47.8	● 43.4	● 42.0
Miljöbilar, andel av totalt antal bilar i det geografiska området, (%)	● 10.3	● 10.5	● 10.8	● 10.7	● 11.6
Genomsnittlig körsträcka med personbil, mil/inv	● 810.9	● 809.6	● 781.9	● 761.4	● 708.2

Mål 14 Hav och marina resurser (2020)

Bevara och nyttja haven och de marina resurserna på ett hållbart sätt för en hållbar utveckling.

2020

Nyckeltal för mål 14 saknas för kommuner.

Mål 15 Ekosystem och biologisk mångfald (Alla år)

Skydda, återställa och främja ett hållbart nyttjande av landbaserade ekosystem, hållbart bruka skogar, bekämpa ökenspridning, hejda och vrida tillbaka markförstörelsen samt hejda förlusten av biologisk mångfald.

	2016	2017	2018	2019	2020
Skyddad natur totalt, andel (%)	● 8.7	● 8.9	● 9.1	● 9.4	● 9.4

Mål 16 Fredliga och inkluderande samhällen (Alla år)

Främja fredliga och inkluderande samhällen för hållbar utveckling, tillhandahålla tillgång till rättvisa för alla samt bygga upp effektiva, och inkluderande institutioner med ansvarsutkrävande på alla nivåer.

	2016	2017	2018	2019	2020
Invanare 16-84 år som avstår från att gå ut ensam, andel (%)	● 13	●	● -	●	● -
Anmälda våldsbrott, antal/100 000 inv	● 838	● 643	● 652	● 723	● 664
Förstagångsväljare som röstade i senaste kommunfullmäktigevalet, andel (%)	● 73	● 73	● 83	● 83	● 83
Verksamhetens resultat kommun, andel (%) av skatter och statsbidrag	●	●	●	● -0.0	● 2.9

Mål 17 Genomförande och globalt partnerskap (2020)

Stärka genomförandemedlen och återvitalisera det globala partnerskapet för hållbar utveckling.

2020

Nyckeltal för Mål 17 saknas i urvalet

Guide till tabeller och diagram

I vissa tabeller och diagram används färgerna rött, gult och grönt för att visa hur ett resultat ligger till jämfört med andra. För varje nyckeltal rangordnas alla kommuner/regioner efter sina resultat, och de bästa resultaten får grön färg, de sämsta får röd färg och de i mitten får gul färg. Saknas data på något nyckeltal visas det med grå färg.

Tänk på att färgsättningen visar om resultatet är bra eller dåligt i jämförelse med andra. Den talar inte om ifall resultatet är bra eller dåligt. Kommunen/Regionen kan ha dåliga resultat jämfört med andra, vilket ger röd färg, trots att resultatet egentligen är bra (och vice versa).

Om data saknas (grå ruta i tabellen) kan det bero på att data ännu inte har publicerats för det året, att data inte samlats in det året, att kommunen/regionen inte lämnat in uppgifter för det året, att underlaget är för litet (ofta med två s.k. sekretessprickar i rutan) eller att data inte kan finnas (exempelvis p.g.a. att en viss regiform inte finns).

● Bästa 25%

● Mittersta 50%

● Sämsta 25%

● Ingen data

≈ Visa trend

▮ Jämförelse per kommun / enhet

⊗ Ej med i sammanfattande diagram

Nyckeltalsinformation

- Bortfall

. Ej tillämplig

.. Sekretess

Bilaga 2 Jämlika och jämställda Mora

Grunden för ett hållbart samhälle är en rättvis fördelning av resurser och såväl ekonomiskt, socialt och politiskt inflytande i samhället. Globala målens ledord är Leave No One Behind och *mål 10, Minskad ojämlikhet*, belyser vikten av att verka för ett samhälle där ingen lämnas utanför i utvecklingen. Ett jämlikt samhälle bygger på principen om allas lika rättigheter och möjligheter oberoende av kön, etnicitet, religion, funktionsvariation, ålder och annan ställning.

Mål 5, Jämställdhet, handlar om en rättvis fördelning av makt, inflytande och resurser. Jämställdhet mellan kvinnor och män är en förutsättning för en hållbar och fredlig utveckling. Att leva ett liv fritt från våld och diskriminering är en grundläggande mänsklig rättighet och helt avgörande för att människor och samhällen ska utveckla sin fulla potential.

Jämlikhet och jämställdhet är en övergripande riktlinje i strategi Hållbara Mora. Riktlinjen innebär att vi ska arbeta för likvärdiga livsvillkor och förutsättningar för hälsa hos Morabor. Det omfattar att skillnader i livsvillkor och hälsa ska minska mellan grupper med olika social status. Det omfattar också grupper som är diskriminerade, marginaliserade eller exkluderade. Målet är en sammanhållen stad där alla lever ett gott liv med god livskvalitet, det bidrar till en mer hållbar samhällsutveckling.

Kommunen har genom sitt välfärdsuppdrag både goda möjligheter och ett brett ansvar för att motverka ojämlikhet mellan olika individer och mellan olika grupper i befolkningen utifrån kön, bakgrund och socioekonomisk situation.

I tabellen på nästa sida listas några nyckeltal från Hållbarhetsbarometern med mer direkt koppling till mål fem och tio, flera av dem kan skulle kunna redovisas under flera mål. Syftet är att spegla förhållanden och ge stöd för arbete som rör jämlikhet och jämställdhet.

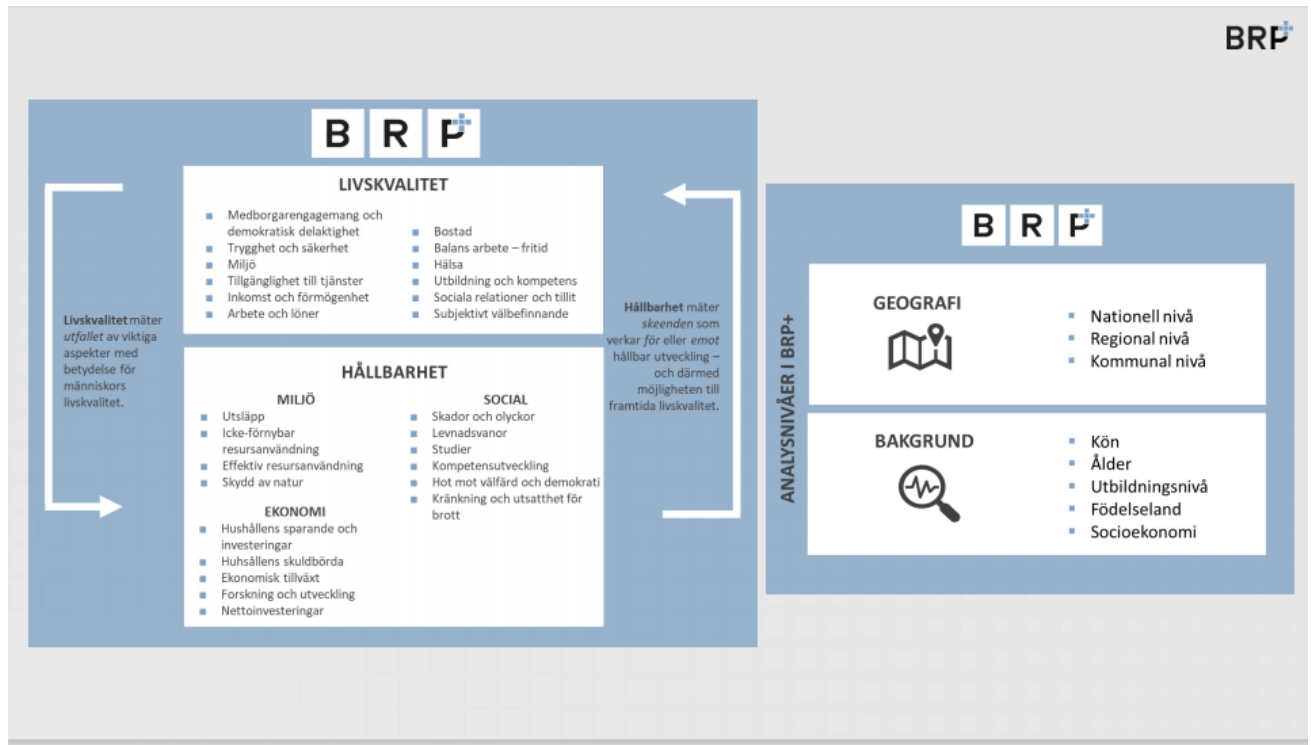
Färgsättningen, grön, gul och röd grundar sig på underlaget i Kolada, Kommun-och regiondatabasen, och bygger på Moras placering i förhållande till andra kommuner. Grön färg = de 25% bästa. Rödfärg = 25% sämsta. Gul färg = 50% mittersta.

Agenda mål	Nyckeltal	Placering	Koppling till Moras strategiska mål
Mål 5, Jämställdhet	Kvinnors mediannettoinkomst andel av män	●	Bidra till hälsofrämjande och hållbara miljöer och samhällen för alla
	Föräldrapenningdagar tas ut av män	◆	Bidra till hälsofrämjande och hållbara miljöer och samhällen för alla
	Tillfälliga föräldrapenningdagar, VAB, som tas ut av män	◆	Bidra till hälsofrämjande och hållbara miljöer och samhällen för alla
Mål 10, Minskad ojämlikhet	Lämnat etableringsuppdraget och börjat arbeta eller studera	◆	Stödja vägen till arbete
	Förvärvsarbetande skyddsbehövande och anhöriga (flyktingar)	●	Stödja vägen till arbete
	Ginikoefficient	●	Bidra till hälsofrämjande och hållbara miljöer och samhällen för alla
Övriga nyckeltal i Hållbarhetsbarometern	Invånare 25-64 år med eftergymnasial utbildning	◆	Stödja vägen till arbete
	Elever i åk 9 som är behöriga till yrkesprogram	●	Ge barn och unga goda förutsättningar genom skolåren
	Invånare 0-19 år i ekonomiskt utsatta hushåll	◆	Ge alla barn en bra start i livet
	Återstående medellivslängd, kvinnor	●	Bidra till hälsofrämjande och hållbara miljöer och samhällen för alla
	Återstående medellivslängd, män	●	Bidra till hälsofrämjande och hållbara miljöer och samhällen för alla
	Ohälsotal	◆	Bidra till hälsofrämjande och hållbara miljöer och samhällen för alla
	Befolkning i kollektivtrafiknära lägen	●	Bidra till hälsofrämjande och hållbara miljöer och samhällen för alla
	Fallskador bland personer 65+	■	Bidra till hälsofrämjande och hållbara miljöer och samhällen för alla
	Invånare med bra självskattat hälsotillstånd	Färgsättning saknas	Bidra till hälsofrämjande och hållbara miljöer och samhällen för alla
	Invånare med avsaknad av tillit till andra	Färgsättning saknas	Bidra till hälsofrämjande och hållbara miljöer och samhällen för alla

Bilaga 3 BRP+ -- ett system för att beskriva livskvalitet nu och i framtiden

Att skapa livskvalitet för invånarna är ett viktigt mål i allt utvecklingsarbete. Diskussioner har länge förts om behovet av ett bredare mått för att fånga samhällsutvecklingen. BNP, bruttonationalprodukten följer den ekonomiska produktionen, men säger inte något om människors livskvalitet eller om hållbarhet för människor och natur i ett längre perspektiv.

Därför har regionerna tillsammans med Tillväxtverket utvecklat BRP+, ett långsiktigt mätsystem för regional livskvalitet. Det bidrar till en överblick över hur ekonomi, miljö och social utveckling hänger ihop, hur olika prioriteringar påverkar varandra och hur dagens beslut påverkar framtiden.

I den nya rapporten, *Håller utvecklingen i Sveriges regioner* – se länk https://reglab.se/wp-content/uploads/2017/05/Ha%CC%8Aaller-utvecklingen-i-Sveriges-regioner_2021.pdf - redovisas utvecklingen av livskvalitet för olika grupper i samhället och i Sveriges regioner i relation till utvecklingen inom de tre hållbarhetsdimensionerna.

För Dalarna beskrivs Goda levnadsvanor, hög miljö kvalitet, hög upplevd levnadsstandard samt ganska låg andel långtidsarbetslösa som positiva trender och relativa styrkor. Exempel på utmaningar i rapporten; Förhållandevis hög andel skador och olyckor, sämre närhet till tjänster, låg utbildningsnivå i befolkningen, lågt socialt deltagande samt hög förekomst av diabetes typ 2.

Förhoppningen är att BRP+ blir ett komplement och ett användbart underlag för diskussioner om dagens och morgondagens beslut i kommunen och regionen

Mora kommun

Fredsgatan 16, 792 80 Mora

Tel. 0250-260 00 Fax 0250-186 42

www.morakommun.se